



แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ  
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี  
Drug Problem Solving by Community Leaders and People in Barahor  
Mueang District, Pattani Province

กรรณทิวา มุณีแนม  
Kantiwa Muninaem

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Public Administration  
Prince of Songkla University

2562



ชื่อสารนิพนธ์	แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นางสาวกรรณทิวา มุณีแนม
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2561

### บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ไม่มีผู้จำหน่าย แต่มีผู้เสพยาเสพติดชนิดยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุดอันดับแรก คือ น้ำกระท่อม นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนมีผู้นำที่มีความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้เป็นอย่างดี ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติด ได้แก่ ผู้นำชุมชนจะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการคุณธรรม จริยธรรม การให้ความรู้ถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติด การพัฒนาในด้านการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว อีกทั้งมีการจัดตั้งกฎระเบียบของตำบลที่เรียกว่า “ฮุกุมปากัด” และมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเป็นของตัวเองที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้นำชุมชนตำบลบาราเฮาะยังมีบทบาทสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยกันเองที่สามารถทำงานเป็นทีมและสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียวและประชาชนในพื้นที่

<b>Minor Thesis Title</b>	Drug Problem Solving by Community Leaders and People in Barahor Mueang District, Pattani Province
<b>Author</b>	Miss Kantiwa Muninaem
<b>Major Program</b>	Public Administration
<b>Academic Year</b>	2018

### ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) To study the current situation of drug problem and 2) To study solution guidelines of drug problem by community leader and local people in Barahor sub-district, Mueang district, Pattani Province. An in-depth interviews were used as an instrument to collect data from a sample of 20 people, comprised of community leaders and local residents of Barahor sub-district, Mueang district, Pattani Province. The data was analyzed by using content analysis.

The results showed that the current situation of drug problem in the community are; drug dealers were not been found but they are several drug users, and the most spread out drug was Mitragynine or Kratom. In addition, a strong community leader have the capability in preventing and solving drug problem within the community. The solution guidelines for solving drug problem are; community leader support and encourage on project activities by providing morality training, providing effective drug education and knowledge, sport development and encourage in building good relationship within the family. Moreover, the community commenced the “Hugum-Pakat” or the (Rules of Community), and establish drug treatment center of their own community under the name “Ban San Suk” or (A Happy Home). All sectors were participated in this program as well as young people who were involved in drug and their parents were well cooperated. The community leader of Barahor sub-district plays a significant role in creating a solid cooperation and network system with other community leaders, as to encourage working integration, strengthen and unify the community leaders as well as local communities.

## กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย กราบขอพระคุณรองศาสตราจารย์พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการทรมเทกกำลังกายและสติปัญญา สำหรับการถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำปรึกษาในระหว่างการทำวิจัย ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและมีกำลังใจในการทำวิจัย และกราบขอพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกตะดา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร คุณวิชาติที่กรุณาสละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้นำชุมชนทุกฝ่ายและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ รวมถึงขอขอบคุณ คุณมัสนี และมะลิ ที่คอยให้การช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ และคำแนะนำงานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงลง

สุดท้ายขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามที่มีส่วนทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

กรรณทิวา มุณีแนม

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(2)
ABSTRACT .....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
รายการตาราง .....	(7)
รายการภาพประกอบ.....	(8)
<b>บทที่ 1 บทนำ .....</b>	<b>1</b>
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย .....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์.....	4
<b>บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....</b>	<b>6</b>
2.1 แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำรูปแบบต่างๆ .....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด .....	19
2.3 แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด .....	24
2.4 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี.....	32
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	34
<b>บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....</b>	<b>42</b>
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	42
3.2 แบบแผนการวิจัย.....	43
3.3 เครื่องมือในการวิจัย.....	44
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	45
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล .....	46
<b>บทที่ 4 ผลการวิจัย .....</b>	<b>47</b>
4.1 บริบทชุมชนตำบลบาราเฮาะ .....	47
4.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ .....	50

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	50
4.2.2 สภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของประชาชน.....	51
4.2.3 สาเหตุของการติดยาเสพติดของคนในชุมชน.....	62
4.2.4 บทบาทของผู้นำในชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด.....	68
4.2.5 เป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน.....	73
4.2.6 วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน.....	76
4.2.7 ผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน.....	102
4.2.8 ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนโดยผู้นำชุมชน.....	107
4.2.9 แนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้.....	111
4.3 สรุปสภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชน..... และประชาชน.....	115
<b>บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ .....</b>	<b>122</b>
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	122
5.2 อภิปรายผล.....	123
5.3 ข้อเสนอแนะ .....	123
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การวิจัย.....	132
ภาคผนวก ข คำชี้แจงและพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ.....	140
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ภาคสนาม.....	143
ประวัติผู้เขียน.....	151

## รายการตาราง

ตาราง	หน้า
2.1	ลักษณะผู้นำ.....13
2.2	จำนวนประชากร.....33
3.1	ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนจากพนักงาน ฝ่ายปกครอง ตัวแทนจากผู้นำศาสนา และตัวแทนจากประชาชน.....43
4.1	เวรประจำวัน ณ “บ้านแสนสุข” ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี.....91
4.2	การเข้าเวรของผู้นำฝ่ายปกครอง ณ บ้านแสนสุข.....92



## รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1	11
2.2	33
4.1	52
4.2	52
4.3	53
4.4	54
4.5	54
4.6	55
4.7	56
4.8	56
4.9	57
4.10	58
4.11	59
4.12	60
4.13	60
4.14	61
4.15	61
4.16	63
4.17	64
4.18	67
4.19	70
4.20	84
4.21	121

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและอาชญากรรม เช่น การลักทรัพย์ การฉกชิงวิ่งราว ความรุนแรงในครอบครัวและสังคม เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เรื้อรังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคู่กับสังคมไทยทั้งในเมืองและชนบท ปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยมีขอบเขตและความรุนแรงขยายตัวมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านการผลิต การค้าและการลำเลียง ซึ่งการแพร่ระบาดของยาเสพติดก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการบริหารประเทศ ซึ่งจะส่งผลเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการบำบัดรักษา และการป้องกันปราบปราม รวมทั้งสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่สามารถก่อให้เกิดผลผลิตแก่ประเทศชาติเท่าที่ควรได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2549)

สำหรับปัญหายาเสพติดในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากขึ้น ซึ่งยาเสพติดที่นิยมใช้กันในกลุ่มวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด คือ ใบกระท่อม รองลงมา คือ ยาบ้า ส่วนใหญ่จะเป็นยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาแห้ง สาเหตุที่ใบกระท่อมเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดสูงมากเนื่องจากการลักลอบนำเข้ามาตามความต้องการของกลุ่มผู้เสพ และจากราคาของใบกระท่อมที่มีการจำหน่ายในราคาค่อนข้างสูง มองกันว่าสามารถสร้างความร่ำรวยให้กับกลุ่มผู้ค้าเป็นอย่างมาก สาเหตุการระบาดของยาเสพติด และการแพร่ระบาดในหมู่บ้านเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (วจิรา ชูติกชูชนพงศ์, 2553) ซึ่งมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น ถึงแม้จะมีการเร่งฟื้นฟูพัฒนาการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้วก็ตาม แต่ปัญหายาเสพติดก็ยังไม่เบาลงแต่กลับยิ่งรุนแรงขึ้น อีกทั้งวิธีการเสพและการค้ากลับยิ่งซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากสาเหตุที่มีผู้ค้าและผู้เสพรายใหม่เพิ่มขึ้น จากข้อมูลสถิติคดีการจับกุมยาเสพติดช่วงเดือนตุลาคม 2559 – มีนาคม 2560 มีการจับกุมรวม 15,013 คดี ผู้ต้องหาจำนวน 17,141 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน คือ ช่วงเดือนตุลาคม 2558 - มีนาคม 2559 มีการจับกุมรวม 12,840 คดี ผู้ต้องหา 14,996 คน มีคดีที่เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.92 (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 9, 2560) นอกจากนี้ผลสำรวจของศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้าพบว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้ใช้ยาเสพติด 80,000 – 100,000 คน จากประชากรกว่า 2 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมดในพื้นที่ ถือว่าเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดในการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศ และ 1 ใน 5

ของเยาวชนกว่า 2,000 หมู่บ้านใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอีก 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ เทพา นาทวี จะนะ และสะบ้าย้อยติดยาเสพติด โดยผู้เสพส่วนมากจะอยู่ในช่วงอายุ 14 ถึง 30 ปี (นันทชนก วงษ์สมุทร์, 2560)

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่คนในพื้นที่เห็นว่าสำคัญและเร่งด่วน ซึ่งในพื้นที่สถานที่ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดมีหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ปัตตานี ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา เป็นต้น โดยผู้เสพยาเสพติดที่เข้ามาบำบัดรักษาตามสถานบำบัดต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นชาวไทยมุสลิม ทั้งนี้เพราะประชากรส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งโดยแก่นแท้ของศาสนาอิสลามได้บัญญัติหลักการศรัทธาและหลักการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนและมุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากมุสลิมคนใดไม่ประพฤติปฏิบัติถือว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อคำบัญญัติของพระเจ้าเขาก็จะสามารถประพฤติชั่วได้อย่างง่ายดายและไม่เกรงกลัวต่อบาป ดังเช่นมุสลิมที่ไปหลงไปติดยาเสพติด เพราะเขาขาดความยึดมั่นผูกพันในศาสนา มีสภาพจิตใจที่อ่อนไหว ไม่มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจนั่นเอง ดังนั้นในการช่วยเหลือและบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดที่นับถือศาสนาอิสลามต้องมุ่งเน้นทางจิตใจ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับจิตใจ ซึ่งเป็นกระบวนการรักษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยใช้หลักการคำสอนและข้อปฏิบัติทางด้านศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคงทางด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้ป่วยเป็นมุสลิมที่มีความศรัทธาต่อพระเจ้าอย่างเข้มแข็งและสามารถปฏิบัติตามหลักศาสนาได้อย่างสม่ำเสมอ มีความเกรงกลัวต่อการทำบาป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถเลิกยาเสพติดได้ในที่สุด (พาตีเมาะ นิมา, 2549)

จะเห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดนั้น เป็นปัญหาสังคมที่ต้องการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากบทบาทของภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรงต่อปัญหายาเสพติดแล้ว การแก้ไขปัญหาเสพติดต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและประชาชน เนื่องจากว่าบทบาทของผู้นำชุมชนนั้นมีความใกล้ชิดกับประชาชน ทั้งยังเป็นที่พักพิงให้กับประชาชนไว้วางใจและสามารถรู้ถึงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี” เนื่องจากตำบลนี้มีผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดและมีความพิเศษ คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะมีความเข้มแข็งและเข้มงวดในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการออกกฎระเบียบอย่างชัดเจนที่สำคัญมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและเป็นพื้นที่แรกในระดับตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี การจัดตั้งศูนย์บำบัดขึ้นมาเป็นสิ่งที่ผู้นำชุมชนถือเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ

ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี อยู่ห่างทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอเมืองปัตตานีระยะทาง 5 กิโลเมตร แต่เดิมชุมชนแห่งนี้มีชื่อเรียกว่า “สะนิง” แปลว่าสักครู่ทั้งนี้ เนื่องจาก

บริเวณนี้จะเป็นทางผ่านไปจังหวัดยะลา นราธิวาสหรือที่อื่นๆ ซึ่งผู้เดินทางจะไปแห่งใดก็มักจะมาหยุดพักที่นี้สักครู่หนึ่งเพื่อเดินทางต่อสำหรับคำว่า “บาราเฮาะ” นั้น แปลว่าสมบรูณ์หรือสงบสุขเนื่องจากในเขตตำบลนี้มีสภาพดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำกรเกษตร ฉะนั้นในการตั้งชื่อตำบลบาราเฮาะอย่างเป็นทางการจึงใช้ชื่อ คำว่า “บาราเฮาะ” ในที่สุด

สำหรับตำบลบาราเฮาะ ผู้ที่ติดยาเสพติดแล้วมาบำบัดที่ศูนย์บำบัดยาเสพติด “บ้านแสนสุข” จำนวนทั้งหมด 143 คน โดยแยกออกเป็นคนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ จำนวน 20 คน และคนนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งจังหวัดสงขลาที่มาบำบัดศูนย์แห่งนี้ จำนวน 123 คน (ข้อมูลจาก แวกูสมัน แวกาเดร์ ผู้ดูแลศูนย์บำบัดยาเสพติดบ้านแสนสุข เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลดังกล่าว เพื่อให้เห็นวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร และผลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือจังหวัดอื่นๆ ที่มีลักษณะและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน

## 1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

## 1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อให้ทราบสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.3.2 เพื่อให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.3.3 ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

## 1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

### 1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยจึงกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองการศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม (ผู้นำศาสนา) และประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน

### 1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

### 1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

### 1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาในครั้งนี้ใช้เวลาศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562

## 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ยาเสพติด หมายถึง สารต่างๆที่มีการนำเข้าสู่ร่างกายของผู้ที่เสพยาเสพติดโดยวิธีการดม กิน สูดหรือฉีด และเมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้วจะมีผลต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้เสพยา มีความต้องการเสพยาในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ในที่นี้หมายถึง ยาบ้า กัญชา ฝิ่น เฮโรอีน สารระเหย

1.5.2 สภาพปัญหาเสพยา หมายถึง สภาพปัญหาเสพยาในชุมชน สาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนและคนอื่นๆ ในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.5.3 แนวทางแก้ไขปัญหาเสพยา หมายถึง วิธีดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ในชุมชน เป้าหมาย และความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ผลการดำเนินงาน

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ปัจจัยที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และ บทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของผู้นำชุมชนในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.5.4 ชุมชน หมายถึง กลุ่มชนหรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน มีสถานที่อยู่ในบริเวณ เดียวกันทำกิจกรรมร่วมกันและมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะกำหนดเฉพาะกลุ่มผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา ในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.5.6 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยเป็นบุคคลที่เข้ารับการรักษาในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี แล้วออกจากศูนย์บำบัดดังกล่าว

## บทที่ 2

### เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหยาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เพื่อให้เห็นบทบาทผู้นำชุมชนและประชาชนที่มีต่อวิธีการแก้ไขปัญหาหยาเสพติดและผลในการแก้ไขปัญหาหยาเสพติดมีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาและสนับสนุน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำรูปแบบต่างๆ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด
- 2.4 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำรูปแบบต่างๆ

คำว่า ภาวะผู้นำ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

Gibson, Ivancevich & Donnelly (1997, อ้างถึงใน พนิดา ไชยแก้ว, 2559) กล่าวถึงภาวะผู้นำในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นๆในกลุ่มภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มด้วย ผู้นำอาจจะเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งเรามักจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่มีน้ำหนักรวมและเป็นเอกภาพ โดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

Kotter (1999, อ้างถึงใน พนิดา ไชยแก้ว, 2559) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์กรในอนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจถึงวิสัยทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจแก่คนเหล่านั้น ให้สามารถเอาชนะอุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว

พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์ (อ้างถึงใน พนิตา ไชยแก้ว, 2559) ภาวะผู้นำ มีนิยามที่มีพื้นฐานความคิดอยู่ 2 ประการ คือ

1. พื้นฐานความคิดเพื่อบรรลุความสำเร็จด้วยคนอื่น หมายถึง ภาวะการณ์ให้ความไว้วางใจคนอื่นว่ามีความปรารถนาและความสามารถที่จะประสานสัมพันธ์กันในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ รวมถึงการเชิญชวนหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งเป็นจุดเน้นขององค์กรยุคใหม่หรือโลกยุคใหม่

2. มีพื้นฐานความคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า หมายถึง ภาวะการณ์ท้าทายต่อสภาพการณ์ในปัจจุบันและมุ่งหน้าเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่โลกใหม่ที่ดีกว่า

จากคำนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ พฤติกรรม กระบวนการ รูปแบบของบุคคลที่เป็นผู้นำที่จะแสดงออกมาเพื่อชักนำหรือจูงใจให้คนในกลุ่มผู้ตามเกิดความคล้อยตามปฏิบัติตามจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ได้มีนักวิชาการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพิ่มเติม ดังเช่น โสภาคย์ บุรพาเดชะ (2535, อ้างถึงใน พนิตา ไชยแก้ว, 2559) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำไม่จำเป็นต้องมาจากบุคคลที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการ ซึ่งเรามักจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่มีน้ำหนักและเป็นเอกภาพ โดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กันเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม อีกด้าน ยุทธนา พรหมณี (2559, อ้างถึงใน พนิตา ไชยแก้ว, 2559) แสดงความคิดเห็นว่าทุกคนจะมีภาวะผู้นำอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าแต่ละคนนั้นจะรู้จักที่จะเรียนรู้ เข้าใจ และสามารถพัฒนาความเป็นผู้นำในตัวให้ออกมาได้มากน้อยแค่ไหน ความเป็นผู้นำนั้นจะได้รับการพัฒนามากขึ้น โดยมาจากตัวตนแต่ละคนทั้งสิ้น ผู้นำที่ดีอาจไม่ได้เป็นมาตั้งแต่เกิดหรือเป็นเพราะได้รับการคัดเลือกจากเจ้านาย แต่อย่างไรก็ตามภาวะผู้นำเกิดขึ้นจากความสามารถของคนนั้นในการที่จะรู้จักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง คนที่จะเป็นผู้นำต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจและรู้จักตัวเองก่อน นอกจากนี้ต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

กล่าวได้ว่าทุกคนมีภาวะผู้นำถึงแม้ไม่มีอำนาจโดยตำแหน่ง เพียงแค่มีคุณลักษณะรูปแบบความคิดและการดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่ความสำเร็จ ถือว่าคนนั้นมีภาวะผู้นำเช่นกัน ภาวะผู้นำย่อมมีอยู่ในตัวทุกคนมากน้อยต่างกันไปสามารถพัฒนากันได้เพื่อเป็นผู้นำที่ดีแต่ทั้งนี้คนนั้นต้องรู้จักเข้าใจตนเองก่อนและพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองเป็นผู้นำที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงถือเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรม บุคคลจะมีภาวะผู้นำแตกต่างกันไป ปัจจัยการสร้างความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับ 5 ปัจจัย คือ



1.) ภูมิหลังและประสบการณ์ (Background and Experience) พื้นฐานครอบครัว และประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาในช่วงชีวิต

2.) สติปัญญาและคุณภาพสมอง (Intellectual and Mental Quality) มีทักษะทาง ภาษา การติดต่อสื่อสาร ความสามารถด้านการมีเหตุผล ความจำและความรอบรู้

3.) คุณลักษณะทางร่างกาย (Physical Attributes) ผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงจะมี จิตใจที่ดี

4.) บุคลิกภาพและความสนใจ (Personality and Interests) มีความกระตือรือร้น และความเต็มใจในการปฏิบัติงาน

5.) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-Confidence) ผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่น และมั่นใจ ในตัวเอง

ภาวะผู้นำมีบทบาทที่แบ่งอย่างกว้างๆ ออกเป็น 4 ประการ (พรทิพย์ อัยยิมาพันธ์, 2547) ได้แก่

1. บทบาทการกำหนดแนวทางหลัก (Pathfinding) คือ ผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการ กำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจนเป็นการสร้างแผนงานแม่แบบ (Blueprint of Action) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการก่อนที่จะลงมือปฏิบัติตามแผนและต้องทำให้ผู้อื่นเข้าใจในการสร้าง พันธกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ (Vision) และสื่อสารอย่างชัดเจน

2. บทบาทการสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Aligning) การสร้างระบบการ ทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางเดียวกันนั้น การลงมือสร้างแผนหลักที่ กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่หนึ่งในฐานะผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงานและ โครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กรที่ได้วางไว้แล้ว

3. บทบาทการมอบอำนาจ (Empowerment) คือ ผู้นำจะต้องมีการมอบอำนาจ ให้แก่ พนักงานอย่างจริงจัง จึงทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสื่อสาร ระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิผลและเกิดผลลัพธ์ใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ ซึ่งมาจากการที่ สมาชิกของกลุ่มหรือพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ

4. การสร้างตัวแบบ (Modeling) หัวใจของการเป็นผู้นำ คือ จะต้องสร้างความ น่าเชื่อถือ เพราะไม่เพียงแต่รู้ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเท่านั้น แต่ผู้นำยังจะต้องมีคุณสมบัติของ ผู้นำที่ดีด้วย กล่าวได้ว่าต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญของดุลยภาพระหว่างคุณลักษณะ (Characteristics) กับความรู้ความสามารถ (Competence) เพราะไม่ว่าบุคคลจะมีความสามารถ เพียงใดก็ไม่สามารถจะเป็นผู้นำที่แท้จริงได้ หากปราศจากซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสม

## ทฤษฎีภาวะผู้นำ

เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ โดยมีทฤษฎีและมุมมองในด้านภาวะผู้นำที่หลากหลาย ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีต่างๆได้ 4 กลุ่มใหญ่ข้างล่างนี้ ได้แก่

1. แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Approach)
2. แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach)
3. แนวคิดผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Approach)
4. แนวคิดผู้นำสร้างแรงบันดาลใจและมุ่งเปลี่ยนแปลง (Charismatic & Transformational Approach)

### 1. แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Approach)

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ คือ ทฤษฎีที่เน้นการหาคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำ โดยให้ความสำคัญกับคุณลักษณะส่วนตัว (Personal Traits) ของผู้นำที่แตกต่างจากคนทั่วไป สมมติฐานว่า ผู้นำเป็นมาโดยกำเนิดไม่ใช่ถูกสร้างขึ้นมา (Born not Mode) ได้แก่

1) แนวคิดบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ (The Great Man Approach) คือ บุคคลที่จะเป็นผู้นำได้ถูกกำหนดล่วงหน้าโดยธรรมชาติแล้ว แนวคิดนี้เกิดจากผลงานวิจัยเมื่อปี ค.ศ. 1948 ได้มีการค้นพบจุดร่วมสำคัญ 6 ประการ ของคุณลักษณะเชิงบุคลิกภาพกับการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่

- 1.1 ความเฉลียวฉลาด
- 1.2 การริเริ่มสร้างสรรค์
- 1.3 ทักษะด้านสังคม
- 1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.5 พลังแห่งความรับผิดชอบ
- 1.6 ความซื่อสัตย์มั่นคงต่อหลักการ

2) แนวคิดคุณลักษณะ 6 ประการของผู้นำ ของ Bass (1990, อ้างถึงใน พนิดา ไชยแก้ว, 2559) ที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้นำ ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นำ คือ

2.1 คุณลักษณะทางร่างกาย(Physical Characteristics) ประกอบด้วย ความแข็งแรง (Activity, Energy) รูปร่าง (Appearance Grooming) ความสูง (Height) น้ำหนัก (Weight)

2.2 ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) ประกอบด้วย การศึกษา (Education) สถานภาพทางสังคม (Social Status) และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม (Mobility)

2.3 สติปัญญาและความสามารถ (Intelligence and Ability) คือ ผู้นำที่มีความรู้ (Knowledge) มีดุลพินิจ (Judgment) มีทักษะในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ปฏิภาณไหวพริบดี

2.4 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (Personality)ประกอบด้วย การมีความเชื่อมั่นในตนเอง(Self-Confidence) มีความซื่อสัตย์ (Integrity) อดทนต่อความเครียด (Tolerance of Stress) การควบคุมอารมณ์ได้ดี (Emotional Control) มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) ความตื่นตัว (Alertness) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Original, Originality) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) เป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัว (Extroversion)

2.5 คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task-Related Characteristic) ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร (Drive to Achieve) ความรับผิดชอบ (Responsibility) การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Persistence Against Obstacle) จะต้องมีความมุ่งมั่นสูงและสุดท้าย

2.6 คุณลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) ประกอบด้วย ความนิยมแพร่หลาย (Popularity) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) มีเสน่ห์ดึงดูด (Attractiveness) ความร่วมมือ (Cooperativeness) ชอบสังคม (Social Participation) นักการทูต (Diplomacy)

## 2. แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach)

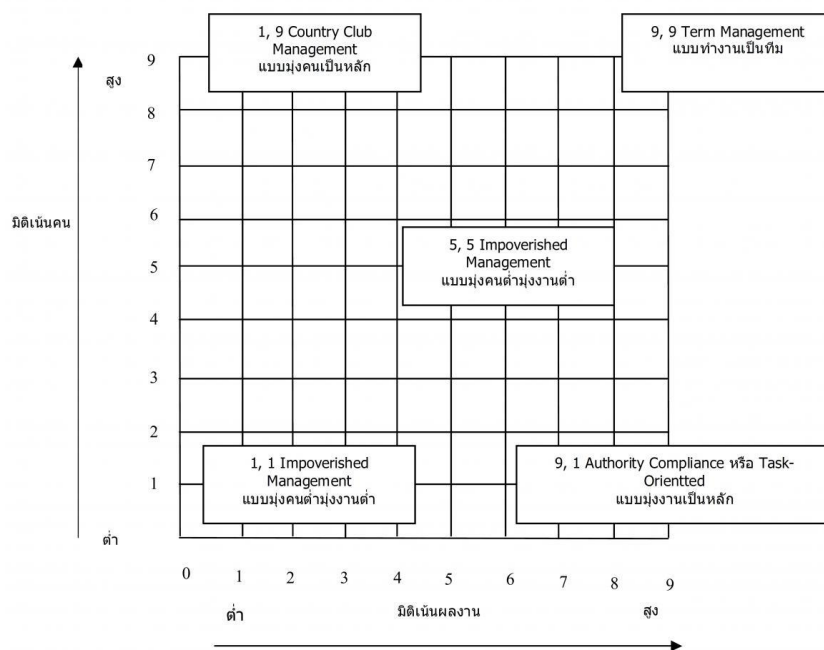
เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกมาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประสิทธิผลตามที่ผู้นำต้องการ โดยผู้นำแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่

1. ความสามารถในการปฏิบัติการสามารถอธิบายได้เป็นตัวแทนของกลุ่ม แสดงถึงสัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. Leader – Constituent Interaction เชื่อว่าผู้นำต้องมีพลังวิเศษเหนือบุคคลอื่นหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆ เพื่อที่สนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน ความคาดหวังของบุคคล และผู้นำต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาให้ผู้อื่นตามมีความแข็งแรง และสามารถยืนอยู่ด้วยตนเองอย่างอิสระทฤษฎีนี้พบว่า ไม่มีคุณลักษณะที่แน่นอนหรือชี้ชัดของผู้นำ

เพราะผู้นำอาจไม่แสดงลักษณะเหล่านี้ออกมาเป็นการพัฒนาในช่วงปี ค.ศ.1240 - 1960 แนวคิดหลักของทฤษฎี คือ ให้มองในสิ่งผู้นำปฏิบัติและชี้ให้เห็นว่าทั้งผู้นำและผู้ตามต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน นักทฤษฎี ได้แก่ Kurt Lewin, Rensis Likert, Blake and Mouton และ Douglas McGregor ซึ่งขอเลือกเสนอ ดังนี้ Blake & Mouton (1991, อ้างถึงใน สุรพล คูดิง, 2553)

Blake & Mouton กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่ดีมีปัจจัย 2 อย่างคือ คน (People) และ ผลผลิต (Product) โดยกำหนดคุณภาพและลักษณะสัมพันธภาพของคนเป็น 1-9 และกำหนดผลผลิตเป็น 1-9 เช่นกัน และสรุปว่าถ้าคนมีคุณภาพสูงจะส่งผลให้ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพสูงตามไปด้วย เรียกรูปแบบนี้ว่า Nine-Nine Style (9, 9 Style) ซึ่งรูปแบบของการบริหารแบบตาข่ายนี้จะแบ่งลักษณะเด่นๆของผู้นำไว้ 5 แบบ คือ แบบมุ่งงานเป็นหลัก แบบมุ่งคนเป็นหลัก แบบมุ่งงานต่ำมุ่งคนต่ำ แบบทางสายกลาง และแบบทำงานเป็นทีม



ภาพประกอบ 2.1 ตาข่ายการจัดการ ของ Blake & Mouton

ตามแนวคิดของ Blake and Mouton รูปแบบของผู้นำมี 5 รูปแบบ ได้แก่

1. แบบมุ่งงาน (Task-Oriented/Authority Compliance) แบบ 9,1 ผู้นำจะมุ่งเอาแต่งานเป็นหลัก (Production Oriented) สนใจคนน้อย มีพฤติกรรมแบบเผด็จการ จะเป็นผู้อวางแผน กำหนดแนวทางการปฏิบัติ และออกคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม เน้นผลผลิตไม่สนใจสัมพันธภาพของผู้ร่วมงานท่าเห็นผู้ร่วมงาน

2. แบบมุ่งคนสูง (Country Club Management) แบบ 1,9 ผู้นำจะเน้นการใช้มนุษยสัมพันธ์ และเน้นความพึงพอใจของผู้ตามในการทำงาน ไม่คำนึงถึงผลผลิตขององค์กร ส่งเสริมให้ทุกคนมีความรู้สึกจะมุ่งผลงาน เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวใหญ่ที่มีความสุข นำไปสู่สภาพการณ์สิ่งแวดล้อมและงานที่น่าอยู่ โดยไม่สร้างความกดดันแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารมีความเชื่อว่าบุคลากรมีความสุขในการทำงาน การนิเทศในการทำงานควรมีเพียงเล็กน้อยไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมในการทำงาน ลักษณะคล้ายการทำงานในครอบครัวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจ สนุกสนานในการทำงานของผู้ร่วมงาน อีกทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการต่อต้านต่างๆ

3. แบบมุ่งงานต่ำมุ่งคนต่ำ (Impoverished) แบบ 1,1 ผู้บริหารจะสนใจคนและสนใจงานน้อยมากใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยเพื่อให้งานดำเนินไปตามที่มุ่งหมาย และคงไว้ซึ่งสมาชิกภาพขององค์กร ผู้บริหารมีอำนาจในตนเองต่ำ มีการประสานงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย เนื่องจากขาดภาวะความเป็นผู้นำและมักจะมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำเป็นส่วนใหญ่

4. แบบทางสายกลาง (Middle of The Road Management) แบบ 5,5 ผู้บริหารหวังผลงานเท่ากับขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ใช้ระบบราชการที่มีกฎระเบียบแบบแผน ผลงานได้จากการปฏิบัติตามระเบียบ โดยเน้นขวัญ ความพึงพอใจ หลีกเลี่ยงการใช้กำลังและอำนาจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นตามความคาดหวังของผู้บริหาร มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงาน หลีกเลี่ยงการทำงานที่เสี่ยงเกินไป มีการประนีประนอมในการจัดการกับความขัดแย้ง ผู้ร่วมงานคาดหวังว่าผลประโยชน์มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานที่ได้กระทำลง

5. แบบทำงานเป็นทีม (Team Management ) แบบ 9,9 ผู้บริหารให้ความสนใจทั้งเรื่องงานและขวัญกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา คือ ความต้องการขององค์กรและความต้องการของคนทำงานจะไม่ขัดแย้งกัน เน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในการทำงานสนุก ผลสำเร็จของงานเกิดจากความรู้สึกยึดมั่นของผู้ปฏิบัติในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารกับผู้ตามเกิดจากความไว้วางใจ เคารพนับถือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารแบบนี้เชื่อว่าตนเป็นเพียงผู้เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น อำนาจการวินิจฉัยสั่งการและอำนาจการปกครองบังคับบัญชายังอยู่ที่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการยอมรับความสามารถของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานผู้ใต้บังคับบัญชา มีการยอมรับความสามารถของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

### 3. แนวคิดผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Approach)

เป็นการศึกษาที่เน้นการปรับสภาพการนำหรือการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของการนำก็จะเปลี่ยนแปลงไป แนวคิดนี้จะหารูปแบบการนำที่เหมาะสมและเกิดผลดีในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่

1. แนวคิดตามสถานการณ์ของ Reddin (1970, อ้างถึงใน สุรพล คูดิง, 2553) ได้เพิ่มมิติประสิทธิผลเข้ากับมิติพฤติกรรมด้านงาน และมิติพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยมองว่าแบบภาวะผู้นำต่างๆอาจมีประสิทธิผลหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งประสิทธิผลจะ หมายถึง การที่ผู้บริหารประสบความสำเร็จในผลงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีอยู่แบบภาวะผู้นำจะมีประสิทธิผลมากหรือน้อยไม่ได้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหารที่มุ่งงานหรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งแบบภาวะผู้นำกับสถานการณ์ที่เข้ากันได้เหมาะสม เรียกว่า มีประสิทธิผล แต่ถ้าไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ เรียกว่า ไม่มีประสิทธิผล และ Reddin ยังแบ่งผู้นำออกเป็น 4 แบบ

ตาราง 2.1 ลักษณะผู้นำ

ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ	ลักษณะพื้นฐานภาวะผู้นำ	ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ
1. Deserter คือ ผู้นำแบบ ละทิ้งและหนีงาน	Separated	Bureaucrat คือ ทำงานแบบ เครื่องจักร ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ให้งานเสร็จไปวันๆ
2. Autocrat คือ ผู้นำที่เอา แต่ผลของงานอย่างเดียว	Developer	Benevolent Autocrat คือ มีความ เมตตากรุณาผู้ร่วมงานมากขึ้น
3. Missionary คือ เห็นแก่ สัมพันธภาพเสียสละทำคน เดียวจึงได้คุณภาพงานต่ำ	Related	Developer คือ ต้องรู้จักพัฒนาผู้ ตามให้มีความรับผิดชอบงานมากขึ้น
4. Compromiser คือ ผู้นำ ประนีประนอมทุกๆเรื่อง	Integrated	Executive คือ ต้องมีผลงานดีเลิศ และสัมพันธภาพที่ดีด้วย

2. การศึกษาของ Hersey & Blanchard (1988, อ้างถึงใน พนิดา ไชยแก้ว, 2559) ได้นำแนวคิดของมหาวิทยาลัยโอไฮโอมาประยุกต์ คือ พฤติกรรมที่มุ่งสร้างโครงสร้าง (Initiation structure) และพฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) และอธิบายว่าภาวะผู้นำแบบต่างๆ ประกอบกับความพร้อมของสมาชิกทำให้เกิดรูปแบบของการทำงานของผู้นำ 4 รูปแบบ คือ

2.1 การบอกกล่าว (Telling) เป็นผู้นำประเภทที่จะให้คำแนะนำอย่าง ใกล้เคียงและดูแลผู้น้องอย่างใกล้ชิด เหมาะสมกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับที่ 1 คือ (M1) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำ

2.2 การนำเสนอความคิด (Selling) เป็นผู้นำประเภทที่จะคอยชี้แนะบ้างว่าผู้ตามขาดความสามารถในการทำงาน แต่ถ้าผู้ตามได้รับการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมนั้น โดยการให้รางวัลก็จะทำให้เกิดความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงานและกระตือรือร้นที่จะทำงานมากขึ้น ผู้บริหารจะใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง และต้องคอยสั่งงานโดยตรงอธิบายให้ผู้ตามเข้าใจ จะทำให้ผู้ตามเข้าใจและตัดสินใจในการทำงานได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานอยู่ในระดับที่ 2 คือ (M2) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง

2.3 การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผู้นำประเภทที่จะคอยอำนวยความสะดวกต่างๆในการตัดสินใจ มีการซักถาม มีการติดต่อสื่อสาร 2 ทางหรือรับฟังเรื่องราวปัญหาต่างๆจากผู้ตามคอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผู้ตามปฏิบัติงานได้เต็มความรู้ ความสามารถและมีประสิทธิภาพเหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ 3 (M3) คือ ความพร้อมของผู้ตามอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถแต่ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบต่องาน

2.4 การมอบหมายงาน (Delegation) เป็นผู้นำประเภทเพียงให้คำแนะนำและช่วยเหลือเล็กน้อยๆ ผู้ตามคิดและตัดสินใจเองทุกอย่าง เพราะถือว่าผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานระดับสูง สามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ 4 (M4) คือ ความพร้อมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีทั้งความสามารถและเต็มใจหรือมั่นใจในการรับผิดชอบต่อการทำงาน

#### 4. แนวคิดผู้นำสร้างแรงบันดาลใจและมุ่งเปลี่ยนแปลง (Charismatic & Transformational Approach)

แนวคิดเหล่านี้อธิบายว่า ผู้นำประสบความสำเร็จในระดับสูงในการจูงใจสมาชิก การสร้างความผูกพันต่อองค์กร ความเคารพนับถือ ความไว้วางใจ ความชื่นชมในตัวผู้นำ การอุทิศตนในการทำงาน ความจงรักภักดี และการปฏิบัติงานของสมาชิกได้อย่างไร ได้แก่

4.1 แนวคิดภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional leader) และแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) โดยผู้นำแบบแลกเปลี่ยน คือ ผู้นำแบบที่ใช้การแลกเปลี่ยนโดยรางวัลต่างๆ เป็นเครื่องมือในการชักจูงให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ได้รับผลประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนกัน ส่วนผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงนั้น จะใช้ความสามารถเปลี่ยนความเชื่อ ทศนคติของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกทำงานได้บรรลุเหนือกว่าเป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้นำจะถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และกระตุ้นความคิดในด้านต่างๆให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

4.2 ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบบารมี (Charismatic theory) เป็นการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากบุคคลอื่นหรือมีบารมี ผู้ตามยอมรับผู้นำอย่างไม่มีข้อสงสัย

กล่าวว่า ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ควรมีลักษณะดังนี้ คือ ความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นไว้วางใจ ความสามารถทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีพลังและมุ่งการปฏิบัติให้บรรลุผลแสดง อารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น

### ลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำ

#### ลักษณะภาวะผู้นำ

ลักษณะของผู้นำได้มีผู้ศึกษาไว้มากมายส่วนใหญ่มักจะเป็นหลักกว้างๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เน้นถึงคุณสมบัติอันเป็นเลิศของผู้นำ ซึ่งการศึกษาลักษณะของผู้นำจะเป็นการช่วยชี้ให้เห็นพฤติกรรมของผู้นำและการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ผู้นำนั้น พึงมีต่อองค์กรนั้นๆ เป็นอย่างดี

ซิป กานูจนประกร (2517, อ้างถึงใน อัญญารัตน์ สุวรรณโณ, 2545) ได้จำแนกลักษณะของผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะวิธีการใช้อำนาจ เป็น 3 แบบ กล่าวคือ

1) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ถือว่าเป็นแบบผู้นำที่ดีที่สุดและอำนวยผลในการบริหารงานมากที่สุด เป็นการบริหารโดยยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเป็นสำคัญจะดำเนินการในสิ่งใดก็มักจะกระทำไปในนามของกลุ่ม เพราะต้องการความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารเน้นหนักในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันโดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมกันวินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติจะเป็นไปในลักษณะของความร่วมมือ ประสานงานกันอย่างจริงจัง

2) ผู้นำแบบเสรีนิยม (Aissez-Faire Leaders) เป็นผู้ที่ใช้อำนาจในการควบคุม การบริหารแต่น้อยบรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาต่างก็มีเสรีที่จะวินิจฉัยสั่งการ มาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือระบบการจัดงานไม่คำนึงถึงหลักการหรือกฎเกณฑ์เท่าใด การกำหนดนโยบายไม่มีความแน่นอนขาดความคิดริเริ่มและไม่มีการประเมินผลงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขแต่อย่างใด

3) ผู้นำแบบอัตตานิยม (Autocratic Leaders) เป็นผู้นำที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัว เชื้อมั่นในตัวเองมาก บริหารงานและกำหนดนโยบายโดยใช้อารมณ์และอำนาจวางท่าใหญ่โตไม่ให้เกิดใครคนอื่นใช้อำนาจเป็นที่ตั้งเน้นสมรรถภาพของการทำงานตนเองและต้องการขยายอำนาจของตนเองออกไปในทุกวิถีทาง

สมพงษ์ เกษมสิน (2514, อ้างถึงใน อัญญารัตน์ สุวรรณโณ, 2545) ได้ศึกษาลักษณะของผู้นำจากวิธีการทำงานโดยแบ่งออกเป็น 4 แบบด้วยกัน คือ



1) ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders) การทำงานของผู้นำแบบนี้นิยมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมพิจารณา เพื่อแสดงความคิดเห็นและเป็นการบรรเทาการต่อต้านไปด้วย การติดต่อสั่งงานเป็นแบบสองทิศทาง (Two-Way Communication)

2) ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders) การทำงานของผู้นำแบบนี้นิยมการปรึกษาหารือ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญช้ายึดหลักการประนีประนอมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในฐานะผู้ร่วมงานอาศัยศิลปการจูงใจเพื่อประสงค์ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้ความร่วมมือร่วมใจในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน

3) ผู้นำแบบทางการ (Directive Leaders) การทำงานของผู้นำแบบนี้ชอบปฏิบัติงานแบบใช้อำนาจขาดหลักมนุษยสัมพันธ์ ทำงานแบบสั่งการ เพื่อแสดงถึงการมีอำนาจ ความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นแบบนายกับบ่าว

4) ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leaders) การทำงานของผู้นำแบบนี้ มักถือระเบียบแบบแผนเป็นสิ่งสำคัญไม่ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง การสั่งการมักใช้กฎระเบียบเป็นเครื่องมือ โดยยกเหตุผลในระเบียบมาใช้ในการปฏิบัติงานมากกว่าการยกตัวเองแบบผู้นำอัตถินิยม การติดต่อสื่อสารสั่งงานมักเป็นในรูปทิศทางเดียว (One-Way Communication)

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ และสุกรี หลังบุเต๊ะ (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำอาจจะแบ่งประเภทของผู้นำโดยทั่วไปหลายประเภทที่แตกต่างกัน แต่สำหรับในชุมชนนั้นสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู และผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการ หรือ ผู้นำสายทางโลก (Secular Elites) เป็นผู้นำที่มีบทบาทเข้าไปอยู่ในระบบราชการไทย ในส่วนภูมิภาค ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผู้นำทางสังคมในระดับหมู่บ้าน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่าพลังทางสังคมใหม่และกลุ่มชนชั้นนำใหม่ที่ผ่านระบบการศึกษาในสายสามัญและมีโลกทัศน์ในทางโลก

2) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้มีอายุ ผู้มีความรู้ดี ข้าราชการบำนาญ หรือผู้ที่มีอิทธิพล เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ คือ มีฐานะดีรวมถึงเข้าไปควบคุมในเรื่องการค้า การลงทุนในชุมชนและทางด้านสังคม คือ เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลและอำนาจที่ถ่ายทอดตั้งแต่ต้นตระกูลจนสู่ลูกหลานในปัจจุบันและเป็นที่น่ายกย่องนับถือ สามารถไว้วางใจและเชื่อถือได้เป็นต้นและผู้นำสายทางศาสนา (Religious Elites) เป็นผู้นำที่มีบทบาทจะเป็นบุคลากรที่ถูกสร้างให้เป็นฐานทางสถาบันและระบบการศึกษาในสายจิตวิญญาณ โดยจะเป็นผู้นำท้องถิ่น เช่น อิมามในชุมชน และเจ้าครูสอนโรงเรียนตาดีกา

### คุณสมบัติของผู้นำ

คุณสมบัติของผู้นำนั้น คือ ผู้นำที่ดีที่จะสามารถบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรคาดหวังไว้ เพราะผู้นำเป็นหัวใจในการดำเนินงาน มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้มากมาย แต่ในความเป็นจริงแล้วเราจะหาบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณลักษณะผู้นำที่ดีครบทุกข้อในบุคคลเดียวกันนั้นหายาก ซึ่งเป็นเรื่องทางอุดมคติที่จะหาผู้นำที่มีคุณลักษณะที่ดีครบถ้วน และนอกจากนี้แล้วลักษณะของความเป็นผู้นำที่เป็นคุณสมบัติที่มองเห็นได้ไม่ชัดเจน เนื่องจากการเป็นเรื่องที่วัดยาก แต่อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการหลายท่านได้พยายามค้นคว้าเสนอข้อคิดเห็นคุณลักษณะ และพฤติกรรมบางอย่างที่ผู้นำมีส่วนร่วมอยู่ โดยคุณสมบัติของผู้นำที่ดีควรมีดังต่อไปนี้ ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ (2527, อ้างถึงใน วรางคณา กาญจนพาทิ, 2556) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของผู้นำว่า ประกอบด้วย

- 1.) ความสามารถใจการชักจูงใจผู้อื่น
- 2.) ความสามารถในการเข้าใจพฤติกรรมบุคคล
- 3.) ความคล้อยคลึงกับกลุ่ม
- 4.) การแสดงออกด้วยคำพูด
- 5.) ความเต็มใจที่จะบอกความจริง
- 6.) การอุทิศตนให้แก่เป้าหมายขององค์กร
- 7.) ความสามารถในการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม
- 8.) ความเต็มใจรับความเสี่ยง
- 9.) ความเต็มใจรับผิดชอบอย่างเต็มที่
- 10.) ความเต็มใจสนับสนุนพนักงาน
- 11.) ทักษะในการมีศิลป์ประนีประนอม
- 12.) ความสามารถอดทนต่อการวิจารณ์

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2539, อ้างถึงใน วรางคณา กาญจนพาทิ, 2556) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีควรมี ดังต่อไปนี้

- 1.) มีความรู้ (Knowledge)
- 2.) มีพลังงาน (Energy)
- 3.) มีสติปัญญา (Intelligence)

- 4.) ไหวพริบ (Tact)
- 5.) มีจินตภาพ (Vision)
- 6.) มีความทะเยอทะยาน (Ambition)
- 7.) มีความกล้า (Courage)
- 8.) มีความร่วมมือ (Cooperativeness)
- 9.) มีคุณธรรม (Morale)
- 10.) มีจริยธรรม (Ethics)
- 11.) มีความยุติธรรม (Justice)
- 12.) มีการตัดสินใจ (Judgement)
- 13.) มีความแน่นอน (Decisiveness)
- 14.) ลักษณะท่าทางดี (Good Appearance)
- 15.) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)
- 16.) มีความสามารถในการเข้าสังคม (Sociability)
- 17.) มีความนิยม (Popularity)
- 18.) มีอารมณ์ขัน (Sense of Humor)

### ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ

ความหมายของประสิทธิภาพของภาวะผู้นำก็เหมือนกับความหมายของภาวะผู้นำที่มีมาก และแตกต่างกันไปตามความสนใจ และขอบเขตการศึกษาของนักวิจัย นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เกณฑ์ (Criteria) ที่จะใช้วัดหรือประเมินประสิทธิภาพของภาวะผู้นำได้จากการศึกษางานวิจัย พบว่าเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพผู้นำ สามารถแยกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ผลที่เกิดขึ้นของกลุ่ม (Outcome) ทศนคติของผู้ตาม (Attitude of Followers) และคุณภาพของกระบวนการกลุ่ม (Quality of Group Process)

1. ผลที่เกิดขึ้นของกลุ่ม (Outcome) คือ ผลที่เกิดขึ้นของกลุ่ม เนื่องจากความสามารถในการนำหรือภายใต้การนำของผู้นำ เช่น ผลสำเร็จของการปฏิบัติงานของกลุ่ม ซึ่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การอยู่รอดของกลุ่มความก้าวหน้าของกลุ่มความพร้อมของกลุ่ม

ความสามารถในการแก้ปัญหาของกลุ่ม ความพึงพอใจของสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อผู้นำและฐานะที่ได้รับ การยอมรับไม่เปลี่ยนแปลงของผู้นำ สำหรับผลสำเร็จของการปฏิบัติงานในองค์การธุรกิจ อาจ จะเห็นได้ชัดจากผลกำไรที่เพิ่มขึ้นยอดขายที่เพิ่มขึ้นครองส่วนแบ่งของตลาดมากขึ้นเงินหมุนเวียนลงทุน มากขึ้น รวมทั้งการยอมรับในผู้นำจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนและผู้ตามมากขึ้น ส่วนองค์การของรัฐ มักจะเน้นไปที่ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตและการบริการขององค์การ

2. ทศนคติของผู้ตาม (Attitude of Followers) คือ ทศนคติของผู้ตามหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำ นิยมใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินประสิทธิภาพของผู้นำอีกเกณฑ์หนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่ จะทราบได้ โดยการใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ผู้ตาม ดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้

- ผู้นำสามารถตอบสนองความต้องการและคาดหวังของผู้ตามได้ดีเพียงใด
- ผู้ตามชอบ ยกย่องและยอมรับผู้นำเพียงใด
- ผู้ตามมีความยินดีในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรือคำขอร้องของผู้นำแค่ไหน
- ผู้ตามต่อต้าน เพิกเฉย ที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำขอร้องของผู้นำหรือเปล่า

นอกจากนั้น อาจดูได้จากการมีคำร้องทุกข์และบัตรสนเทห์ต่างๆ ส่งถึงผู้นำใน ระดับสูงกว่า รวมทั้งการขอย้าย การขาดงาน การหน่วงเหนี่ยวงาน และการหยุดงานมากขึ้น เป็นต้น

3. คุณภาพของกระบวนการกลุ่ม (Quality of Group Process) คุณภาพของ กระบวนการกลุ่มก็เป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของผู้นำ โดยประเมินจากความสนับสนุน ด้าน ต่างๆ และความตั้งใจที่จะทำให้คุณภาพของกระบวนการกลุ่มของลูกน้องมีคุณภาพดีขึ้นใน ด้านความ สามัคคี ความร่วมมือ แรงจูงใจ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแก้ไขความขัดแย้ง ประสิทธิภาพของ งานเฉพาะด้านกิจกรรมขององค์การ การมีทรัพยากรอย่างพอเพียงและความพร้อมของกลุ่มที่จะ รับมือต่อการเปลี่ยนแปลง และเหตุการณ์วิกฤตต่างๆ รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของการทำงาน การสร้างความมั่นใจให้สมาชิก การเพิ่มพูนทักษะในงานและการพัฒนาสุขภาพจิตของสมาชิกให้ดีขึ้น

## 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

### ความหมายของยาเสพติด

สิ่งเสพติดหรือที่เรียกกันว่า “ยาเสพติด” ในความหมายขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) จะหมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้ง ทางร่างกายและจิตใจต่อไป โดยไม่สามารถหยุดเสพได้และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนใน ที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติหรือ จากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยการกิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการ ใดๆแล้ว จะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น มีความการต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้น

เรื่อยๆของยา ทั้งยังมีลักษณะอาการอยากยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง รวมถึงทำให้สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ที่ใช้ในปัจจุบันได้กำหนดความหมายสิ่งเสพติดให้โทษ ดังนี้ สิ่งเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆมีอาการขาดยา เมื่อไม่ได้เสพมีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลาและทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง ตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

### ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดได้แพร่ระบาดมาเป็นเวลานานนับศตวรรษตั้งแต่อดีตยุคดึกดำบรรพ์จนถึงปัจจุบันนี้ มีอาจนับจำนวนชนิดที่ชัดเจนได้ แต่หากจะแบ่งเป็นประเภทแล้วตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กับการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แบ่งประเภทของยาเสพติดไว้ตามลักษณะดังนี้ (เฉลิม มากจงดี, 2541)

1. แบ่งตามลักษณะที่มาแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตามลักษณะที่มา (National Drugs) ได้แก่ ยาเสพติดที่มาจากต้นพืชโดยตรง เช่น ฝิ่น โคเคอิน กัญชา รวมทั้งยาเสพติดที่ปรุงแปรสภาพเป็นลักษณะอย่างอื่นด้วยกรรมวิธีทางเคมีแล้วด้วย เช่น มอร์ฟิน เฮโรอีน ซึ่งทำจากฝิ่น และยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) ได้แก่ ยาเสพติดที่ได้มาจากการปรุงขึ้น ด้วยกรรมวิธีทางเคมีโดยตรงและนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ เช่น เพซิดิน ไทเซปโตน เมธาโดน เป็นต้น

2. แบ่งตามคุณสมบัติของการออกฤทธิ์แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ ยาเสพติดประเภทกดประสาท (Depressant) ได้แก่ ฝิ่น (Opium) มอร์ฟิน (Morphine) เฮโรอีน (Heroin) และเซโคบาบิทัล (Secobarbital) ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่แอมเฟตามีน (Amphetamine) และโคเคน (Cocaine) ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท ได้แก่ กัญชา LSD, STP, DMT และยาเสพติดออกฤทธิ์ผสมผสาน เช่น กัญชา เป็นต้น

### การเสพยาเสพติด

ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2542) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดมีอยู่ 2 นัยสำคัญ คือ

1. การเสพผิด (Abuse) มีลักษณะสำคัญ คือ แบบแผนพฤติกรรมในการใช้ยาเสพติด แสดงออกโดยการก่อให้เกิดความเสียหายทางสังคมอย่างชัดเจน ไม่มีการใช้ยาเสพติดซ้ำๆ ไม่มีการติดยาและอาการถอนพิษยา โดยมีข้อวินิจฉัยการเสพผิด โดยเกณฑ์ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (Diagnostic Statistical Manual of Mental Illness IV Edition หรือ DSM-IV) ให้ไว้ตั้งแต่หนึ่งข้อขึ้นไปภายในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมาและอาการไม่เข้าหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัยการเสพผิด ซึ่งมีความหมายดังนี้ การใช้ยาเสพติดเป็นประจำจนทำให้ไม่สามารถทำงานสำคัญที่จำเป็นการศึกษาหรืองานบ้านได้มีการใช้ยาเป็นประจำในสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและมีปัญหาทางกฎหมายอันเกิดจากยาเสพติดนั้นอยู่เป็นประจำ ยังคงมีการใช้ยาเสพติดแม้จะก่อให้เกิดหรือกระตุ้นปัญหาทางสังคมหรือปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้นตลอดหรือบ่อยๆ

2. การเสพติด (Dependence) มีการวินิจฉัยการติดยาเสพติดตามเกณฑ์ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกา (DSM-IV) ว่าการใช้ยาเสพติดประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ จนทั้งหมด 7 ประการ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นเวลาอย่างน้อย 12 เดือน ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ ติดยา กล่าวคือ มีความต้องการยาเสพติดเป็นปริมาณมากขึ้นกว่าปกติ ถ้าต้องการให้เกิดผลจากสารเสพติดเท่าเดิม มีอาการถอนพิษยาหรืออาการขาดยาเสพติดที่เคยเสพ คือ มีลักษณะอาการเฉพาะอย่างอันเกิดจากยาเสพติดแต่ละชนิดผู้เสพมิได้เจตนาเสพระยะเวลาาน หรือไม่ได้เจตนาเสพมาก แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามที่ตั้งใจไว้ และมีความต้องการต่อเนื่องที่จะเสพยาเสพติด โดยไม่สามารถลดหรือควบคุมการใช้ยาเสพติดได้ด้วยตนเองใช้เวลาส่วนมากไปกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ การหายาเสพติดมาเสพ เช่น เดินทางไปตามที่ต่างๆ เพื่อหาแหล่งขายยา ใช้เวลาไปกับการเสพยาหรืออยู่ระหว่างการมีเมายาเสพติด ในด้านการงาน การเรียน สังคม หรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่างๆ เสื่อมถอยหรือสูญเสียไปยังคงใช้สารเสพติดนั้นต่อไป แม้จะทราบว่าจะทำให้เกิดปัญหาทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ยังใช้ยาบ้าต่อถึงแม้จะทราบว่าจะทำให้เกิดอาการซึมเศร้าถึงขนาดคิดฆ่าตัวตายได้ และอาจทำให้เกิดอาการทางจิตได้

### สาเหตุการติดยาเสพติด

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาทางสาธารณสุข มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจเป็นอย่างมาก แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดมีสาเหตุที่ผสมผสานกันหลายประการ แต่หากมองในแนวระบอดวิชาแล้ว พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคมึ 3 ประการ คือ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2541)

1. ติดเพราะฤทธิ์ของยา เมื่อร่างกายมนุษย์ได้รับยาเสพติดเข้าไป ฤทธิ์ของยาเสพติด จะทำให้ระบบต่างๆของร่างกายเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งถ้าการใช้ยาไม่บ่อยหรือนานครั้ง ไม่ค่อยมีผลต่อร่างกาย แต่ถ้าใช้ติดต่อกันเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งจะทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจ มีลักษณะ 4 ประการ คือ

- 1.1 มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยาหรือสารนั้นอีกต่อไปเรื่อยๆ
- 1.2 มีความโน้มเอียงที่จะเพิ่มปริมาณของยาเสพติดขึ้นทุกขณะ
- 1.3 ถ้าถึงเวลาที่เกิดความต้องการแล้วไม่ได้เสพยา จะเกิดอาการอยาก ยา หรืออาการขาดยา เช่น หาว อาเจียน น้ำตาน้ำมูกไหล ทูรนทูราย คลุ้มคลั่ง โมโห ขาดสติ
- 1.4 ยาที่เสพนั้นจะไปทำลายสุขภาพของผู้เสพทั้งร่างกายทำให้ซูบผอม มีโรคแทรกซ้อน และทางจิตใจเกิดอาการทางประสาทจิตใจไม่ปกติ

## 2. ติดยาเสพติดเพราะสิ่งแวดล้อม

- 2.1 ภาพแวดล้อมภายนอกของบ้านที่อยู่อาศัยเต็มไปด้วยแหล่งค้ายาเสพติด เช่น ใกล้บริเวณศูนย์การค้า หน้าโรงเรียน ซึ่งเป็นการซื้อขายยาเสพติดทุกรูปแบบ
- 2.2 สิ่งแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น รวมไปถึงปัญหาชีวิตคนในครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมจะทำให้เด็กหันไปพึ่งยาเสพติด การขาดความเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่ และขาดการยอมรับจากครอบครัว เด็กจะหันไปคบเพื่อนรุ่มกลุ่ม เพื่อต้องการความอบอุ่น สภาพของกลุ่มเพื่อน สภาพของเพื่อนบ้านใกล้เคียง
- 2.3 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนเด็กมีปัญหาทางการเรียน เนื่องจากเรียนไม่ทันเพื่อนและครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กหนีโรงเรียนไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ตนพอใจ เป็นเหตุให้ตกเป็นเหยื่อของการติดยาเสพติด

3. ติดเพราะความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจในสังคมที่วุ่นวายสับสน เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เช่น ปัจจุบันทำให้จิตใจผิดปกติง่าย หากเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอในทุกด้านทั้งอารมณ์และสติปัญญา รวมทั้งร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรงก็จะหาสิ่งยึดเหนี่ยว จะตกเป็นทาสยาเสพติดได้ง่าย ผู้ที่มีอารมณ์ขุ่นมัวไม่ค่อยยังคิดจะหันเข้าหายาเสพติด เพื่อระงับอารมณ์ขุ่นมัวของตน เนื่องจากยาเสพติดมีคุณสมบัติในการกดประสาทและกระตุ้นประสาท ผู้มีจิตใจมั่นคงขาดความมั่นใจ มีแนวโน้มในการใช้ยาเพื่อบรรเทาความวิตกกังวลของตนให้หมดไปและมีโอกาสติดยาได้ง่ายกว่าผู้อื่น

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าการติดยาเสพติดอาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากความอยากรู้อยากลอง ด้วยความคึกคะนอง เพื่อนชวน หรือต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน มีความเชื่อในทางที่ผิด เช่น เชื่อว่ายาเสพติดบางชนิดอาจช่วยให้สบายใจ ลืมความทุกข์หรือช่วยให้ทำงานได้มากขึ้น

ขาดความระมัดระวังในการใช้ยา เพราะคุณสมบัติของยาบางชนิดอาจทำให้ผู้ใช้ยาเกิดการเสพติดได้ โดยไม่รู้ตัวหากใช้ยาอย่างพร่ำเพรื่อหรือใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยขาดการแนะนำจากแพทย์ หรือเภสัชกร สภาพแวดล้อมถิ่นที่อยู่อาศัยมีการค้ายาเสพติดหรือมีผู้ติดยาเสพติด ถูกหลอกให้ใช้ยาเสพติด โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพื่อหนีปัญหา เมื่อมีปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ปัญหาให้กับตัวเองได้

### ผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด

จรรยา จิตติวุฒิกิจการ (2544) ได้แบ่งผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดได้ ดังนี้

1. ผลต่อตนเอง คือ มีผลกระทบทางด้านสุขภาพและด้านจิตใจทำให้ผู้เสพยาสุขภาพร่างกายที่ไม่ดี คือ ร่างกายจะชูดซึมของเหลว เหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ความคิดการอ่านจะช้า ความจำเสื่อม ขาดสติ อาเจียน นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร และจนในที่สุดถึงขั้นเสียชีวิตได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายขึ้นในการกระทำกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน คือ ปัญหาทางด้านสุขภาพทำให้สภาพของผู้เสพยาเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เพราะระบบต่างๆของร่างกายจะถูกทำลายโดยพิษภัยของยาเสพติดทำให้เสื่อมลง มักจะมีปัญหาเจ็บป่วยด้วยโรคแทรกต่างๆ เพราะความต้านทานโรคน้อยกว่าปกติ ติดเชื้อง่ายอาจจะเป็นทางผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร โรคตับ ฯลฯ และอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายเนื่องจากการควบคุมกล้ามเนื้อและระบบประสาทบกพร่องและปัจจัยทางด้านจิตใจของผู้ที่เสพยาเสพติดจากการติดเชื่อง่ายทำให้มีความรู้สึกว่าคุณต้องพึ่งพาสารเสพติดเหล่านี้ตลอดเวลาทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียคุณค่าในตนเอง มองตนเองในทางลบรู้สึกหมดหวังในชีวิตขาดแรงจูงใจที่จะดำเนินชีวิตในทางที่ดี

2. ผลต่อครอบครัว คือ เมื่อมีบุคคลในครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จะส่งผลให้คนในครอบครัวเดือดร้อน เสื่อมชื่อเสียงตนเองและวงศ์ตระกูล ไม่มีความสุขในการใช้ชีวิต รวมถึงเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัวและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครอบครัวด้วยกัน เป็นต้น คือ ผู้เสพยาเสพติดจะขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว จะมุ่งเพียงแต่หาหาเสพยาเสพติดมาเท่านั้น ทำงานไม่ได้เนื่องจากนายจ้างหรือหน่วยงานหมดความไว้วางใจทำให้ขาดรายได้ อีกทั้งต้องใช้เงินจำนวนมาก เพื่อซื้อยาเสพติดทำให้ครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นภาวะแก่ครอบครัวในทุกด้านญาติพี่น้องรังเกียจ

3. ผลต่อสังคม คือ ผู้ใช้สารเสพติดต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อนำมาซื้อยาเสพติด อาจจะทำให้เกิดปัญหาทางอาชญากรรมได้ เช่น การลักขโมย การฉกชิงวิ่งราว นอกจากนี้เมื่อเสพยาเสพติดอาจทำให้มีอาการป่วยทางจิตและทางประสาทได้ ผู้ที่เสพยาเสพติดเปรียบเสมือนบุคคลที่ไร้สมรรถภาพเกิดปัญหาทางสุขภาพ ทำให้รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก เพื่อป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาปัญหาเสพยาเสพติดจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ที่ต้องร่วมมือกัน



เพราะถ้าชุมชนมีปัญหายาเสพติดจำนวนมากในพื้นที่ ก็จะทำให้ไม่ปลอดภัยในด้านชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ง่ายขึ้น

## 2.3 แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

### แนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

เฮเลน โนวลิส นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ให้แนวความคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้พื้นฐานองค์ประกอบของปัญหายาเสพติดของคน ยา และสิ่งแวดล้อมไว้ 4 รูปแบบ คือ

#### 1. แนวความคิดตามทฤษฎีของศีลธรรมและกฎหมาย (The legal & Moral Model)

แนวความคิดตามรูปแบบนี้ให้ความสำคัญที่ตัวยา โดยจะมีการแบ่งแยกเป็น 2 ชนิด คือ ยาชนิดที่ปลอดภัย และยาชนิดที่เป็นอันตราย ยาชนิดที่ปลอดภัยคือยาชนิดที่ไม่มีอันตรายกฎหมายหรือสังคมไม่ห้ามใช้ ดังนั้นการดำเนินการตามแนวความคิดนี้ คือ การกักยาที่อันตรายออกไปให้ไกลจากคนเพื่อไม่ให้คนได้มีโอกาสใช้และถือว่าคนเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ทราบข้อเท็จจริงเป็นผู้ที่เคราะห์ร้ายหรือไปใช้ยาผิดๆ โดยไม่ตั้งใจจึงควรที่จะได้รับการคุ้มครอง รัฐบาลจะต้องออกกฎหมายมาคุ้มครองคนที่บริสุทธิ์และลงโทษผู้กระทำความผิดในด้านต่างๆ เช่น การควบคุมการปลูกพืชเสพติด การผลิต การจำหน่ายยาเสพติด และการเสพยาเสพติด ส่วนในด้านของตัวยากออกกฎหมายควบคุมการจำหน่ายยา การเพิ่มราคายาให้สูงขึ้น การออกคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของยาที่มีผลต่อร่างกายจิตใจ และสังคมอย่างร้ายแรงพร้อมทั้งบอกถึงบทลงโทษไปด้วย เพราะมีความเชื่อว่าการย้ำให้เห็นอันตรายที่จะเกิดผลจากการใช้ยาและบทลงโทษถ้าหากมี การใช้ยาอันตรายแล้วก็จะเป็นการยับยั้งพฤติกรรมการใช้ยาของคนได้

#### 2. แนวความคิดตามทฤษฎีของสุขภาพอนามัย (The Public Health Model)

แนวความคิดตามรูปแบบนี้ได้มองการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของสาธารณสุข คือ เปรียบเสมือนโรคติดต่อว่า ตัวยาคือ ตัวเชื้อโรค ตัวคน คือ ผู้เป็นพาหนะนำโรค สิ่งแวดล้อม คือ แหล่งที่เพาะพันธุ์เชื้อโรค แต่อย่างไรก็ตามแนวความคิดนี้ยังให้ความสำคัญกับตัวยาคือ เป็นหลัก เหมือนกับแนวความคิดที่ 1 จะแตกต่างกันตรงที่แนวความคิดนี้ให้ความสนใจเกี่ยวกับยาหรือสารที่จะก่อให้เกิดผลการติดมากกว่า จึงมิได้มีการแบ่งแยกยาออกเป็นยาที่ปลอดภัย และยาที่เป็นอันตราย แต่ได้รวมเอาเรื่องของแอลกอฮอล์ (เหล้า) นิโคติน (บุหรี่) คาเฟอีน (กาแฟ) เข้าไว้ด้วย

แนวความคิดนี้ก็ยังคงใช้วิธีการกันยาออกไปจากคนด้วยวิธีการเพิ่มราคาให้สูงขึ้น ออกกฎหมายควบคุมมิให้มีการซื้อได้ง่าย การรณรงค์ให้สังคมยอมรับสิ่งเสพติดต่างๆนี้น้อยลงในด้านของตัวคนก็พยายามที่จะค้นหาตัวผู้ติดยาเสพติดมากกัซังไว้มิให้แพร่ขยายเข้าไปสู่ผู้อื่น พร้อมทั้งกับการให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดควบคู่กันไปด้วย สำหรับผู้ที่ไม่ได้ติดยาเสพติดก็ให้ดำเนินการให้การศึกษาเรื่องยาที่มีผลต่อการติด เพื่อเป็นการป้องกันไว้ก่อนเหมือนกับฉีดวัคซีนป้องกันโรคโดย แนวความคิดนี้มีความเชื่อว่าทุกคนจะเห็นคุณค่าของการมีอนามัยดี กลัวโรคร้ายไข้เจ็บ พร้อมทั้งจะหลีกเลี่ยงการใช้ยาโดยไม่จำเป็น

### 3. แนวความคิดตามทฤษฎีของจิตวิทยาสังคม (The Psycho - Social Model)

แนวความคิดตามรูปแบบนี้ ต่างจากแนวความคิด 2 รูปแบบแรก กล่าวคือแนวความคิดนี้ให้ความสำคัญกับตัวคนมากกว่าที่จะให้ความสำคัญไปที่ตัวยา โดยคิดว่าการใช้ยาของคนเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน การที่คนจะใช้ยาหรือไม่ใช้นั้นเป็นเรื่องของพฤติกรรมของแต่ละคนจะไม่มีกำหนดหรือต่อต้านหากคนมีความจำเป็นต้องใช้ยา แต่จะคำนึงถึงความแตกต่างของจำนวนยาที่ใช้ จำนวนครั้งที่ใช้แบบอย่างของการใช้ประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ใช้ได้จากการใช้ตลอดจนการให้ผลของยา ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคนที่ใช้ยาและยังมองว่าสังคมเป็นปัจจัยที่จะมีส่วนผลักดันให้คนเกิดพฤติกรรมการใช้ยาในรูปแบบต่างๆกันออกไป

ดังนั้น แนวความคิดนี้จึงได้ เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายา โดยมุ่งพยายามที่จะเสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมของคน ไม่ให้หันไปใช้ยาเสพติดพร้อมทั้งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนเกิดความคับข้องใจและหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออก นอกจากนี้แนวความคิดรูปแบบนี้ยังให้ข้อคิดว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับยาที่มีผลต่อร่างกายของคนนั้นเป็นสิ่งสำคัญจะต้องทำให้สอดคล้องกับการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย มีวิธีการถ่ายทอดที่ดี เพื่อให้บังเกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของคน ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับพฤติกรรมของคนๆ นั้นในที่สุดและการดำเนินงานตามแนวความคิดนี้ จะต้องสนใจปัญหาพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการใช้ยาของคนเสียก่อน

### 4. แนวความคิดตามทฤษฎีสังคม-วัฒนธรรม (The Social - Culture Model)

แนวความคิดตามรูปแบบนี้ต่างกับแนวความคิดตามทฤษฎีจิตวิทยาของสังคม โดยแนวความคิดนี้มุ่งที่จะปรับองค์ประกอบทางสังคมให้เข้ากับความต้องการของคน เช่น สถาบันต่างๆในสังคมจะต้องลดความเคร่งครัด ความไม่เป็นกันเอง มุ่งคิดถึงความเป็นมนุษย์ของคนให้มากขึ้น การบริการด้านสุขภาพอนามัยหรือการบริการขององค์กรทางสังคมอื่นๆ ควรคำนึงถึงผู้ใช้บริการให้มากในด้านสถาบันของครอบครัวเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้ากลุ่มเพื่อนฝูงได้เห็นชีวิตของเพื่อนฝูงใน

หลายๆ แบบสถานที่ทำงานควรมุ่งให้คนทำงานด้วยการได้รับค่าตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ มีแรงจูงใจที่ดี แทนที่นายจ้างจะคิดถึงผลกำไรทางการค้าเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อคนจะได้ไม่เกิดความคับข้องใจ และถ้ากฎหมายที่ออกมาคุ้มครองสิทธิของคนล้าสมัย หรือออกมาแล้วไม่ส่งผลทางปฏิบัติก็ให้ยกเลิกเสีย แนวความคิดทั้ง 4 รูปแบบนี้ ประเทศต่างๆทั่วโลก และประเทศไทยได้เลือกไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในแต่ละประเทศของตนตามสภาพความแตกต่างของปัญหาและความเหมาะสมกับประชาชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศของตน

สำหรับประเทศไทยนั้น ปัจจุบันได้นำเอารูปแบบจิตวิทยา - สังคม มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับคนเป็นหลัก โดยเฉพาะด้านการป้องกันยาเสพติดได้เน้นการที่จะทำให้คนมีภูมิคุ้มกันสามารถอยู่ท่ามกลางสังคมที่มียาและยาเสพติดได้ โดยไม่ไปพึ่งยาหรือติดยาเสพติดและดำเนินการพัฒนาสถาบันสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวที่จะมีอิทธิพลต่อการผลักดันให้คนไปพึ่งยาหรือใช้ยาเสพติด เช่น บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชน และพัฒนา สถาบันสิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมสั่งสอนและปลูกฝังให้คนเป็นคนที่มีจิตใจที่มั่นคง เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ เป็นต้น การป้องกันยาเสพติดเป็นมาตรการสำคัญมาตรการหนึ่ง ซึ่งมีแนวความคิดว่าจะทำอย่างไร จึงจะทำให้คนที่ไม่ติดยาเสพติด เข้าทำนองหลักคำสอนในวิถีชีวิตของสังคมไทยที่ว่ากันไว้ดีกว่าแก้ จึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามาตรการป้องกันเป็นแนวทางการแก้ปัญหาเสพติดที่ถูกต้อง และได้ผลมากที่สุด

### ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดตามแนวความคิดจิตวิทยาสังคม

#### (The Psycho - Social Model)

การดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติดนั้น มีทฤษฎีอยู่ 2 ทฤษฎี ที่ผู้ปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดควรคำนึงถึง คือ

#### 1. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลที่นิยมใช้มี 2 แบบ คือ

1.1) Socratic Rational Model คือ มีแนวความคิดว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีเหตุผล และพร้อมที่จะตอบสนองต่อข่าวสารใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเสมอ ซึ่งจะทำให้บุคคลสร้างหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ อันส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในสิ่งที่พึงประสงค์ที่สุด

1.2) Social - Psychological Model คือ มีแนวความคิดว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นจากอิทธิพลของบรรทัดฐานจากกลุ่มที่ตนผูกพันอยู่

## 2. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงระบบภาวะแวดล้อมที่นิยมใช้ มี 2 แบบ คือ

2.1) Liberal Model หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป โดยการขอมติจากประชาชนในชุมชนนั้น เช่น การจัดกิจกรรมให้ประชาชนเห็นโทษและพิษภัยของยาเสพติดและให้แสดงมติในการที่จะร่วมกันต่อต้านยาเสพติดที่จะเป็นภัยต่อสังคมหรือสังคมของตน

2.2) Radical Model หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในลักษณะฉับพลันทันที โดยการนำหลักการจิตวิทยาชุมชนใช้ เช่น การปลุกกระตมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชนรวมพลังและร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำลังเป็นภัยคุกคามต่อสังคมของชุมชนเราในขณะนี้อย่างเร่งด่วน

ยุทธศาสตร์ของประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติด รัฐบาลทุกรัฐบาลได้ตระหนักถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากปัญหายาเสพติด โดยได้มองเห็นว่าสภาพของปัญหายาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประเทศและสังคมโลก โดยเฉพาะประเทศไทยปัญหายาเสพติดได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 119/2544 เรื่องแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติด โดยได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลโดยใช้หลักการป้องกันหน้าการปราบปรามผู้เสพ ต้องได้รับการบำบัดรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด รวมทั้งได้ระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจากการประชุมดังกล่าวได้มีความเห็นร่วมกันว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยรวมกันเป็นพลังแผ่นดินเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ดังนั้น การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล จะต้องดำเนินไปพร้อมกันในทุกพื้นที่ โดยยึดพื้นที่เป็นหลักเน้นการเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยดำเนินการผ่านผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด และยังเป็นตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านย่อมเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี

เจตน์ สิ้นไชย (2545) ได้เสนอแนวคิดการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สำคัญ คือ ครอบครัวต้องให้ความรักความอบอุ่นในครอบครัว เลิกการเขี่ยนตีด้วยวิธีการรุนแรง ให้ใช้วิธีการพูดคุย ให้เวลากับบุคคลมากขึ้น เยาวชนในครอบครัวก็จะไม่คบหาสมาคมกับเพื่อนที่ติดยาเสพติดและผู้ปกครองควรสนับสนุนให้เยาวชนมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนหรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

เจริญ เนินหนู (2538) ได้กล่าวถึงแนวทางในการป้องกันยาเสพติดและแก้ไขเมื่อติดยาเสพติดไว้ ดังนี้

### การป้องกันยาเสพติด

- 1.) อย่าใช้ยาทุกชนิด โดยมีได้รับคำแนะนำจากแพทย์หรือเภสัชกร
- 2.) ไม่ควรลองยาเสพติดทุกชนิด
- 3.) เอาใจใส่ดูแลเด็ก บุคคลในครอบครัว เมื่อพบก็จะต้องนำไปบำบัดรักษา
- 4.) ร่วมมือกับทางราชการ
- 5.) ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

### วิธีการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

#### การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยรัฐ

ปัจจุบันนโยบายที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถช่วยแก้ไขได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น จึงมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการมองปัญหายาเสพติดว่าเป็นปัญหาทางสังคม ซึ่งเกิดจากภาวะอ่อนแอของปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่งการป้องกันและแก้ไขของยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานรัฐมนตรี สามารถสรุปว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ความสลับซับซ้อน เนื่องจากสังคมมีองค์ประกอบ 3 ประการที่เป็นสาเหตุของปัญหา คือ ตัว บุคคล ยา และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ตัวบุคคล มนุษย์ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมจะต้องประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย ทางอารมณ์ ทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ทางสังคม ผู้ที่ปรับตัวให้เข้ากับความปลอดภัยหรือสภาพนั้นๆ ไม่ได้ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากความต้องการของสังคม
2. ยา ปัจจุบันมียาเสพติดชนิดต่างๆ อยู่มากมายทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายโดยยาเองแล้วนั้นมิได้ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ จนกว่าคนจะนำยานั้นไปใช้ในทางที่ผิดจึงเกิดปัญหาจนอาจกลายเป็นผู้เสพยาเสพติดได้
3. สิ่งแวดล้อม มนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคม ทุกคนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งสภาพแวดล้อมเหล่านี้มีส่วนทำให้บุคคลหันไปใช้ยาเสพติดได้

ดังนั้น การป้องกันยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพควรยึดหลักในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยให้การปรับปรุงส่งเสริมทักษะในการตัดสินใจของแต่ละบุคคล การปรับปรุงสื่อข้อความและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การปรับปรุงนิสัยทางสุขภาพและอนามัย การจัดข้อสนเทศที่มีความแม่นยำเกี่ยวกับเรื่องยา การส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกนับถือตนเอง การให้แสดงออกในด้านจินตนาการ ความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ การช่วยเหลือให้เรียนรู้ในเรื่องความโกรธ ความเสียใจ ความผิดหวัง และการระบุงถึงทรัพยากรในชุมชนเพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมในทาง ส่งเสริมและสนับสนุนของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย (สุเทพ แก้วประดิษฐ์, 2550 )

### การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทางด้านศาสนา

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยใช้หลักการอิสลามนั้นจะต้องใช้หลักการฟื้นฟู 4 อย่าง คือ การฟื้นฟูทางด้านร่างกาย การฟื้นฟูจิตใจ การฟื้นฟูสติปัญญาทางด้านวิญญาณและการฟื้นฟูด้านสังคม เพื่อให้ผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดนั้นได้ปรับตัวทั้งทางด้านสภาพร่างกาย อารมณ์จิตใจ รวมถึงสภาพแวดล้อมให้แข็งแรงเพื่อต่อสู้กับอาการที่อยากเสพยา การบำบัดรักษาผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดโดยการนำหลักการทางศาสนาอิสลามมาเกี่ยวข้อง เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือให้ผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดนั้นได้หลีกเลี่ยงและเลิกเสพยาได้ เนื่องจากเมื่อจิตใจที่มีความผูกพันต่อศาสนาแล้วจะมีความเกรงกลัวในการทำผิดบาปต่อพระเจ้า (อัลลอฮ์ซุบฮานะฮฺวาทะอาลา) เพราะว่าสิ่งเสพติดและของมีนเมาทุกชนิดนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม

เมื่อมีความลึกซึ้งและแน่วแน่ในหลักคำสอนและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม จึงเป็นวิธีการที่ดีที่สามารถช่วยเหลือให้ผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดให้หายได้ อย่างเช่น การปฏิบัติอามัลอิบาดะห์ ประกอบไปด้วยการละหมาดให้ครบ 5 เวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การดูอาร์ การซิกิรร์รุลลอฮ์ การอ่านอัลกรุอันอย่างสม่ำเสมอและการปฏิบัติตามซุนนะห์ของท่านนบีมุฮัมมัด (ซ็อลลัลลอฮุอลัยฮิวะซัลลัม) เป็นสิ่งที่จะทำให้เราได้ใกล้ชิดกับ (อัลลอฮ์ ซุบฮานะฮฺวาทะอาลา) มากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เรามีความมั่นใจและมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต เพราะการปฏิบัติสิ่งเหล่านี้เป็นการรำลึกถึงพระองค์ ทำให้จิตใจเรามุ่งมั่นในการประกอบความดีทั้งหลายและสามารถหลีกเลี่ยงในการกระทำความชั่วและสิ่งที่เป็นต้องห้ามในศาสนาอิสลามได้ ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยใช้หลักการอิสลาม เป็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนหนึ่งที่สามารถใช้กับผู้ป่วยที่นับถือศาสนาอิสลามได้เป็นอย่างดี

พาดิเมาะ นิมา (2549) ได้อธิบายว่า หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพตามวิธีแห่งศาสนา เป็นวิธีในดำเนินชีวิตหรือรูปแบบแห่งพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของมุสลิม อิสลามมีรูปแบบแห่งพฤติกรรมที่ห้ามมุสลิมถือปฏิบัติตั้งแต่เกิดจนตาย ดังนั้นการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่เป็นมุสลิมจึงต้อง

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเขาโดยการสอดแทรกหลักศรัทธาหลักปฏิบัติและหลักคุณธรรมเข้าไปในโปรแกรมต่างๆของฟื้นฟูไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน ดังนี้

1. Physical Rehabilitation คือ การฟื้นฟูทางด้านร่างกายโดยต้องดูแลผู้ติดยา ดังต่อไปนี้ คือ อาหารและโภชนาการต้องเป็นอาหารที่อ่อนนุ่ม (ฮาลาล) อาหารที่มีประโยชน์ ไม่ฟุ่มเฟือย การพักผ่อนให้เพียงพอและดูแลโรคแทรกซ้อนทางกายที่เกิดขึ้นด้วย

2. Psychological Rehabilitation คือ การฟื้นฟูจิตใจ โดยการทำกลุ่มบำบัดการให้คำปรึกษา การเสริมสร้างให้ผู้เสียหายรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) และดูแลโรคทางจิตเวชที่มีอยู่ ซึ่งต้องส่งต่อให้จิตแพทย์เป็นผู้ดูแลควบคู่กัน

3. Cognitive Rehabilitation คือ การฟื้นฟูด้านสติปัญญาและด้านวิญญาณทั้งเป็นการสร้างความศรัทธาให้เข้มแข็ง (อีมาน) การส่งเสริมการปฏิบัติ(อามัล) และส่งเสริมด้านคุณธรรม (อิห์ซาน)

4. Social Rehabilitation คือ การฟื้นฟูด้านสังคม มีทักษะในการทำงาน ทักษะในการคบหาเพื่อนและการให้ครอบครัวได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลผู้เสียหายเสพติด

ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ล้วนนำหลักการทางศาสนาอิสลามมาเกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นการฟื้นฟูเยียวยารักษาจิตใจให้ผู้ติดยาเสพติดนี้ได้ความคิดและเปลี่ยนทัศนคติของตนเองใหม่ไปในแนวทางของศาสนาอิสลาม โดยนำหลักการปฏิบัติอามัลอิบาดะฮ์ และการบรรยายธรรมทางศาสนามาชักจูงให้ผู้ติดยาเสพติดได้รำลึกถึงพระเจ้า (อัลลอฮ์ซุบฮานะฮฺวตะอาลา) สิ่งนี้เป็นการบำบัดรักษาที่ดี เนื่องจากเมื่อผู้ติดยาเสพติดมีความเกรงกลัวต่อพระเจ้าและมีความลึกซึ้งในศาสนาแล้วจะมุ่งมั่นประกอบอามัลอิบาดะฮ์ในกิจกรรมทางศาสนาและไม่มีเวลาว่างเพื่อกลับไปเสพยาซ้ำ

#### **การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยชุมชน**

การแก้ไขปัญหายาของชุมชนจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามขั้นตอน การดำเนินตามขั้นตอนนี้จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดร่วมกันแก้ปัญหายาเสพติดได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสงบสุข เมื่อมีเป้าหมายเดียวกันสามารถวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนเพื่อให้บรรลุผลตามที่วางไว้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนและสามารถปรับสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดี ถ้าประชาชนในชุมชนไม่ร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไข

ปัญหาสุขภาพเสฟติด จะทำให้ปัญหาสุขภาพเสฟติดแพร่ระบาดมากขึ้นในชุมชนของตนเองและทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่น่าอยู่ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนตกเป็นทาสของยาเสฟติดและส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

อับดุลลาฮิง คอแต๊ะ (2546, อ้างอิงถึงใน พาติเมาะ นิมา 2549) กล่าวว่า ทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นทฤษฎีที่มุ่งอธิบายกระบวนการทำงานหรือกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เรียกว่า PAR นั้นมีจุดมุ่งหมายไปที่การแก้ปัญหาชุมชนตามแนวทางแก้ปัญหาชุมชนตามแนวทางการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ การระบุปัญหาและความต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดแผนงานโครงการ การกำหนดแผนงานโครงการ การปฏิบัติการติดตามประเมินผล และการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

สังเกตได้ว่า กระบวนการ PAR นั้นจะดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในช่วงดำเนินการนั้นก็จะมีการปรับปรุงแก้ไขข้อจำกัดหรือปัญหาอุปสรรคไปเรื่อยๆ มีโอกาสพัฒนาระบบการทำงานและปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง ทุกคนต่างก็มีส่วนร่วมพร้อมเพรียงกัน ซึ่งมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนา”

#### **การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติด**

การพัฒนาแบบองค์รวมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางจะบรรลุความสำเร็จโดยมีองค์ประกอบทั้งสามประการ การพัฒนาประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนเสริมแรงซึ่งกันและกันในวงจร ความยั่งยืนที่ต่อเนื่อง คนทุกคนมีความสามารถและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ผลกระทบจากวิกฤติที่มีต่อประชาชนในชุมชนทั่วทั้งประเทศก็จะแก้ไขได้อย่างดีที่สุด โดยมีมือของประชาชนเอง และมีความยั่งยืนสูงสุดด้วยการดำเนินงานตามแผนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติและภารกิจของภาคราชการ คือ การปรับระบบบริการงานที่จำเป็น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในชุมชนทั้งหมด สามารถประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนในภาวะวิกฤติ (สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน, 2550)

ทั้งนี้รูปแบบการก่อเกิดของกลุ่มองค์กรชุมชนอาจแบ่งเป็นได้ 2 ลักษณะคือ ลักษณะเป็นการก่อเกิดจากจิตสำนึกของคนในชุมชนเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาชุมชนประสบอยู่ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและขยายตัวมากขึ้น แล้วเกาะเกี่ยวกันเป็นเครือข่ายในระหว่างกลุ่มหรือองค์กรที่มีจุดประสงค์ที่คล้ายคลึงกันเป็นการเกิดแบบธรรมชาติหรือแนวราบอีกลักษณะหนึ่งของกลุ่มหรือองค์กรที่ถูกกำหนดและจัดตั้งโดยภาครัฐหรือองค์กรอื่นๆที่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มและบางกลุ่มหรือ



องค์กรก็ได้รับการสนับสนุนในภายหลังจากที่ตั้งกลุ่มหรือองค์กรขึ้นแล้ว เพื่อสร้างความเข้มแข็งและทำให้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มขึ้น

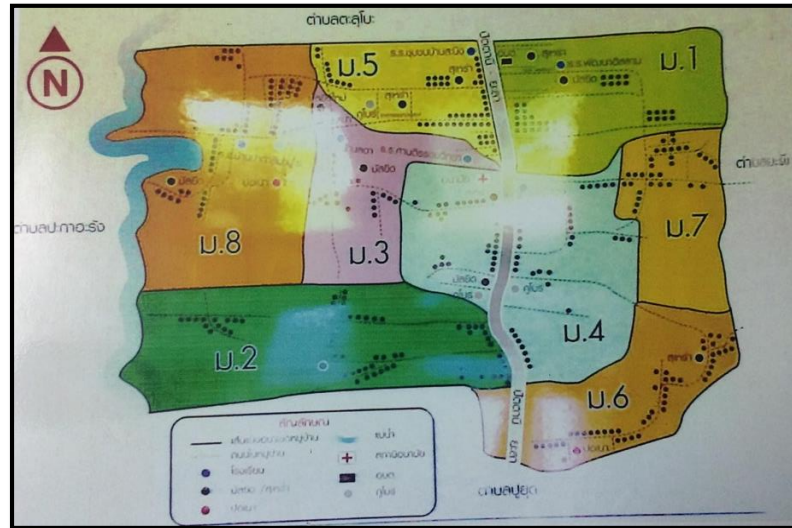
ดังนั้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดคนในชุมชนเองต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเองเพื่อหาวิธีในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดร่วมกันชุมชนจะเข้มแข็งได้นั้น ประชาชนต้องร่วมมือร่วมใจกันสร้างองค์กรชุมชนขึ้นมาเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน จากรูปแบบการก่อเกิดของกลุ่มองค์กรชุมชนมี 2 ลักษณะ คือ เกิดจากจิตสำนึกของคนในชุมชนเองและองค์กรที่ถูกกำหนดและจัดตั้งโดยภาครัฐหรือองค์กรอื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม จะเห็นได้ว่าลักษณะแรกนั้นถ้าคนในชุมชนทุกคนมีจิตสำนึกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนด้วยตนเองนั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีและสามารถประสบผลสำเร็จได้และเป็นวิธีการแบบระยะยาว เพราะเกิดจากจิตสำนึกของคนในชุมชนเองที่ต้องการหาวิธีที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหา สิ่งนี้จะเป็นพลังเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้นมาได้ และเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชนเอง และในลักษณะที่สองนั้น เป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งโดยภาครัฐหรือองค์กรอื่นๆ ทำให้คนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและไม่ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนตนเอง เพราะว่องค์กรที่ถูกจัดตั้งโดยภาครัฐจะมีความรับผิดชอบจะดำเนินการแก้ปัญหา จึงทำให้ประชาชนไม่มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง

## 2.4 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ตำบลบาราเฮาะ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านแบริสะนิง หมู่ที่ 2 บ้านบาราเฮาะ หมู่ที่ 3 บ้านลาดอ หมู่ที่ 4 บ้านกาฮง หมู่ที่ 5 บ้านสะนิง หมู่ที่ 6 บ้านมาแบ หมู่ที่ 7 บ้านตูดง และหมู่ที่ 8 บ้านปรีดอ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,370 คน มีจำนวน 1,785ครัวเรือน ซึ่งแยกเป็นประชากรชาย 3,628 คนและประชากรหญิง 3,762 คน มีความหนาแน่น 616 คน/ตารางกิโลเมตร และมีลักษณะภูมิประเทศดังนี้ คือ

ทิศเหนือ	จดตำบลตะลุโบะ	อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันออก	จดตำบลคลองมานิง	อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี
ทิศใต้	จดตำบลปูยุด	อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันตก	จดตำบลปะกาฮะรัง	อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี

### แผนที่ตำบลบาราเฮาะ



ภาพประกอบ 2.2 แผนที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

### จำนวนประชากร

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ มีจำนวนทั้งสิ้น 7,370 คน แยกเป็นชาย 3,628 คน หญิง 3,762 คน รวมทั้งหมด 1,785 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ 616 คน / ตารางกิโลเมตร

ตาราง 2.2 จำนวนประชากร

หมู่ที่	บ้าน	ประชากร			จำนวน ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านแบริอสะนิง	659	682	1,442	353
2	บ้านบาราเฮาะ	425	475	899	215
3	บ้านลาดอ	481	528	899	215
4	บ้านกาฮง	588	585	1,009	215
5	บ้านสะนิง	601	627	1,228	333
6	บ้านมาแบ	216	221	437	114
7	บ้านตุตง	210	184	394	82
8	บ้านปรืดอ	449	460	909	215
รวม		3,628	3,762	7,370	1,785

## 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

### งานวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติด

กษมา วรรณโร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย ซึ่งพบว่าปัจจัยการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยปัจจัยดังกล่าว มีอิทธิพลร่วมในการ พยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดินสูงถึง ร้อยละ 78.10 ผลการศึกษายังพบว่าระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดบ้านคลองทรายอยู่ในระดับมาก

ในขณะเดียวกัน สมพร จันทา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยแบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

**ประเด็นที่ 1** การมีส่วนร่วมผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

**ประเด็นที่ 2** เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดการรับรู้ในปัญหาเสพติด และความตระหนักในปัญหาเสพติดกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

**ประเด็นที่ 3** ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ในภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดและระดับการรับรู้ในปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชน ในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ไม่แตกต่างกันส่วนระดับความตระหนักในปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนต่างกัน

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

3.1.) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า เยาวชนและคนในชุมชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ควรให้ผู้มีความรู้จัดการอบรมชาวบ้านเรื่องภัยของยาเสพติดชนิดต่างๆ

3.2.) ด้านการรับรู้ในปัญหาเสพติด พบว่า ผู้ที่ติดยาเสพติดและได้รับการบำบัดให้เลิกยา แต่ก็ยังมีบางคนที่หันกลับไปใช้ยาเสพติด ต้องให้คนในครอบครัวและชุมชนเข้ามาอบรมเรื่องการดูแลผู้ที่บำบัดยาเสพติดมาแล้ว ไม่ให้หันกลับไปพึ่งยาเสพติดอีก

3.3.) ด้านความตระหนักในปัญหาเสพติด พบว่า ปัญหาเสพติดในชุมชน ขณะนี้มีการแพร่ระบาดมากยิ่งขึ้น ต้องให้ความรู้กับคนในชุมชนและให้คนคอยเป็นหูเป็นตาว่าใครในชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ

3.4.) ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พบว่า ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ควรให้ครอบครัวมีบทบาทมากในการสอดส่องดูแลบุตรหลาน และต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เลิกยุ่งเกี่ยวแล้วกลับมาเป็นคนดีของสังคมต่อไป ส่วน เอื้อมเดือน ไชยหาญ (2542, อ้างถึงใน สุรีย์พร หวันอาหลี, 2558) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะเครือข่ายชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ชักชวนให้เข้ามาเป็นเครือข่ายทำกิจกรรมด้านยาเสพติด โดยมีเหตุผลที่ต้องการแก้ไขปัญหาเสพติดใน ชุมชน และร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ ส่วนปัญหาด้านเครือข่ายกิจกรรมที่เกิดจากการขาดความร่วมมือของผู้นำและชุมชนมีสาเหตุมาจากการขาดรายได้ เพราะต้องประกอบอาชีพประจำและขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ควรมีการกำหนด นโยบายและมาตรการที่ส่งเสริมการปฏิบัติให้เกิดเป็นลักษณะเครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดแต่ละ ด้านในชุมชน และควรมีการจัดตั้งชุมชนที่ทำงานด้านยาเสพติดให้เป็นเครือข่ายชุมชนที่ทำงาน ด้านยาเสพติดต่อไป

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยของ ซาลาม เจมะมะแซ และฮูเซน หมัดหมัน (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐในพื้นที่อำเภอเมือง

จังหวัดนราธิวาส พบว่า แนวทางการสร้างพลังดินและการลดเงื่อนไขการระบาดของยาเสพติด ในกิจกรรมการรณรงค์รัฐจะเน้นที่เฉพาะกลุ่มเยาวชนอย่างเดียวแต่ไม่ได้เน้นรณรงค์ให้ความตระหนักแก่ผู้ปกครองของแต่ละบ้าน ผู้นำชุมชนเห็นด้วยกับนโยบายการสร้างอาชีพเพราะมองว่าเป็นการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดได้ดีและยั่งยืน รัฐไม่ค่อยรับความคิดเห็นจากภาคประชาชนมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่สั่งมาจากเบื้องบนนอกจากนี้แล้วยังขาดการบูรณาการระหว่างองค์กรเอกชนกับหน่วยงานรัฐ สำหรับแนวทางการควบคุมชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัญหายาเสพติดด้วยการเพิ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร แต่ขาดความจริงจังและจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่และเจ้าหน้าที่มักจะเป็นคนนอกพื้นที่มากกว่าในพื้นที่ที่ไม่ค่อยเข้าใจบริบททางสังคม ส่วนแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด โครงการต่างๆขาดความต่อเนื่องและการติดตามหลังจากปิดค่ายแล้วคือเมื่อโครงการหมดลงหรืองบประมาณหมดลงทุกอย่างก็จะจบลง รัฐเน้นการรักษาผู้ติดยาแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครอบครัว คนในท้องถิ่นไม่ได้ถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วม ขาดการคัดกรองแยกแยะระหว่างกลุ่มเสี่ยงกับผู้ติดยาทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในยุทธศาสตร์การบำบัดรักษาดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยา รัฐจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่ปลายเหตุมากกว่าต้นเหตุ

### งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

เบญจพร ทองสุข (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ความค่านึงทางศาสนา กรณีปัญหายาเสพติดในชุมชนมุสลิม จังหวัดยะลา พบว่า คำสอนในศาสนาอิสลามไม่มีการระบุถึงคำว่ายาเสพติดโดยตรง แต่จากข้อพิจารณาถึงเจตนารมณ์บัญญัติทางกฎหมายและจากศีลธรรม ซึ่งถือว่าเป็นเจตนารมณ์ของพระเจ้า อิสลามได้ให้ความหมายของยาเสพติดอยู่ในคำว่า “อัลคอมร” แปลว่า สิ่งที่ถูกปิดสติปัญญา ซึ่งยาเสพติดทุกชนิดทำลายสติปัญญาและพบว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดของสังคม ได้นำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ในการบำบัดรักษามุสลิมที่ติดยาเสพติด โดยการดำเนินงานของศูนย์บำบัดรักษาบ้านอิกรอมและศูนย์ฟื้นฟูดารุลอิมาน ทั้งสองแห่งใช้วิธีการสร้างพลังใจ สร้างความหวังใหม่ให้แก่ชีวิตของผู้ที่เคยติดยาเสพติดและนำหลักศาสนาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดความมานะพยายามในการที่จะรับการบำบัดรักษา พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จะเชื่อและยอมรับว่าวิธีการทางศาสนาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองตามหลักศาสนาได้และทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

อีกทั้งยังพบงานวิจัยของ พาตีเมาะ นิมา (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลเขาตม โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ เยาวชนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้ปกครองและชุมชนซึ่งประกอบด้วยผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และชาวบ้านที่อาสาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 295 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มได้ร่วมกันแสดงความ

คิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน และนำแนวทางดังกล่าวมาพัฒนา รูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพและวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นของ ชุมชนในตำบลเขาต้อม โดยการจัดกิจกรรม 2 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาของคุตเบาะห์ (บทเทศนาธรรม) ที่ เกี่ยวกับการณรงค์และแก้ไขปัญหาเสพติดในตำบลเขาต้อม โดยให้โต๊ะอิหม่ามได้ร่วมกันกำหนด หัวข้อและแบ่งงานกันรับผิดชอบในการเรียบเรียงเนื้อหาทั้งสิ้น 15 บท โดยเป็นภาษามลายูและให้ นักวิชาการในวิทยาลัยอิสลามยะลาและวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต ปัตตานีเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และคณะผู้วิจัยจัดรวมเป็นเล่มเพื่อนำไปแจกจ่ายแก่ มัสยิดทั้ง 22 แห่ง ในตำบลเขาต้อม โดยให้โต๊ะคอเต็บ (ผู้เทศนาธรรม) ของแต่ละมัสยิดนำคุตเบาะห์ ดังกล่าวมาเทศนาแก่สุภาพบุรุษก่อนการละหมาดทุกวันศุกร์ ซึ่งจะเทศนาอาทิตย์ละหนึ่งบทหมุนเวียน กันไป

2. กิจกรรมการจัดตั้งชมรมปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ (ผักไร้ดินและปลอดสารพิษ) ต่อต้านยาเสพติดในชุมชน เพื่อฝึกอาชีพการเกษตรปลูกผักไฮโดรโปนิกส์และอบรมให้ความรู้เรื่อง ยาเสพติดแก่สมาชิกในชมรม เพื่อให้มีรายได้เป็นของตนเองและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยแต่ละ ชมรมจะมีสมาชิก 10 -15 คน ประกอบด้วยชาวบ้านที่เป็นปกครองอย่างน้อย 3 คน ซึ่งต้องดูแลและ รับผิดชอบสมาชิกชมรม ที่เป็นเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ผู้เสพยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาให้ห่างไกลยา เสพติดและไม่กลับไปเสพซ้ำ โดยสามารถจัดตั้งชมรมในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทั้งหมด 6 ชมรม และสมาชิกชมรมได้ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของชมรมอย่างชัดเจนในการดูแล บำบัดรักษาและป้องกันการกลับไปเสพซ้ำของสมาชิกในชมรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สมาชิกชมรมต้องประกอบด้วยผู้ปกครองอย่างน้อย 3 คนเป็นผู้ดูแล และบริหารชมรมและต้องนำเยาวชนในชุมชนของตนเองร่วมเป็นสมาชิกด้วย จึงจะถือว่าเป็นชมรมที่ สมบูรณ์

2.2 สมาชิกชมรมที่เป็นผู้ปกครองต้องรับผิดชอบและดูแลสมาชิกชมรมที่ เป็นเยาวชนให้ได้รับความรู้เรื่องยาเสพติดและการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์

3. สมาชิกชมรมต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนของตน

4. สมาชิกชมรมที่เป็นผู้ปกครองต้องดูแลสมาชิกเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงให้ห่างไกล ยาเสพติด ดูแลบำบัดผู้ติดยาเสพติดตามศักยภาพของตนและป้องกันการกลับไปเสพซ้ำของผู้ที่เคย ผ่านการบำบัด ตลอดจนสามารถขยายกิจกรรมปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ เพื่อการจำหน่ายรายได้เป็นของ ตนเอง

5. หากสมาชิกที่เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดมีอาการทางยาเสพติดที่ค่อนข้างรุนแรง สมาชิกที่เป็นผู้ปกครองต้องทำการส่งต่อเพื่อบำบัดรักษายังสถานบำบัดของรัฐบาลหรือเอกชน และงานวิจัยของ ประสิทธิ์ มะโนกิจ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของชนเผ่าปกากะญอ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาบ้านแม่สายนาเลา ตำบลโหล่งขุด อำเภอพร้าว จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า เป็นชนเผ่าปกากะญอ ที่มีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีภูมิปัญญา ท้องถิ่นและ นำมาใช้ตามเงื่อนไขของชุมชน มีผู้นำทางความคิดประยุกต์ภูมิปัญญาไปสู่กิจกรรมเพื่อ การบริหารจัดการ ผู้คนมีความรู้สึกเกิดการเป็นเจ้าของแก้ไขปัญหายาผู้นำชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการ ปฏิบัติร่วมกัน เกิดขบวนการและมีเครือข่ายการเรียนรู้และป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง มี องค์ประกอบที่สำคัญปัจจัยความเข้มแข็ง 3 ด้าน และเงื่อนไขความเข้มแข็ง 4 ด้าน ดังนี้

ปัจจัยความเข้มแข็ง 3 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการจัดองค์กรและการจัดการ
2. ปัจจัยด้านสิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง
3. ปัจจัยด้านการยอมรับจากสังคมภายนอก

เงื่อนไขความเข้มแข็ง 4 ด้าน ได้แก่

1. เงื่อนไขด้านอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม
2. เงื่อนไขด้านการมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง
3. เงื่อนไขด้านทุน
4. เงื่อนไขด้านเครือข่ายความร่วมมือ

#### งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน

ชูเพียน มาหะมะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชนเข้มแข็งเอชชะยาเสพติด จังหวัดนราธิวาส พบว่า ปัญหา อุปสรรคในการ ปฏิบัติงานของ ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเข้มแข็งเอชชะยาเสพติด ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้าน/ชุมชน ยังให้ความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดหลักประกันความปลอดภัย และความมั่นคงใน ชีวิตและครอบครัว ขาดการดูแลติดตามจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร การดำเนินงาน แก้ไขปัญหายาเสพติดหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพ ต้องมีการ กระตุ้นและปลุก จิตสำนึกของชุมชนให้เกิดกระแสดต่อต้านและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาจึงจะ ได้รับการแก้ไขในที่สุด และการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนขาดการสร้าง เครือข่ายในการติดต่อประสานงาน ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ จึงทำให้

การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เป็นระบบและไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้คำตอบแทนตำแหน่งและสวัสดิการที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิบัติงานด้วย และยังพบงานวิจัยของ สุเทพ แก้วประดิษฐ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับบทบาทของกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในเกณฑ์สูง บทบาทในด้านการบำบัดอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทในการ ปราบปรามอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รวมแล้วกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในเกณฑ์สูง ตรงตามสมมติฐาน ส่วนความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลา กาดำรงตำแหน่ง การเข้าร่วมการฝึกอบรมที่ทางราชการจัดขึ้นไม่มีผลต่อบทบาทในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งส่วนใหญ่บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด เช่น การประชาสัมพันธ์ถึงพิษภัยของยาเสพติด สอดส่องดูแลการแพร่ระบาดในพื้นที่ ประชุมชี้แจงต่อลูกบ้านให้ทราบถึงปัญหายาเสพติด อยู่ในเกณฑ์สูงตรงตามบทบาทที่ทางราชการ คาดหวัง นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการบำบัดรักษาปานกลาง และมีบทบาทในการปราบปรามในระดับต่ำ ซึ่งเป็นไปตามที่ทางราชการกำหนดบทบาทไว้ โดยมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ให้การเพิ่มสวัสดิการต่างๆ ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความเป็นอยู่ที่พอควรกับสภาพเศรษฐกิจและหน้าที่ในการเลี้ยงดูครอบครัว
- ให้พยายามปรับพื้นฐานการศึกษาให้สูงขึ้น
- ให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกของการเป็นสถาบันที่เกื้อแก่คู่ประเทศชาติมานาน

ในขณะเดียวกันยังพบงานวิจัยของ พิสุทธิ ภูเงิน (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงโสภนระ อำเภอลำปาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและประชาชนเองก็เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและนำเสนอปัญหาให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับรู้รับทราบ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลจนกระทั่งสามารถพัฒนาชุมชนให้เป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงโสภนระ มีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับดีมาก โดยมีศักยภาพด้านการป้องกันมากกว่าด้านแก้ไขปัญหายาเสพติดกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่สิ่งนี้จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ยั่งยืนตลอดไป



ส่วนงานวิจัยของ มาราทิ มะแซสะอิ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย รักษาความสงบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ที่ส่งผลต่อบทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีดังนี้

1. บทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง รายได้ต่อ เดือนและการศึกษา ส่งผลต่อบทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบทุกข้อส่งผลกระทบต่อบทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อีกทั้งยังพบงานวิจัยของ ชนัญญา แสงพุ่ม ฐิยาพร กันตารณวัฒน์ และวิภาวรรณ ยังยุบล (2554 อ้างถึงใน กษมา วรรณโร, 2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างความสำเร็จในการทำงานของชุมชน คือ

1. ผู้นำชุมชน พบว่าผู้นำหลายคนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการประสานการใช้ทรัพยากรต่างๆในชุมชน และที่ใกล้เคียงให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่การพัฒนาชุมชนทั้งระบบ นอกจากนี้ยังมีจิตใจที่มีความรักต่อการพัฒนาชุมชนในฐานะครอบครัวหนึ่งของตนเองที่จะต้องดูแลและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
2. ชาวบ้านในชุมชน แม้ว่าจะมีคนในชุมชนที่มีที่ไปที่ไปอย่างมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพถิ่นฐานบ้านเกิดเดิมของชาวบ้านที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนแห่งนี้ แต่ก็พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ รับผิดชอบและให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอย่างดี โดยเฉพาะมีการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมทุกครั้งและเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามที่ชุมชนดำเนินการ
3. โรงเรียน เป็นองค์กรของรัฐที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการดูแลและป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
4. ผู้นำศาสนา มีกระบวนการมีส่วนร่วมจาก “วัด” เข้ามาช่วยเหลือดูแล และบ่มเพาะสภาพจิตใจของคนในชุมชน รวมถึงการขัดเกลานิศัยโดยอาศัยหลักธรรมะเพื่อการเข้าถึงหลักการพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาทิ กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและอดีตกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด

นอกจากนี้ยังพบงานของ แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง (2557) ที่เกี่ยวกับงานชาติพันธุ์วรรณนา โดยทำการศึกษาเรื่อง ยาเสพติดสามารถแบ่งการศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1.งานชาติพันธุ์วรรณนาเกี่ยวกับยาเสพติดกับแนวคิดหน้าที่นิยม การแพร่กระจายและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งงานในกลุ่มนี้มองว่ายาเสพติดมีอยู่ในทุกสังคม เพราะว่ามีหน้าที่บางอย่างในสังคมนั้นๆ หลายสังคมใช้ยาเสพติดในการประกอบในพิธีกรรมทำให้ไม่มีมุมมองว่ายาเสพติดเป็นสิ่งเลวร้าย นอกจากนี้งานเขียนที่ใช้กรอบคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมพยายามแสดงให้เห็นว่าการใช้ยาเสพติดของคนในวัฒนธรรมต่างๆ มีความหมายต่อชุมชน แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการที่มีคนนอกเข้ามาในสังคมทำให้ความหมายที่มีต่อยาเสพติดเปลี่ยนไป ยาเสพติดกลายเป็นสิ่งเลวร้ายในสังคมจากการตีความใหม่ของคนนอก

2.งานชาติพันธุ์วรรณนาเกี่ยวกับยาเสพติดกับแนวคิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนและวัฒนธรรมย่อย งานในกลุ่มนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มที่ตอบโต้กัน กลุ่มแรกพยายามอธิบายว่าการติดยาเสพติดเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานหนึ่งในสังคมขณะที่กลุ่มที่สองเห็นว่าการอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นการประทับตราต่อกลุ่มผู้ใช้ยา

3.งานชาติพันธุ์วรรณนาเกี่ยวกับยาเสพติดกับแนวคิดเรื่องอำนาจและผู้กระทำการ เป็นแนวคิดที่พยายามแสดงให้เห็นว่าการพิจารณาเรื่องยาเสพติดในสังคมปัจจุบันที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าสังคมชนพื้นเมืองในอดีตจำเป็นต้องทำความเข้าใจอำนาจต่างๆ ที่ให้ความหมายต่อ ยาเสพติดและการกระทำต่อผู้ใช้ยาเสพติดอย่างไร

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับวิธีการในการดำเนินการศึกษาที่จะใช้ในการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี การศึกษาวิจัยนี้ได้ออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการดำเนินการวิจัย สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งได้กำหนดวิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพได้ ดังนี้

#### 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### 3.2 แบบแผนการวิจัย

#### 3.3 เครื่องมือในการวิจัย

#### 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

#### 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

### 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองการศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 คน ตัวแทนจากพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยคัดเลือกจากตัวแทนฝ่ายปกครองในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 คน และตัวแทนจากผู้นำศาสนา ได้แก่ โต๊ะอิหม่าม โดยคัดเลือกจากผู้นำศาสนาในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 3 คน ใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง สำหรับผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเน้นผู้ที่เคยเข้ารับการรักษาในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข แล้วออกจากศูนย์บำบัดตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ตาราง 3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนจากพนักงานฝ่ายปกครอง ตัวแทนจากผู้นำศาสนา และตัวแทนจากประชาชน ได้แก่

บุคคลที่จะสัมภาษณ์	ตำบลบาราเฮาะ (คน)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	1
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	2
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	1
หัวหน้าสำนักปลัด	1
ผู้อำนวยการกองการศึกษา	1
กำนัน	1
ผู้ใหญ่บ้าน	3
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2
โต๊ะอิหม่าม	3
ประชาชน	5

### 3.2 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูล  
ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากใช้แบบสัมภาษณ์จาก  
ผู้นำชุมชนและประชาชนตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาและ  
ค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง วารสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 3.3 เครื่องมือในการวิจัย

#### 3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาเสาพิศิตโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยจะมีการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

#### ชุดที่ 1 สำหรับผู้นำชุมชน มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาเสาพิศิตและแนวทางแก้ไขปัญหาเสาพิศิตของผู้นำชุมชน

#### ชุดที่ 2 สำหรับประชาชน มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาเสาพิศิตและแนวทางแก้ไขปัญหาเสาพิศิตของประชาชน

#### 3.3.2 การสร้างเครื่องมือ

1.) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข ปัญหาเสาพิศิตของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นแนวทางในการทำ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

2.) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนการสัมภาษณ์จริง

#### 3.3.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.) เทปบันทึกเสียง ใช้บันทึกการสนทนาโดยผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกองค้การบริหาร ส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองการศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม และประชาชน เพื่อช่วย บันทึกการสัมภาษณ์ประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน

2.) กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพในขณะที่เก็บข้อมูล

3.) สมุดบันทึก ใช้บันทึกสิ่งที่เกิดจากการสัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนและประชาชน

### 3.3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.) นำแบบสัมภาษณ์สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างการใช้ภาษา และความครอบคลุมในเนื้อหาสาระ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 3 ท่าน คือ

2.1 ดร. ฆายนีย์ ช. บุญพันธ์

2.2 ดร. ธัญรติ ทวีกาญจน์

2.3 ดร. สิริวิทย์ อิศโร

### 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นแนวทางในการทำแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

2.) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มเป้าหมาย หากข้อมูลที่ได้ยังไม่เพียงพอ หรือไม่สามารถตอบคำถามได้ครอบคลุม ผู้วิจัยจะศึกษาเพิ่มเติมจนกว่าได้ข้อมูลที่เพียงพอกับความต้องการ และผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกัน หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ที่ได้รับการยอมรับถึงความน่าเชื่อถือในการตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลตามการวิจัยเชิงคุณภาพของ(สุภางค์ จันทวานิช, 2543) ดังต่อไปนี้

2.1 วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากภาคสนามและข้อมูลจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์พิจารณาระหว่าง เวลา สถานที่ ที่แตกต่างกัน

### 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะจัดกระทำกับข้อมูล (Data Processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามประเด็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและทำความเข้าใจความหลากหลายตลอดจนความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวม จากนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน

## บทที่ 4

### ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ปรากฏผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

#### 4.1 บริบทชุมชนตำบลบาราเฮาะ

#### 4.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

##### 4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

##### 4.2.2 สภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนและประชาชน

##### 4.2.3 สาเหตุของการติดยาเสพติดของคนในชุมชน

##### 4.2.4 บทบาทของผู้นำในชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด

##### 4.2.5 เป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

##### 4.2.6 วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

##### 4.2.7 ผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

##### 4.2.8 ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนโดยผู้นำชุมชน

##### 4.2.9 แนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้

#### 4.3 สรุปสภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนและประชาชน

#### 4.1 บริบทชุมชนตำบลบาราเฮาะ

บาราเฮาะเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอเมืองปัตตานี ระยะทาง 5 กิโลเมตร แต่เดิมชุมชนแห่งนี้มีชื่อเรียกว่า “สะนิง” แปลว่า สักครู่ ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณนี้จะเป็นทางผ่านไปจังหวัดยะลา นราธิวาส หรือที่อื่นๆ ซึ่งผู้เดินทางจะไปแห่งใดก็มักจะมาหยุดพักที่นี่สักครู่หนึ่งเพื่อเดินทางต่อ สำหรับคำว่า “บาราเฮาะ” นั้น แปลว่า สมบูรณ์หรือสงบสุขเนื่องจากในเขตตำบล



นี้มีสภาพดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร ฉะนั้นในการตั้งชื่อตำบลบาราเฮาะอย่างเป็นทางการจึงใช้ชื่อคำว่า “บาราเฮาะ” ในที่สุด

ตำบลบาราเฮาะตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านแบรอสะนิง หมู่ที่ 2 บ้านบาราเฮาะ หมู่ที่ 3 บ้านลาดอ หมู่ที่ 4 บ้านกาอง หมู่ที่ 5 บ้านสะนิง หมู่ที่ 6 บ้านมาแบ หมู่ที่ 7 บ้านตูดง และหมู่ที่ 8 บ้านปรืดอ โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,370 คน มีจำนวน 1,785 ครัวเรือน ซึ่งแยกเป็นประชากรชาย 3,628 คนและประชากรหญิง 3,762 คน มีความหนาแน่น 616 คน/ตารางกิโลเมตร โดยประชากรร้อยละ 100 นับถือศาสนาอิสลาม และมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ในฤดูน้ำหลาก สลับกับที่เนินน้ำท่วมไม่ถึง เป็นหย่อมๆ กระจายตัวทั่วพื้นที่ เรียกว่า ที่ปาการ์ หรือ อาโต๊ะห์ ปากา โดยมีเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงทิศเหนือ จรดตำบลตะลุโบะ ทิศตะวันออก จรดตำบลคลองมานิง ทิศใต้จรดตำบลปยุต และทิศตะวันตก จรดตำบลปะกาฮะรัง

การกระจายตัวโรงเรียนอันเป็นที่พักอาศัยของประชาชนในตำบลบาราเฮาะมีลักษณะสัมพันธ์กับสถานที่ประกอบอาชีพ ในระยะเริ่มแรกของการเกิดชุมชน อย่างไรก็ตาม จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของชุมชนข้างต้น ส่วนลักษณะของครอบครัวขยาย ซึ่งมีแนวโน้มจะเปลี่ยนกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวกันมากขึ้น ส่วนลักษณะการเมืองการปกครองของตำบลบาราเฮาะมีกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน โดยที่แต่ละเขตหมู่บ้านแต่ละปัจเจกบุคคลมีพันธกรณีต้องรับผิดชอบตามเขตของตน โดยผู้ทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านจะมีคณะทำงานเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และฝ่ายรักษาความสงบ ภายใต้การกำกับดูแลของกำนัน ประจำตำบล โดยให้น้ำหนักกับการให้การดูแล และเฝ้าระวังกลุ่มเยาวชนในตำบล โดยให้มีการนำเยาวชนและผู้ปกครองมาทำความเข้าใจในประเด็นของยาเสพติด ซึ่งปรากฏว่าได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้ปกครองและเด็ก ซึ่งนำไปสู่การให้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการนำมาบำบัดที่สถานบำบัดยาเสพติดประจำตำบลที่ได้ตั้งขึ้น ณ บ้านลาดอ หมู่ที่ 3 ของตำบล ทั้งนี้ ผู้ปกครองได้ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการบางส่วน ผลการดำเนินงานของศูนย์บำบัดยาเสพติดดังกล่าว เป็นที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมว่า กลุ่มเยาวชน มีพฤติกรรมที่ตอบรับต่อเป้าประสงค์การดำเนินงาน ขององค์กรดังกล่าว ซึ่งจากผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ทำให้ปัญหาเสพติดในตำบลบาราเฮาะได้ลดลงมาก จากการร่วมมือร่วมใจและการมีเอกภาพในการดำเนินงาน ความรับผิดชอบทุกฝ่าย

ส่วนทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ประชาชนตำบลบาราเฮาะ ร้อยละ 100 นับถือศาสนาอิสลาม โดยมีศาสนสถานที่เป็นมัสยิด รองรับกิจกรรมด้านศาสนาของชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง พร้อมกับมีสุเหร่า หรือมัสยิดเล็ก เพิ่มเติมอีก จำนวน 3 แห่ง โดยมีมัสยิดแบรอโต๊ะนาฮุน ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ทำหน้าที่มัสยิดกลาง หรือเป็นศูนย์กลางของตำบล

ตั้งแต่ละหุ่มบ้านมีประชาชนไปทำพิธีละหมาดเป็นส่วนมาก อย่างเช่น ทำพิธีละหมาดประจำวันและทางโตะอิหม่ามได้คุตบะฮ์ บรรยายธรรมทางศาสนาทุกวันศุกร์ที่มีสยิด โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด พร้อมทั้งผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไปละหมาดวันศุกร์เวียนไปทุกมัสยิดในตำบลบาราเฮาะ โดยการไปพูดและบรรยายเกี่ยวกับปัญหาเสพติดให้ผู้ปกครองที่มาละหมาดที่มัสยิดมาฟังร่วมกัน การถือศีลอดในช่วงกลางวันจะถือศีลอด และช่วงกลางคืนจะมีพิธีการ “ละหมาดตระราเวียฮ์” และมีการทำพิธีละหมาดวันรายอ คือ ฮารีรายออติลฟิตรี หลังจากถือศีลอด 1 เดือนเต็ม เป็นการเฉลิมฉลองหลังจากนั้น 3 เดือน 10 วัน เป็นวันฮารีรายออติลอัฎฮา “รายอกูรบาน” จะมีการเชือดวัวในตามหลักศาสนา 7 ส่วนเท่ากับวัว 1 ตัว ถ้าหากว่ามีเงินพอก็สามารถทำเพิ่มอีกได้นอกจากนี้มีการทำประกอบพิธีฮัจญ์ในนครเมกกะฮ์ ขึ้นอยู่กับงบประมาณในค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายส่วนตัว ซึ่งไม่เป็นภาคบังคับส่วนในด้านประเพณีอื่น ๆ จะมีการทำงานเมาลิต การกวนอาซูรอ จะจัดร่วมกันของ อบต. และจะมีการทำแต่ละครัวเรือนด้วยและการทำอากีเกาะ ผู้หญิง 1 ส่วนและผู้ชาย 2 ส่วน จะเป็นแพะหรือวัวก็ได้ สิ่งนี้เป็นภาคบังคับต้องทำทุกคน

วิถีชีวิตของประชาชนตำบลบาราเฮาะ มีความหลากหลายของการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพ เกษตรกรรม จะมีนักวิชาทางการเกษตรของอำเภอเมือง เข้ามาช่วยเหลือประชาชนในเรื่องของน้ำท่วมซ้ำซากในหมู่ที่ 3 5 และหมู่ที่ 8 ให้ขึ้นทะเบียนกับการเกษตรเพื่อรับการช่วยเหลือได้และมีการทำนา “ข้าวนาปีนาปรัง” ในหมู่ที่ 3 5 และ 8 การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธ์ การทำปุ๋ย และมีศูนย์เรียนรู้ประจำตำบล มีการสอนทำการเพาะเห็ด การเพาะปลูก ยางพารา และทำปาล์มน้ำมัน ซึ่งในตำบลมีการเพาะปลูกพืชผัก เพื่อนำไปขายที่ตลาดในเมือง นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างทั้งพื้นที่ในตำบลและในเมือง ทำที่โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป เช่น โรงงานปลากระป๋อง และรับจ้างตามร้านค้าหรือหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะหนุ่มสาวจะไปประกอบอาชีพที่ประเทศมาเลเซีย รับจ้างตามร้านอาหาร บางส่วนเปิดร้านในมาเลเซียและมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ เป็ด แพะ แกะและวัว ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเพื่อนำไปจำหน่าย จะมีพ่อค้ามาซื้อในแต่ละหมู่บ้าน มีส่วนน้อยมากที่ประกอบอาชีพรับราชการ

ส่วนในด้านการศึกษา จำนวนสถานศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 (สปพ.ปน. เขต 1) จำนวน 4 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านลดา โรงเรียนบ้านกาฮอง โรงเรียนชุมชนบ้านสะเนิง และโรงเรียนปะกาลิมบาปุโระ และมีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเลขาธิการการศึกษาเอกชน โดยเป็นปอเนาะตามจารีต ที่ได้มีการยกระดับเป็นโรงเรียนสอนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เปิดรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนพัฒนาอิสลามและโรงเรียนศานติธรรม ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เป็นตัวเลือกอันดับต้นๆ ของบรรดาผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่ โดยที่มีผู้ปกครองบางกลุ่ม เลือกที่จะส่งบุตรหลานเรียนในเมือง ทั้งทางด้านสายสามัญ ส่วนในระดับอุดมศึกษาทั้งสายสามัญ และผู้ปกครองนิยมเลือก

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นตัวเลือกต้นๆ ทั้งนี้ ขึ้นกับความสามารถของลูกหลาน ซึ่งในการนี้ บางส่วนเลือกที่จะศึกษาต่อกันสถาบันอุดมศึกษา ณ ต่างประเทศ อันมีมาเลเซีย อินโดนีเซีย และแถบ ตะวันออกกลาง อียิปต์ เมกกะฮ์ เป็นต้น

เมื่อจบมาแล้วก็จะทำงานตามวุฒิที่ตนเองได้จบการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงเช้าจนถึงช่วงเย็นจะมีการเรียนศาสนาในโรงเรียนตาดีกา โดยจะรับ เฉพาะเด็กที่เรียนระดับประถมศึกษา 1-6 และมีการเรียนอัลกุรอาน - กีรออาตี สำหรับเด็กๆและ เยาวชนที่สนใจศึกษา

สาธารณสุขมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบาราเฮาะ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 4 ตำบลบาราเฮาะ ประชาชนจะเข้ารับบริการเป็นจำนวนมาก ภายในตำบลจะมีอาสาสมัคร สาธารณสุขเป็นผู้คอยดูแลสุขภาพของประชาชนเบื้องต้น หากมีอาการป่วยเล็กน้อยๆ เช่น เป็นไข้ ไอ คัดจมูก ก็จะรับยาที่อนามัยและมีการทำแผล ปัจจุบันนี้มีคลินิกทำฟันในตำบล ทางอนามัยจะดูแลใน เรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนทุกส่วน เช่น ช่วงฤดูฝนนี้ จะมีการแพร่ระบาดของไข้เลือดออก ทางอนามัย จะทำหน้าที่โดยการไปพ่นยาบริเวณบ้านของประชาชนทุกหลังที่เป็นพื้นที่เสี่ยง แต่หากว่าผู้ป่วยผู้ใหญ่ และวัยชราที่จะรับยาประจำที่โรงพยาบาลปัตตานี ตามที่แพทย์ได้นัดไว้

## 4.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีดังนี้

### 4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.	นางรอฮีมะ	เหละดุหวิ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ
2.	นางแวแยะ	เจะเลาะ	สมาชิกหมู่ที่ 5
3.	นายแวอูสมัน	แวกาเดร์	สมาชิกหมู่ที่ 8
4.	นายเฉลิมชัย	ขุนทอง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ
5.	น.ส.นุร์ปาซียะห์	กุนา	หัวหน้าสำนักปลัด
6.	นางวันนูรียา	สะแปอิง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา
7.	นายบาฮารุดดีน	ยูโซะ	กำนัน
8.	นายนิลี	นิเฮ็ง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2
9.	นายแวอับดุลกอเดร์	อับดุลฮานุง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4
10.	นายมะยามูดีง	มามะ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3
11.	นายมะตอลา	อูมา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4
12.	นายหัสดินทร์	และมะลี	ผู้ช่วยกำนันหมู่ที่ 1
13.	นายอับดุลรอซะ	ดอเลาะ	โต๊ะอิหม่ามหมู่ที่ 3

14.	นายอัปศุรอนิง	แวนิ	โตะอิหม่ามหมู่ที่ 8
15.	นายมะฮาซัน	ดอนิ	โตะอิหม่ามหมู่ที่ 8
16.	คุณหนึ่ง	(นามสมมติ)	ประชาชนเข้ารับบำบัดและออกมาแล้ว
17.	คุณสอง	(นามสมมติ)	ประชาชนเข้ารับบำบัดและออกมาแล้ว
18.	คุณสาม	(นามสมมติ)	ประชาชนเข้ารับบำบัดและออกมาแล้ว
19.	คุณสี่	(นามสมมติ)	ประชาชนเข้ารับบำบัดและออกมาแล้ว
20.	คุณห้า	(นามสมมติ)	ประชาชนเข้ารับบำบัดและออกมาแล้ว

#### 4.2.2 สภาพปัญหายาเสพติดในชุมชนและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนและประชาชน

##### สภาพปัญหาเสพติดในชุมชน

##### มุมมองของผู้นำท้องถิ่น

ส่วนใหญ่ตัวแทนจากผู้นำท้องถิ่นมองว่าสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ ปัจจุบันมีเพียงผู้เสพ แต่ไม่มีผู้ค้า ซึ่งในอดีตเคยมีผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย แต่ปัจจุบันนี้ไม่มี 100 % เนื่องจากได้มีการปราบปราม โดยทีมฝ่ายปกครอง ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการตรวจสอบชัดเจนแล้วว่าไม่มีพ่อค้ายาเสพติดอย่างแน่นอน เนื่องจากความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอย่างดี อีกทั้งมีมาตรการดูแลและเฝ้าระวังในเรื่องของยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีศูนย์บำบัดหรือที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” ทำให้ในตำบลดีขึ้น ยาเสพติดที่แพร่ระบาดส่วนใหญ่เป็นน้ำกระท่อม รองลงมา ยาบ้า กัญชา และยาบ้า ผู้ที่ติดยาเสพติดจะอยู่ในช่วงอายุประมาณ 15-30 ปี ซึ่งจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงาน

ดังกล่าวของ แวอุสมัน แวกาเดร์ ที่ว่า “...เนื่องจากตำบลบาราเฮาะเป็นชุมชนที่ติดกับพื้นที่อื่นๆ ซึ่งทำให้ตำบลบาราเฮาะง่ายต่อการติดต่อหาซื้อ ทั้งยังเป็นเส้นทางทางผ่านยาเสพติดจะไปหยุดที่ผ่านบาราเฮาะ จะไปปะกาศะรังก็ผ่านบาราเฮาะ ทำให้เกิดปัญหาหลายๆอย่าง ในเมื่อเด็กหลงไปทางยาเสพติดแล้ว แล้วที่นี้ต้องใช้เงินเป็นจำนวนเยอะพอสมควรในการซื้อยา ต้องอาศัยเงิน ถ้าไม่มีเงินก็จะไปขโมยของต่างๆ ทำให้ปัญหาเสพติดเยอะและโจนก็เยอะเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตั้งแต่มีการสร้างบ้านแสนสุขและเอาผู้นำทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำฝ่ายปกครอง และผู้นำศาสนาเข้ามาหารือกัน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง ทางกำนันนายก และผู้นำศาสนา เขาได้มอบให้ผู้ใหญ่บ้าน เป็นระบบป้องกัน คือ ผู้ใหญ่บ้านมี 8 หมู่ละ 1 คนแล้วมอบให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบหลังคาเรือน ซึ่งจะแบ่งตามประชากรในหมู่บ้านแต่ละหมู่ว่ากี่หลัง ถ้าประชากรเยอะ ผรส.(ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ) ก็จะเยอะหน่อย...”



ภาพประกอบ 4.1 นายแวอสมัน แวกาเดร์  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ เอลิมชัย ขุนทอง ที่ว่า “เมื่อก่อนสภาพปัญหายาเสพติดก็จะมีปัญหาเยอะมาก โดยสภาพพื้นที่ วิถีชุมชน เยาวชนส่วนมากก็จะรู้ว่ามียาเสพติดทุกพื้นที่ เยาวชนเองก็ติดยาเสพติดด้วยในชุมชน แต่ปัจจุบันสภาพปัญหา โดยกำนันมีแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างเต็มที่ จะตั้งศูนย์บำบัดบริเวณข้างหลัง อบต. สามารถแก้ไขปัญหาก็ไปบางส่วน จากข้อสังเกตมองว่า ณ ปัจจุบันเด็กที่อยู่ในศูนย์บำบัด ประชาชน เยาวชน มีน้อยกว่าในพื้นที่ ก็จะมีประมาณ 6-7 คน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนอกพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนในพื้นที่ติดยาเสพติดน้อยลง ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง คือ แกนหลักในการแก้ไขปัญหาเสพติดภายในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ” จากคำกล่าวของแวอสมัน แวกาเดร์ เอลิมชัย ขุนทอง และคนอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าสภาพปัญหาเสพติดในชุมชนนั้นมีเพียงผู้เสพ แต่ไม่มีผู้ค้าในพื้นที่ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้ระดับหนึ่ง



ภาพประกอบ 4.2 นายเอลิมชัย ขุนทอง  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันสภาพปัญหาเสพติดในชุมชนตำบลบาราเฮาะ ไม่มีผู้ค้ายาเสพติด มีเพียงแต่ผู้ติดยาเสพติดเท่านั้น ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฝ่ายการ

สนับสนุน ส่งเสริม และป้องกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อที่ให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีความรู้เท่าทันเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด

### มุมมองของผู้นำฝ่ายปกครอง

ส่วนใหญ่ตัวแทนจากผู้นำฝ่ายปกครอง มองว่าสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ ปัจจุบันมีเพียงผู้เสพ แต่ไม่มีผู้ค้า 100% ซึ่งในอดีตเคยมีผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย เนื่องจากได้มีการปราบปราม และได้มีการตรวจสอบชัดเจนแล้วว่าไม่มีพ่อค้ายาเสพติดอย่างแน่นอนอันเนื่องมาจากความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นอย่างดี อีกทั้งมีมาตรการดูแลและเฝ้าระวังในเรื่องของยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีศูนย์บำบัดหรือที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” ทำให้ในตำบลดีขึ้น ยาเสพติดที่แพร่ระบาดส่วนใหญ่เป็นน้ำกระท่อม รองลงมา ยาบ้า และ กัญชา ผู้ที่ติดยาเสพติดจะอยู่ในช่วงอายุประมาณ 14 ปีขึ้นไป ซึ่งจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงานบางส่วน

ดังก้นคำกล่าวของ บารฮารุดดีน ยูโซะ ที่ว่า “...ก็ถือว่าเราสามารถควบคุมได้ในระดับหนึ่ง ได้ดูแลเรื่องยาเสพติด ปัญหาเสพติดก็คือจากอดีตก็มีปัญหาเหมือนตำบลอื่น เช่น มีการลักเล็กขโมยน้อย เราสังเกตได้ เพราะเด็กเหล่านี้เขาก็ต้องการเสพยาเพิ่มขึ้น บางทีขอจากพ่อแม่ แล้วพ่อแม่ไม่ให้ เลยไปขโมย ะแง ซึ่งเราได้สังเกตตรงนี้ เบื้องต้นในการสังเกตก่อน มาจากการลักเล็กขโมยน้อย พอปัจจุบันพอได้มีการสำรวจตรง ณ จุดนี้แล้ว เราได้มีการเรียกทีมงานก่อนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้ง 8 หมู่บ้าน ซึ่งเราได้ข้อมูลมาว่าใครสูบ ค้า เล่นยาในพื้นที่ โดยการเรียกผู้ปกครองทำความเข้าใจ พอเรียกผู้ปกครองเสร็จ เราก็จะเรียกเด็กมาชี้แจงทำความเข้าใจ ว่า เป็นคนที่เสพยา เล่นยา ส่วนใหญ่ชนิดยา คือ กระท่อม ในพื้นที่ก็มีบางที่ลักลอกไปเล่นข้างนอก...”



ภาพประกอบ 4.3 นายบารฮารุดดีน ยูโซะ

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “ปัญหาเสพติดสมัยก่อนมีคนติดยาและขายเยอะเหมือนกัน ส่วนใหญ่จะเล่นพวกกัญชา กัญชานี้จะเล่นตั้งแต่รุ่นพ่อ แต่รุ่นเด็ยวันนี้ก็เล่นพวกใบกระท่อม ยาบ้ามีนิดหน่อย ปัจจุบันพอมีศูนย์บำบัดมีการก่อตั้งบ้านแสนสุขขึ้นมา มีคนคอยดูแล

เดี๋ยวนี้มันง่ายต่อการบำบัด ส่วนมากของเราจะแบ่งโซนผู้ช่วยโดยมีหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละโซนว่า หลังไหนมีผู้ติดยา ก็พามาบำบัดที่นี่ ช่วงอายุที่เล่นก็ประมาณ 14 ขึ้นไปนะ”



ภาพประกอบ 4.4 นายนิลี นิเฮ็ง  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

แหวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง ได้กล่าวไว้ว่า “สมัยรุ่นผม คนมักจะสูบกัญชากัน แต่เด็กรุ่นใหม่นี้ ดื่มน้ำกระท่อมกัน ส่วนใหญ่ตั้งแต่ที่ผมอยู่ที่นี้ได้ประมาณ 5 ปีกว่า ไม่ค่อยมีแล้วและค่อยๆลดลงเรื่อยๆคนขาย ส่วนคนเสพมีบ้าง ส่วนใหญ่จะมีอายุ 15 ปีขึ้นไป คนที่แต่งงานมีลูกแล้วก็มีนะที่เสพ แต่มีน้อยมาก



ภาพประกอบ 4.5 นายแหวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

สำหรับ หัสตินทร์ และมะลี ได้กล่าวไว้ว่า “ก่อนหน้านั้น ตำบลบาราเฮาะมีเยาวชนที่ติดยาเสพติดเยอะมากมาจะไม่ว่าจะทุกที่ทุกห้องที่ทั้งตำบล แต่พอหลังๆ ผู้นำตำบลบาราเฮาะได้เรียกประชุมร่วมกันมาวางแผนเกี่ยวกับปัญหาเสพติด ส่วนมากเด็กเยาวชนเริ่มแรกสูบบางคนก็มาจากเพื่อน ระยะเวลาในพื้นที่บาราเฮาะไม่ค่อยมี ที่กำนันตำบลบาราเฮาะให้ผู้ใหญ่แต่ละหมู่ ฝ่ายปกครองร่วมกันติดตามดูว่าเด็กแต่ละคนในหมู่บ้านแต่ละหมู่ เด็กส่วนนี้จะไปเล่นหรือเล่นทางไหนในช่วง

กลางคืนและมารายงานผลให้กับกำนันทราบ แต่ละหมู่ก็มีเด็กที่ติดยาและที่สูบ ก็จะมียาไอซ์ ยาบ้า กระท่อม พอระยะหลังได้มีการรายงานให้กับกำนันว่าเด็กที่สารเสพติดมีผู้ปกครองชื่อนี้ๆ อยู่หมู่ไหน และได้เรียกพ่อแม่ผู้ปกครองมาพบและให้ตักเตือนลูกๆ และช่วยกันติดตามกันว่าเด็กติดสารอะไรบ้าง เช่น ยาบ้า ในเมื่อเยาวชนหรือว่าเด็กๆ ในหมู่บ้านเสพยา ปัญหาที่จะเกิดขึ้นมีการขโมย เพราะเด็กขอพ่อแม่ไม่ได้ตั้งใจก็จะขโมยสิ่งของไปขายและจะไปซื้อยามา เช่น ใบกระท่อมและไปต้มที่กระท่อมเล็กๆ มาต้มใบกระท่อม 4 คนร้อยร่วมกันแชร์ตั้งคนละนิดคนละหน่อย และในเมื่อขอพ่อแม่ไม่พอก็จะมีการขโมย ขี้ยาง มะพร้าว สิ่งของต่างๆในบ้านและนอกบ้าน ที่อื่นก็ยังเป็นแบบนี้ละ จนในปัจจุบันที่อื่นก็มีการขโมยเช่นกัน ส่วนตำบลบาราเฮาะไม่มีแล้ว เนื่องจากได้รับการร่วมมือกับผู้นำทุกฝ่าย เด็กอายุระหว่าง 14-18 ช่วงนี้จะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมาก ยาเสพติดที่เด็กใช้เสพจะเป็นยาบ้า และน้ำกระท่อม ยาไอซ์ผสมโค้ก 4 คนร้อยผสมมีบ้าง แล้วยังอายุ 20 ขึ้นไปก็มีบ้างที่เสพยา



ภาพประกอบ 4.6 นายหัสตินทร์ และมะลิ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

สำหรับคำกล่าวของ มะตอลา อูมา ที่ว่า “ในพื้นที่ ณ ตอนนี้และสมัยก่อนต่างมาก คือ สมัยก่อนมีคนเสพยาและค้าเยอะมาก แล้วยังมีคนขโมยเยอะเหมือนกันในหมู่บ้าน เด็กที่นี้ส่วนใหญ่จะเล่นทั้งยาบ้า ใบกระท่อม แล้วยังก็ถูกขโมย โดยเหตุนี้ทำให้ผู้นำชุมชนได้เล็งเห็นถึงปัญหาเสพติด ในชุมชนมีการแพร่ระบาดมาก ทำให้เรียกประชุมร่วมกันทุกฝ่าย แล้วมีการจัดตั้งกฎของหมู่บ้านและมีบ้านแสนสุข พอมีสิ่งนี้ขึ้นมาก็ทำให้ยาเสพติดลดไปเยอะมาก คือ ผู้ค้าไม่มีเลยในพื้นที่ ส่วนคนเสพมีบ้างแต่น้อยคนหลายๆที่ยังมีอยู่ ช่วงอายุที่เล่นก็ 14 ปีขึ้นไปนะ”





ภาพประกอบ 4.7 นายมะตอลา อูมา  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

และมะยามูดิ้ง มามะ ได้กล่าวไว้ว่า “...แต่ก่อนกับปัจจุบันยาเสพติดต่างกันมาก คือ สมัยก่อนมียาเสพติดเยอะมาก มีทั้งคนขาย คนขโมยก็เยอะเหมือนกัน เพื่อจะไปซื้อยามากิน แต่พอ หลังๆที่มีการปราบยาเสพติด มีกฎของหมู่บ้าน มีบ้านแสนสุขก็เริ่มหายไป คนขายก็ไม่มี คนกินก็มีบ้าง แต่เล็กน้อยมากในหมู่บ้านนี้ แล้วมีการร่วมมือกัน 4 เสาหลัก คือ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายศาสนา ฝ่าย ท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน คนที่ติดยาจะอยู่อายุประมาณ 14 ปีขึ้นไป ยาที่เล่นจะเป็นน้ำหอม ยาบ้า บ้างและกัญชาบ้าง ”



ภาพประกอบ 4.8 นายมะยามูดิ้ง มามะ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

### มุมมองของผู้นำศาสนา

ส่วนใหญ่ตัวแทนจากผู้นำศาสนา มองว่าสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ ในปัจจุบันการระบาดของยาเสพติดในชุมชนแตกต่างอย่างมากกับอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากในอดีตในพื้นที่มีทั้งผู้ค้าและผู้เสพเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันมีเพียงผู้เสพอย่างเดียวเท่านั้น สืบเนื่องมาจากการปราบปรามอย่างจริงจังของผู้นำชุมชนที่ร่วมมือกันเป็นหนึ่งเดียว มีการจัดตั้งกฎศูภูมิปากัด (กฎระเบียบของตำบล) ขึ้นมาในตำบล เพื่อเป็นกฎระเบียบของหมู่บ้าน โดยมาจากทุกฝ่ายได้ประชุมหารือกัน ทั้งมีการเฝ้าระวังอย่างเคร่งครัดในพื้นที่ และยังมีศูนย์บำบัดหรือที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” ทำให้การระบาดของยาเสพติดลดลง ส่วนใหญ่ยาเสพติดที่แพร่ระบาดจะเป็นน้ำกระท่อม รองลงมาจะเป็นยาบ้า และกัญชา ผู้ที่ติดยาเสพติดจะอยู่ในช่วงอายุประมาณ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงาน

ดั่งคำกล่าวของ อับดุลรอซซะ ดอเลาะ ที่ว่า “สมัยก่อนในตำบลบาราเฮาะมียาเสพติดเยอะมาก ส่วนมากเกิดขึ้นกับวัยรุ่นเยาวชนอายุประมาณ 15 ปีขึ้นไป แต่ปัจจุบันยาเสพติดก็ลดลง ส่วนใหญ่ที่เด็กจะกินเป็นน้ำกระท่อมมากกว่า ระบาดพอๆเกือบๆทั่วทั้งตำบล และมีบางกัญชา แต่น้อยมาก”



ภาพประกอบ 4.9 นายอับดุลรอซซะ ดอเลาะ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2562

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ อับดุลรอซซะ แวนิ ที่ว่า “สภาพแวดล้อมปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ เมื่อก่อนยาเสพติดไม่ระบาดมากขนาดนี้ ส่วนใหญ่เด็กที่ติดยาเสพติดจะเล่นหนัก อาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่ได้ เพราะฝ่ายปกครอง ฝ่ายผู้นำศาสนา และฝ่ายท้องถิ่น ได้มีการหารือและจัดตั้งกฎของหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า ศูภูมิปากัด หลังจากมีกฎนี้ขึ้นมา ทำให้ปัญหายาเสพติดลดน้อยลง ส่วนใหญ่ชนิดของยาเสพติดจะมี น้ำกระท่อม ยาบ้า และกัญชา อยู่ในช่วงอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นวัยรุ่นมากกว่าวัยผู้ใหญ่”



ภาพประกอบ 4.10 นายอับดุลรอญิง แวนิ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2562

และคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “สมัยก่อนที่จะมีศูนย์บำบัดยาเสพติดหรือที่เรียกว่าบ้านแสนสุขนั้น ปัญหายาเสพติดระบาดมากในพื้นที่ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นชนิดน้ำกระท่อม กัญชา และยาเม็ด (ยาบ้า) เมื่อสี่ ห้าปีก่อน กำนันตำบลบาราเฮาะมีความคิดที่จะทำอะไรให้เด็ก ในหมู่บ้านเรา ได้หลีกเลี่ยงและห่างไกลจากยาเสพติด กำนันจึงได้เรียกประชุม ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะนายก อบต. และผู้นำศาสนา โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บและโต๊ะบิลาล ในช่วงที่มีการประชุมได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด พบว่า ยาเสพติดไม่ค่อยมีเท่าไรหรอก ในที่ประชุมได้มีการเสนอให้กำนันสร้างสถานที่เล็กๆแห่งหนึ่ง ในหมู่บ้าน กำนันเห็นด้วยกับความคิดที่มีผู้เสนอไว้ จึงได้สร้างบ้านแสนสุขขึ้นมาในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ ส่วนปัจจุบันสภาพปัญหายาเสพติดได้ดีขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากว่าที่เด็กที่ติดยาเสพติดลดน้อยลง เพราะได้รับการบำบัดที่บ้านแสนสุข โดยใช้หลักศาสนา บำบัด แต่ก็ยังมีเด็กที่ไปเสพยานอกพื้นที่ด้วย และออกจากพื้นที่ไปพักอาศัยที่ตำบลอื่นไม่กลับมาอีกเลย ถ้ากลับมาในพื้นที่กำนันร่วมมือกับทุกฝ่ายไปจับกุมตัว เพื่อนำตัวไปบำบัดที่บ้านแสนสุขทันที”



ภาพประกอบ 4.11 นายมะฮาซัน ดอนิ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

#### มุมมองของประชาชน

ส่วนใหญ่มองว่าสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะปัจจุบันไม่ค่อยจะมีให้เห็นแล้ว มีเพียงผู้เสพล็กน้อยในพื้นที่ ส่วนผู้ค้ายาเสพติดทางฝ่ายปกครองได้ปราบปรามจนหมดสิ้น ยาเสพติดที่มีการระบาดอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นน้ำกระท่อม ส่วนยาบ้า กัญชา และยาไอซ์ มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ช่วงอายุประมาณ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ที่เสพนั่นจะไม่ค่อยเสพในพื้นที่ แต่จะเสพนอกพื้นที่หรือพื้นที่ข้างเคียง เพราะเกรงว่าจะถูกจับโดยผู้นำชุมชนในพื้นที่ นอกจากนี้พบว่าผู้ที่เสพหากไม่เข้ารับบำบัดที่บ้านแสนสุขผู้นำชุมชนจะมีมาตรการที่ได้เด็ดขาดหรือถ้าไม่ยอมเข้ารับบำบัดที่บ้านแสนสุขก็จะย้ายไปอยู่ที่ตำบลอื่น

ดังคำกล่าวของ คุณสี ที่ว่า “สภาพปัญหายาเสพติดในสมัยที่กำนันยังไม่ได้ทำบ้านแสนสุขจะมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพ ต่อมากำนันได้ทำโครงการบำบัดยาเสพติด ก็ได้คลี่คลายลงไปบ้าง ผู้ค้าไม่มีเลย จะมีเพียงแต่ผู้เสพ ส่วนมากที่อยู่ในบ้านแสนสุขนั้นจะเป็นเด็กนอกพื้นที่เข้ามาบำบัดมากกว่า ช่วงอายุที่ติดยาเสพติดจะอยู่ในช่วง 15 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่ที่พบเจอจะเป็นชนิดน้ำกระท่อม ส่วนยาบ้า และยาไอซ์มีประมาณ 10 %”



ภาพประกอบ 4.12 คุณสี (นามสมมติ)  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “...ตอนนี้ยาเสพติดหายไปมากแล้วต่างจากแต่ก่อนมาก ซึ่งตอนนี้ผู้นำชุมชนของเรา ได้มีการปราบปรามและมีโครงการที่จะให้ยาเสพติดหมดไปเดี๋ยวนี้ได้เป็นจริงแล้ว แต่ก่อนมีคนขายมากในพื้นที่ แต่ปัจจุบันไม่มีคนขายแล้ว จะมีแค่ผู้เสพเท่านั้น ชนิดยาที่เสพส่วนใหญ่จะเป็นกระท่อม ส่วนยาบ้า กัญชา และยาไอซ์ สำหรับบางคนเท่านั้น ช่วงที่ผมเล่นยาเสพติดก็อายุประมาณ 18 ปี ประมาณ 10 ปีแล้ว”



ภาพประกอบ 4.13 คุณหนึ่ง (นามสมมติ)  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2562

และคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “ก่อนที่ผู้นำชุมชนจะปราบปรามนั้น ยาเสพติดในตำบลรุนแรงมาก คนติดยาเสพติดมีจำนวนมาก แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว เพราะกำนันมีมาตรการที่เด็ดขาด และทุกฝ่ายร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทำให้คนในตำบลไม่กล้าจะเล่นยาอีกต่อไป เพราะกลัวผู้นำชุมชนที่



จะปราบปราม ชนิดยาที่เล่นจะเป็นนำกระท่อม ต่อมาเริ่มลองยาบ้าและกัญชา ช่วงเริ่มที่ติดก็อายุ 17 ปี แต่ตอนนี้ 26 ปีแล้ว จะไม่ไปเล่นอีกเด็ดขาด แต่ที่เข้ามาบำบัดที่บ้านแสนสุขนี่เป็นครั้งที่ 2 แล้ว”



ภาพประกอบ 4.14 คุณสอง (นามสมมติ)  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2562

ส่วนคำกล่าวของ คุณสาม ที่ว่า “เมื่อก่อนในตำบลมีคนขายเยอะมากและคนติดเยอะมากเหมือนกัน ซึ่งหนึ่งในนั้นผมก็เป็นคนหนึ่งที่ยายและเสพยา คนในตำบลและคนนอกพื้นที่ก็มาซื้อ แต่หลังจากที่กำนันได้ปราบปรามและพูดกับผมว่า ถ้ายังขายอีกจะไล่ออกจากหมู่บ้าน และให้ไปตระวะห์ จึงหยุดขายไป พอหลังจากนั้นมีคนมาถามจะหาซื้อก็บอกว่าไม่มีแล้ว”



ภาพประกอบ 4.15 คุณสาม (นามสมมติ)  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

จากการพูดคุยกับผู้ที่ดียาเสพติดที่เคยได้รับการบำบัดที่บ้านแสนสุข สามารถสรุปได้ว่าสภาพปัญหาเสพติดจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากที่เคยมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพที่เป็นจำนวนมากก็ลดลงไปอย่างชัดเจน ตั้งแต่มีการปราบปรามจากผู้นำชุมชนทุกฝ่าย และมีการชักชวนให้อยู่ในหนทางศาสนาโดยเฉพาะฝ่ายปกครองที่มีกฎ กติกาที่เข้มงวดร่วมกับทุกฝ่ายในพื้นที่ รวมถึงการพูดจาที่เด็ดขาดของผู้นำและการปราบปรามอย่างจริงจัง ทำให้ยาเสพติดในปัจจุบันไม่มีผู้ค้า 100 % มีเพียงผู้เสพล็กน้อยที่ยังแอบไปเสพข้างนอกพื้นที่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะได้อย่างเป็นรูปธรรม

#### 4.2.3 สาเหตุของการติดยาเสพติดของคนในชุมชน

ส่วนใหญ่มองว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนและคนอื่นๆในชุมชนมาจากครอบครัวเป็นหลัก รองลงมา คือ เพื่อนที่มีการจับกลุ่มกัน มั่วสุม อยากรู้อยากลอง รวมไปถึงสภาพแวดล้อม ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการว่างงาน

##### สาเหตุจากครอบครัว

##### ความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

แวอุสมัน แวกาเดร์ กล่าวว่า “...ครอบครัวโดยที่พ่อแม่แต่งงานแล้ว สาเหตุพ่อจะเป็นคนชื้อยาอยู่แล้ว พ่อไม่ได้ทำงาน พ่อเป็นคนเร่ร่อน แต่ที่นี้พ่อแต่งงานได้ลูก พ่อมีลูกแล้วเกิดขาดรายได้ ซึ่งบางคนไม่มีรายได้ที่จะส่งเสริมเลี้ยงลูก มันทำให้ครอบครัวแตกแยก พ่อครอบครัวแตกแยกแล้ว ลูกก็ขาดความอบอุ่น ขาดที่ปรึกษา ขาดที่นำกลัวในครอบครัว ทำให้ลูกเหลวไหลไม่ไปเรียน ขาดเรียน ทำให้ลูกเข้าไปอยู่ในแก๊งวัยรุ่น และมีปัญหาเศรษฐกิจด้วย คือ บางคนฐานะยากจน พ่อแม่มีลูกเยอะ มีพี่น้องหลายคน จึงทำให้ติดยาเสพติด เพราะบางคนไม่มีเงินซื้อ เลยต้องไปขาย โดยเอาจากพ่อค้ามาขาย เพื่อที่เขาจะมีทุนในการชื้อยาเสพติดมาเสพ...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ เอลิมชัย ขุนทอง ที่ว่า “โดยพื้นฐานแล้วเห็นว่ามาจากครอบครัว แต่ละครอบครัว ซึ่งปัจจัยมีหลายอย่าง เช่น พ่อแม่ออกไปทำงานนอกพื้นที่ ไม่ได้เอาใจใส่”

นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวของ แวแยะ เจะเลาะ ที่ว่า “เพื่อนชวน พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พ่อแม่ทำงานนอกพื้นที่ ลูกอยู่ที่บ้านตามลำพัง เช่น พ่อแม่ออกหัวรุ่ง ก็เลยไม่ค่อยดูแลลูก ขาดความอบอุ่น”



ภาพประกอบ 4.16 นางแวแยะ เจะเลาะ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2562

#### ความเห็นของผู้นำฝ่ายปกครอง

ดังกล่าวของ บาฮารุดดีน ยูโซะ ที่ว่า “ครอบครัวแตกแยก ออกไปทำงานนอกพื้นที่บ้าง ไม่มีเวลาให้ลูกบ้าง ทำให้ลูกขาดความอบอุ่น”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเอ็ง ที่ว่า “ครอบครัว ก็คือ ครอบครัวไม่ค่อยดูแล ส่วนใหญ่จะปล่อยปะ ไม่ว่าจะลูกจะกลับช่วงไหนก็ได้ ก็ไม่ค่อยสนใจเท่าไร”

หัสดีนทร์ และมะลี ได้กล่าวไว้ว่า “พ่อแม่ไม่สนใจ ไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ลูกๆ ตามใจลูก ไม่ค่อยติดตามว่าลูกไปไหนมาไหนกับใคร อยู่ที่ไหน”

สำหรับ มะตอลา อูมา ได้กล่าวไว้ว่า “บางคนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ อยู่กับตา ยาย บางคนครอบครัวหย่าร้าง เป็นเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวบ้าง เครียดเลยไปลองเล่นยา”

และคำกล่าวของ มะยามูดีง มามะ ที่ว่า “ติดจากเพื่อน สภาพแวดล้อม และครอบครัว เช่น พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน อยากรู้อยากเห็นอยากลองไปทุกอย่าง”

#### ความเห็นของผู้นำศาสนา

คำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “...ข้อที่สอง คือ ครอบครัว หากคนในบ้านได้สูบบุหรี่เป็นแบบอย่างให้แก่ลูกเห็นตั้งแต่เด็กๆ อาจทำให้เด็กติดสารได้จากการดมเข้าไปสูดมหายใจ การสูบบุหรี่เป็นขั้นตอนของการติดยาเสพติดชนิดอื่นๆด้วย...”

#### ความเห็นของประชาชน

คุณสี กล่าวว่า “...ครอบครัวก็มีส่วนสำคัญสำหรับการดูแลเยียวยา เด็กที่ติดยาเสพติดนั้นเกิดจากครอบครัวที่แตกแยก หย่าร้างกัน อยู่กับปู่ย่าตายาย ส่วนมากที่อยู่ในศูนย์บำบัดด้วยกัน



คือ ขาดความอบอุ่น ความสัมพันธ์ก็จะห่างเหิน เด็กที่ไม่มีพ่อแม่ก็ไปอยู่กับเพื่อนดีกว่า เพราะอยู่แล้วมีความสุขมากกว่า ครอบครัวไม่ให้ความสำคัญ เวลาดูแลไม่ห่วงความรู้สึกของลูก พ่อแม่ตามใจมากเกินไป ลูกเขาไม่บอกตรงๆหรือว่าจะไปไหน ถ้าเขาบอกก็จะบอกว่าไปเที่ยว แต่จริงๆเขาไม่ได้ไป เขาไปที่อื่น มีส่วนน้อยมากที่พ่อแม่จะรู้ว่าลูกไปเล่นยาโดยเฉพาะวัยรุ่นเดี๋ยวนี้เขาทันสมัยบอกแม่(แม่)ว่าจะไปเล่นเกม จะหาข้ออ้างออกข้างนอกให้ได้”

### สาเหตุจากเพื่อนและการอยากรู้ อยากลอง ความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

เฉลิมชัย ชุนทอง กล่าวว่่า “...ปัญหาสิ่งแวดล้่อมวัยรุ่นอยู่ในแก๊ง พรรคพวกอาจจะชักชวนไปเข้าแก๊งอย่างนี้ ช่วงอายุ คือ เริ่มแรกๆมาจากเด็ก ป.6 เริ่มมีแล้ว เพราะว่าที่เห็นนะจะเป็นรุ่นพี่ชักชวนมันจะท้่าเป็นเครือข่าย เพราะว่ายาเสพติดไม่ใช่ประเภทพวดยาบ้่า แต่บุหรีก็ถือว่่าเป็นยาเสพติด เพราะมันเริ่มจากบุหรีก่อน เริ่มจากยาเสพติดประเภทเล็ก ๆ ก่อน ก็มาขยายๆขึ้นไป เช่น เด็กๆก็มีบุหรีที่มีมือแล้ว ม.1 ก็คือว่่าไปอยู่หลังโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันนี้คือเริ่มเป็นเรื่องปกติแล้ว โดยพื้นฐานเป็นอย่างนั้น ซึ่งรุ่นพี่ถ้าพูดถึงบุหรี จะเข้าช่วงมัธยมปลายแล้ว”

เช่นเดียวกับค้่ากล่าวของ นูร์ปาชียะห์ ฎูนา ที่ว่่า “เกิดจากเพื่อนชักจูง มีตามเพื่อน บ้่าง ท้่าให้ยักรู้ ยักรลอง...”



ภาพประกอบ 4.17 นางสาวนูร์ปาชียะห์ ฎูนา  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

### ความเห็นของผู้นำศาสนา

และค้่ากล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่่า “สาเหตุหลักที่ติดยาเสพติดเกิดจากเริ่มต้นมาจากการรู้จักเพื่อน ครอบครัวและสภาพแวดล้่อมในชุมชน ข้อแรกการรู้จักเพื่อนนั้นหากเจอเพื่อนที่ดี

จะไม่มีปัญหา แต่หากเจอเพื่อนที่ไม่ดีจะทำให้เราเกิดปัญหากับตัวเองได้ เช่น เพื่อนจะทำทนายเริ่มจากถ้าไม่สูบบุหรี่จะไม่เป็นสุภาพบุรุษ เมื่อเด็กได้ยินเช่นนั้นจะกระตุ้นตัวเองเกิดความกลัวหาญกับสิ่งที่ถูกทำทนาย จึงเริ่มมีการสูบบุหรี่ แต่เมื่อได้ลองในขั้นต้นแล้ว จะมีอาการไอ นั่นคือ สารเสพติดได้เข้าไปสู่ในร่างกาย เมื่อถึงวันรุ่งขึ้นเพื่อนจะไม่มีการทำทนาย แต่จะเริ่มสูบบุหรี่ด้วยตนเอง ปริมาณจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงขั้นติดขั้นหนักที่ไม่สามารถหยุดได้แล้ว การติดเพื่อนในทางไม่ดี จะส่งผลเสียต่อตนเอง ฉะนั้นแล้วการคบเพื่อนที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญ...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ อับดุลรอญิง แวนิ ที่ว่า “เกิดจากเพื่อนข้างนอกที่เข้ามาในหมู่บ้าน และเด็กในหมู่บ้านไปทำงานข้างนอก เช่น ไปประเทศมาเลเซีย แต่เดี๋ยวนี้เท่าที่เห็นไม่ค่อยจะมีแล้ว ไม่เหมือนเมื่อก่อนส่วนใหญ่เด็กๆที่ติดยาเสพติดไม่ค่อยเล่นในแถวหมู่บ้าน เพราะทางผู้นำชุมชนได้กำชับและเคร่งครัดถึงเรื่องนี้มาก ทำให้ไม่มีผู้เสพในพื้นที่ แต่เด็กบางคนจะแอบไปเสฟข้างนอก”

### ความเห็นของประชาชน

ดังคำกล่าวของ คุณสาม ที่ว่า “... แคร่อยากลอง ส่วนใหญ่คนที่เล่นยาเสพติดมักเข้าใจว่า เราจะเลิกเมื่อไรก็ได้ ผมเองก็คิดแบบนั้นแหละ พอเล่นไปเรื่อยๆก็ติดหนัก เลยหยุดยาก พอติดแล้วก็หันมาขายด้วย เพราะจะได้เล่นยาเยอะๆเงินก็ไม่หมด อีกอย่างคนที่รู้จักในวงการแบบนี้ก็รู้สึกอยากให้วงการรู้จักตัวเองด้วย จึงขายด้วยเล่นไปด้วย พอมีคนรู้จักเยอะๆเราจะสั่งของง่ายและจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ง่าย ในวงการที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเวลามีปัญหาอะไรก็ตามมักจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสี่ ที่ว่า “มาจากการคบเพื่อน ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ถ้าเราคบเพื่อนดีเราก็ได้ดี แต่ถ้าเราคบเพื่อนไม่ดีเราเองก็จะไม่ดีเช่นกันก็จะพาเราไปด้วย อีกอย่างอยู่ที่ตัวเราด้วยว่าจะตามและเข้มแข็งพอหรือไม่ บางคนเขาลองแล้วแต่รู้สึกไม่ดี เขาก็จะเลิกเลย บางคนที่ลองแล้ว เขาก็ติดเลยจะเพิ่มการเสฟไปเรื่อยๆ หรือพาเวอร์ (Power) มีพลัง เขาจะเสฟเยอะขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าเราไม่คิดจะเลิกมัน ในช่วงที่ติดและไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ตอนแรกวันละนิดและต่อมาก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เขาจะรู้สึกว่าเขาติดเพื่อน เห็นเพื่อนเล่นเขาก็อยากเล่นด้วย การเข้าสังคมของเพื่อนสำคัญเหมือนกัน ส่วนเพื่อนที่เล่นด้วยกันไม่มีนะที่จะห้ามกัน...”

และคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “อยู่กับเพื่อน เพื่อนชวน อยากลองด้วย พอได้ลองแล้วอยากต่อการเลิกมาก เพราะเล่นนานแล้วประมาณ 10 กว่าปีที่ได้เล่นยาเสพติด”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “มาจากเพื่อน หลายนคนชวนกันลองยา มันไม่เป็นเองหรือกอดูดีๆ ก็ต้องมาจากเพื่อน”

### สาเหตุจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

#### ความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

นุรปาชียะห์ กุณา กล่าวว่า “...ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจก็เกี่ยวข้อง เพราะไม่มีต้นทุนที่จะสร้างอาชีพเป็นของตนเองจึงทำให้เกิดการว่างงานขึ้น”

#### ความเห็นของผู้นำศาสนา

ดั่งคำกล่าวของ อับดุลรอซะ ดอเลาะ ที่ว่า “เด็กเยาวชนส่วนมากว่างงาน ไม่มีงานทำ พอไม่มีงานทำก็จะเดินไปเรื่อยๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กติดยาเสพติดได้ง่ายขึ้น บางครั้งเพื่อนภายนอกเข้ามาในพื้นที่ รวมถึงเด็กในพื้นที่ออกไปนอกพื้นที่ด้วยเช่นกัน การศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง เด็กไม่สนใจการเรียน ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแลลูก จึงทำให้เด็กต้องหยุดเรียนก่อนจบการศึกษา”

### สาเหตุจากการต้องการความคล่องตัวในการทำงาน

#### ความเห็นของประชาชน

สำหรับคำกล่าวของ คุณห้า ที่ว่า “แต่ก่อนเรานั้นทำงานบนรถเมล์ที่พิธานเป็นคนเก็บกระเป๋ารถ พอกลับจากที่ทำงานกลางคืนก็เล่นไพ่ป๊อกแดง (การพนัน) พอว่างๆก็จะเที่ยวเตร่ด้วยในเวลากลางคืน งานจะไม่ขาดนะ แต่จะว่างนอนมากเพราะนอนดึก แต่ก่อนเป็นยาม้าสี่เขี้ยวหัวม้า รุ่งแรกขายที่ร้านยา แต่ก่อน พ.ร.บ. ยังไม่มีอีก ราคายา 12 บาท ซึ่งเราเองยัง 모르จักที่ แต่พอตีมีเหตุที่ทำให้เราไปเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องด้วยระหว่างเดินรถนั้น เราผลอหลับที่บ้านไต่แล้วแบบคนขับรถทักว่า หัย!!! มั่ง จะตกบนพื้นแล้วนั้น จิตใจนั้นไม่ยอมเล่นเลย แต่บอกกับคนขับรถว่าแบบว่า รู้สึกว่างนอนจะอย่างไรดี นั้นไปเอายาม้ากับจูลี (เพื่อน) นี่คือนิสัยแรกๆที่เริ่มเสพยา จากนั้นก็ถามต่อว่าแบบไหน นั้นไปถามแล้วเอามากิน จากนั้นไปขอเสพด้วยตัวเอง ตอนนั้นไม่รู้ฤทธิ์ของยาอีกกว่าเป็นอย่างไร ไม่รู้จักด้วยซ้ำ จากนั้นจูลีก็ให้ยามาเม็ดหนึ่ง มั่งกินข้าวก่อนแล้วค่อยไปซื้อ (ลิโพวิตัน-ดี เป็นเครื่องดื่ม คล้ายๆกระทิงแดง) ลิโพนั้นเป็นตัวกระตุ้นเป็นอย่างดี ตอนนีเราสาบแช่งตลอดเกลียดพวกมันมากเรื่องแบบนี้ เพราะทำให้ชีวิตพินาศจริง ไม่ถึง 3 นาที ก็มีฤทธิ์ขึ้นมา เช่น จับไม้กวาดตลอดเวลา ชยันมาก ทำให้รถสะอาดแล้วแบบแววมมาก”

“อีกอย่างยาเสพติดเมื่อก่อนกับตอนนี้ไม่เหมือนกัน แต่ก่อนกินแล้วพอ 8 ชั่วโมงก็หมดฤทธิ์ ก็สามารถนอนได้ เพราะมีตัวช่วยแล้ว พอกลับจากที่ทำงานก็เล่นการพนัน พอตอนเช้าก่อนไปทำงานก็ไปเอายามากิน บางครั้งก็ไปซื้อเอง พอนานๆรัฐบาลปราบปรามไม่มีคนขายในร้านยาจะเป็นสิ่สัมๆไม่มีเลอะอะไรเลย เป็นวงกลม ไม่มีโลโก้ ซึ่งกินวันนั้นเป็นต้นมา กลับบ้านไม่อาบน้ำแล้วเพราะถ้าอาบน้ำมันตื่น จะนอนแบบนั้นเลย ทำให้พ่อแม่แปลกใจว่า เอ๊ะ? ทำไมกลับมาแล้วนอนเลยไม่อาบน้ำ ที่ไม่อาบเพราะถ้าอาบแล้วจะตื่นไม่นอน สบายตัวขึ้น พอมาหลังๆ M99 จุลา 99 ตัวนี้ก็นอนไม่หลับ คือ ยาบ้านนั้นเอง ซึ่งตัวยาบ้านนั้นมีหลายรุ่นมาก ตัวเรานี้เล่นหลายรุ่นก่อนที่ออก WUY นี้มันออก MY ก่อน เมื่อก่อนถ้าเราเล่นแล้วคืนนี้ คืนพรุ่งนี้แหละถึงจะหลับ ราคา 300 บาท จากนั้น

เหลือราคา 250 บาท ตอนนี้ใบกระท่อมเริ่มปลูกแล้ว เพราะยาบ้าราคาแพง แต่สำหรับผมตอนนี้ถ้าเล่นยาไม่รู้สึกอะไรแล้ว เพราะว่าตัวยามันแพ้แล้วตัวผม มันทำอะไรเราไม่ได้ ยายุคเดี๋ยวนี้ถ้าเด็กเล่นแล้วมันจะบ้า หูจะร้อน หงุดหงิด ใครทำอะไรก็ผิดหมดเลย ถึงแม้ราคาจะถูกแต่ฤทธิ์ของยานั้นต้องเอามา 5 เม็ด เท่ากับ 1 เม็ด เมื่อก่อน ยาเมื่อก่อนนะถึงเราจะตีมน้ำเย็นมากเท่าไร มันจะขึ้นอยู่ตลอดเวลา ยิ่งทำให้กระตุ้น (กระตังแดง ดูดบุหรี่) เม็ดเดียวอยู่ได้ตลอด 24 ชั่วโมง”

นอกจากนี้แล้ว คุณห้า ได้กล่าวต่อไปว่า “คนที่เล่นยานั้นมักอยู่กับความฝัน ผมคนหนึ่งที่ได้เที่ยวหมดแล้ว 4 จังหวัด ยะลาไปเบตง จากนราธิวาสไปโกลก ผมคนหนึ่งไม่ใช่โทรศัพท์ แต่ทุกๆการเดินทางก่อนไปจะขอคู่ออไม่ขาดละหมาดไปแบบว่ามีคนรอ ทั้งๆเราไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ก่อนเราจะทำอะไรจะละหมาดก่อนโดยที่เราไปนั้นก็มีฤทธิ์ยาอยู่ตลอดนั่นคือความฝัน แต่ความจริงนั้นเรามีลูกเมียอยู่ที่บ้านมีพ่อแม่อยู่บ้าน เราต้องเข้ามัสยิด เราต้องมีสังคม เราต้องมีเพื่อนบ้าน โดยที่เพื่อนบ้านเกลียดเราหมดเลย คนติดยานิสัยแย่ เขาไม่ให้เกียรติคนอื่น เขาไม่เคารพคนอื่นด้วย ขนาดโตะอิหม่ามเองเขายังบอกว่าเขาแน่กว่าโตะอิหม่าม ขนาดกับบาบอเขาวาก็แน่กว่า นี่แหละการเล่นยาพอผมเล่นยาตอนหลังๆเริ่มจะไปแล้ว อยู่คนเดียวแล้ว เริ่มแบบว่ามันจะหงุดหงิด แต่ตอนนี้ผมไม่เล่นยาแล้วนะ ผมหยุดจริงๆแล้ว ซึ่งตัวเราเองตอนนี้มาเป็นผู้ดูแลในนี้ สงสารอยากช่วย ถ้าเราอยากดูแลสุขภาพตัวเองแต่ก่อนที่ติดยาให้ดูเด็กที่มาใหม่ติดแล้วมาบำบัดนี่ตอนนี้ นั่นตัวเรา”



ภาพประกอบ 4.18 คุณห้า(นามสมมติ)  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2562

## สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในชุมชน

### ความเห็นของผู้นำศาสนา

คำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “...และข้อที่สามสภาพแวดล้อมในชุมชน หากไม่มีการเฝ้าระวังและพูดคุยถึงเรื่องยาเสพติด อาจจะทำให้เด็กไม่มีความคิด และรู้ถึงโทษของยาเสพติด รวมถึงสภาพปัญหาที่จะตามมาจึงได้มีการคุตบะฮ์ ทุกวันศุกร์ตามมัสยิดต่างๆ ผู้นำตามศาสนา รวมไปถึงผู้นำชุมชนจะทำหน้าที่ในการพูดคุยประเด็นยาเสพติดทุกครั้ง...”

#### 4.2.4 บทบาทของผู้นำในชุมชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

##### บทบาทของผู้นำท้องถิ่น

สำหรับบทบาทของผู้นำชุมชนฝ่ายท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนนั้น แต่ละบุคคลจะมีบทบาทที่สำคัญแตกต่างกันไป แต่ในภาพรวมส่วนใหญ่จะคอยสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือมากกว่า

ดังคำกล่าวของ เฉลิมชัย ขุนทอง ที่ว่า “...จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือในชุมชน ในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนในเรื่องสถานที่ ทั้งสนับสนุนโครงการต่างๆ อบรมให้ความรู้ เป็นด้านการสนับสนุนเป็นหลัก ไม่ใช่แกนหลักปราบปราม...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ รอฮีมะ เหลาะดุหฺวี ที่ว่า “จะคอยสนับสนุนและเป็นผู้ประสานงาน รวมถึงจัดหาวิทยากรเก่งๆ มาให้ความรู้กับเด็กๆ เมื่อมีโครงการต่างๆใน อบต. โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน วิทยากรจะเชิญคุณหมอมหาวิทยาลัยมาบรรยาย”

และคำกล่าวของ นูร์ปาซีเยห์ ฎานา ที่ว่า “คอยขับเคลื่อนนโยบายของนายก อย่างเช่น นโยบายของนายกที่ว่าให้พาเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ให้ไปเห็น ไปสัมผัสกับสถานที่จริง ขับเคลื่อนนโยบายของนายกให้เป็นรูปธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในตำบล อย่างน้อยให้กลุ่มเสี่ยง สัมผัสสถานที่จริง ให้เขารู้สถานที่จริง สถานพินิจทำให้เขารู้สึกกลัวไม่อยากเข้าไป และเขาจะได้ออกเพื่อนๆที่ไม่ได้ไป รอบนี้ไม่ได้ไปพอปีหน้าก็จะได้ไป ไม่ใช่เอากลุ่มเดิม เพราะแน่นอนเด็กและเยาวชนทุกคนเป็นกลุ่มเสี่ยง ฉะนั้นต้องสลับกันไป เพื่อที่จะได้ทั่วถึงกัน”

แต่สำหรับสมาชิก อบต. ที่มีบทบาทสำคัญหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ดังเช่นคำกล่าวของ แวอุสมัน แวกาเดร์ ที่รับหน้าที่หลายอย่างเป็นทั้งผู้ดูแลในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุขและเป็นผู้คอยสนับสนุน ส่งเสริมในเวลาเดียวกัน ที่ว่า “เป็นทั้งสมาชิกและผู้ดูแลด้วย จากที่เราได้ดูแลที่แห่งนี้เป็นระยะเวลา 7 ปี เต็มๆ เริ่มจากศูนย์ จนในปัจจุบันนี้ เริ่มต้นจากที่มีเสียงต่อต้าน กลายเป็นเสียงชมเชย เริ่มจากไม่มีอะไรเลย ตอนนั้นก็เริ่มมีทุกอย่างแล้ว ในฐานะที่เราเข้าใจในศาสนาในระดับหนึ่งและเคยผ่านออกตะวะฮ์ (การเผยแพร่ศาสนา) ในหนทางของอัลลอฮ์ (ช.บ.) 4 เดือน ก็คือว่าเด็กๆ ที่มีความเชื่อฟัง เด็กที่อยู่ที่นี่จะต้องผ่านคัดกรองจากเราก่อน เพราะว่าเราเป็นคนดูแลตั้งแต่เริ่มแรก

จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในส่วนการคัดกรองเด็ก คือ เราจะเอาเด็กที่ติดยาเสพติดจริงๆ ถ้าเป็นลักษณะของโรคจิตเวช เราจะพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เราจะไม่รับ โดยที่ทางเราจะสนับสนุนให้เขาไปโรงพยาบาลจิตเวชที่สงขลา เพราะทางบ้านแสนสุขเราจะไม่มียา แต่เราจะใช้วิธีหักดิบ คือ จะใช้หลักศาสนาในการบำบัด”

และคำกล่าวของ แวแยะ เจะเลาะ ที่มีบทบาทสำคัญหลายอย่างเช่นเดียวกัน ที่ว่า “เป็นทั้งสมาชิกที่คอยสนับสนุนและเป็นวิทยากร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกว่า เลี้ยงลูกแบบไหน เราต้องดูแลลูก ให้ความรู้กับแม่ๆ ไม่ให้ลูกเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งคอยประสานงานเวลาประชุม นอกจากยังมีบทบาทอีกมากมาย เช่น อาสาสมัครพัฒนาชุมชน ประธานกองทุนบทบาทสตรี ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน รองประธานวัฒนธรรมตำบล เช่น เวลาเล่นกีฬาท้องถิ่น ก็จะได้รับหน้าที่ติดต่อประสานกับผู้ใหญ่บ้าน อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรรมการหมู่บ้าน”

วันนูริยา สะเปอิง กล่าวว่า “ในฐานะเป็นผู้อำนวยความสะดวกการศึกษา คิดว่ายังไม่มีความบทบาทมากสักเท่าไร แต่จะมีบทบาทที่สำคัญในการที่จัดโครงการทุกๆปี อาจจะช่วยลดและเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น ซึ่งในส่วนตัวแล้วพยายามจัดโครงการในลักษณะที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม คือ ทั้งเด็กและแม่ให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับยาเสพติดว่า จริงๆแล้วเด็กจะไม่ติดกัน ซึ่งคิดว่าเด็กไม่ใช่ไม่รู้ เพราะเดี๋ยวนี้โซเชียล (Social) มีให้ค้นคว้ามามากมาย ประมาณว่าใครๆก็รู้ที่จะสามารถสืบค้นจากอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งใครๆก็รู้ เขาเรียกว่า คอมมอนเซนส์ (common sense) คือ การตัดสินใจแบบพื้นๆ การใช้ความคิดตัดสินใจเบื้องต้น แต่ที่ติดเพราะว่ามีสาเหตุที่มาที่ไป อาจเกิดจากครอบครัวที่ไม่สนใจ สภาพแวดล้อมการคบเพื่อนต่างๆ มีผลทั้งนั้น เลยพยายามจัดโครงการเพื่อตั้งให้เด็กเข้ามาร่วมเรียนรู้ ผลที่เกิดจากตามมาที่เราติด ใครจะได้รับผลกระทบบ้าง นอกจากตัวเรา พ่อแม่ อยากให้เขาได้รู้ พยายามเชิญให้เขาอบรมบ่อยๆ ส่วนกลุ่มเสี่ยงก็ให้ อสม. คัดเข้ามาและให้มาฟัง ว่าเป็นแบบนี้ละ พ่อแม่ก็ต้องมีเวลา ที่จะเข้าร่วมกิจกรรม บางคนเดี๋ยวนี้เข้าใจว่า จะต้องทำงาน แต่บางทีเด็กก็ต้องการคนที่เข้าใจ พูดคุยกับเขา ให้เวลา ไม่ใช่ให้แต่เงิน แต่ต้องมีเวลาคุยกับเขาบ้าง จึงทำให้มีการจัดโครงการเลี้ยงลูกให้ถูกทาง ครอบครัวอบอุ่น ซึ่งมันเป็นสิ่งที่จะป้องกันเด็กจากยาเสพติดได้”



ภาพประกอบ 4.19 นางวันนุรียา สะแปอิง  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

จากการพูดคุยของผู้นำชุมชนฝ่ายท้องถิ่นที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน จึงสรุปได้ว่า แต่ละบุคคลมีบทบาทสำคัญที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนมีเหมือนกัน คือ ในส่วนท้องถิ่นทุกคนจะคอยสนับสนุน ส่งเสริม และคอยช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมถึงให้ความสนใจและตระหนักถึงปัญหาเสพติดในพื้นที่ ที่ต้องการไม่ให้มียาเสพติดในพื้นที่ เพื่อให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด

#### บทบาทของผู้นำฝ่ายปกครอง

สำหรับบทบาทของผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน แต่ละบุคคลจะมีบทบาทที่สำคัญแตกต่างกันไป แต่ในภาพรวมส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายปราบปราม เฝ้าระวัง ติดตาม สอดส่องดูแลประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งเป็นฝ่ายที่เป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่คอยให้ทุกฝ่ายร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คอยประสานงานทุกฝ่าย เมื่อมีการปรึกษาหารือร่วมกัน รวมถึงประชาสัมพันธ์

ดังคำกล่าวของ บาฮารุดดิน ยูโซะ ที่ว่า “เป็นหน้าที่โดยตรงที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งผมมองว่าไม่ใช่เฉพาะตำแหน่งกำนัน แต่เป็นทุกตำแหน่งที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งถ้าอาศัยผมอย่างเดียว คงไม่สำเร็จในการทำงาน โดยต้องให้ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ สามัคคีกัน และไปในทิศทางเดียวกัน โดยผมเป็นคนประสาน กับผู้นำศาสนา นายก ผู้นำครอบครัว คือทำความเข้าใจ หลักๆคือประสานเป็นหลัก”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “ควบคุมทั้งหมดที่บ้านโดยผู้ช่วยเป็นคนประสานว่าครัวเรือนไหนที่ติดยา คือเราเป็นคนเข้าไปหาผู้ปกครองคนแรก คือผู้ช่วยเป็นคนประสานว่าหลังนี้ติดยา แล้วไปหา อีกอย่างเราจะมีการเฝ้าระวังและติดตามเคร่งมาก เพราะกำนันกระซิบมาเลยเรื่องนี้”

หัสตินทร์ และมะลี ได้กล่าวไว้ว่า “ในฐานะที่ผมเป็นผู้ช่วยกำนันหมู่ 1 ของกำนันทุกอย่างกำนันได้มอบหมายให้ผม ในช่วงที่กำนันไม่ว่างหรือติดภารกิจ ก็จะมอบหมายให้ผมประชุมแทนที่อำเภอ จังหวัดบ้างหรือที่โรงแรม กำนันจะส่งมอบหมายอีกอย่างก็จะมาเฝ้าร่วมที่บ้านแสนสุขร่วมกับผู้เข้าเวร ได้มาคอยต้อนรับผู้ที่จะมาเยี่ยมเยียนมาเยี่ยมลูกหลานที่บ้านแสนสุข บางทีก็ราชการหรือหน่วยงานอื่นก็จะมาดูสถานที่ เยี่ยมเยียน ผมก็คอยต้อนรับ ในฐานะที่ผมเป็นทั้งผู้ช่วยและเลขาของกำนันอีกตำแหน่งหนึ่ง ก็จะได้รับผิดชอบงานเอกสาร ไม่ว่าสมุดเยี่ยมเยียน สมมุติว่าจะมีหน่วยงานอื่นเข้ามาเยี่ยมเยียน ทางฝ่ายกำนันก็จะมาบอก เวลาไหนตอนไหน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ก็จะร่วมมาให้การต้อนรับคนที่มาเยี่ยม ไม่ว่าส่วนราชการ หรือว่าชุมชนที่จะมาดู ที่นี่เขาทำกันยังไง แบบไหน ขอพูดอีกอย่างหนึ่งที่บ้านแสนสุขจะมีการใช้อาคารบริเวณและสถานที่ที่ติดกับ อบต. และจะมีการตั้งป้อมยามเพื่อที่จะดูแลบ้านแสนสุข โดยให้ผู้ใหญ่แต่ละหมู่มาดูแลเป็นหัวหน้าชุด เข้าเวรเข้าตั้งแต่แปดโมงเช้าถึงแปดโมงเช้าของวันพรุ่งนี้ และช่วงที่สองก็จะมีคนมารับต่อ และมีการหมุนเวียนกันตลอดแบบนี้ หมู่ละหนึ่งคน แปดหมู่ก็แปดคน แต่ว่าผู้ใหญแต่ละหมู่เป็นผู้กำกับดูแล อยู่ที่ป้อมปากทางเข้าของอบต. และชุดเวรก็จะมีลาดตระเวนดูเกี่ยวกับเหตุต่างๆ และป้องกันเด็กที่จะหนี บางทีถ้าพ่อแม่จะมาพบกับลูกหลานก็จะนั่งมาคุยที่ศาลาข้างนอก ครอบครัวมาเยี่ยมทางกำนันหมู่บ้านแสนสุขเปิดโอกาสให้เด็กได้มาเจอผู้ปกครองข้างนอกมาร่วมกันกินข้าวโดยมีที่ศาลาของ อบต.”

แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง ได้กล่าวไว้ว่า “ช่วยสอดส่องและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่ของเราเอง มาเข้าเวรตลอด 24 ชั่วโมง นี่เป็นส่วนหนึ่งของบ้านเด็กแสนสุข และเรื่องอาหาร โดยที่เด็กจะตั้งเวรช่วยกันทำอาหารเอง ส่วนผักปลาเราทำให้ชุดเวรออกไปซื้อให้ แล้วก็ต้องติดตามเด็กที่ออกจากบ้านแสนสุข และเด็กที่เสี่ยงต่อการติดยาอีกด้วย”

สำหรับ มะยามูดีง มามะ ได้กล่าวว่า “จะคอยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง เข้าเวรเฝ้าระวังแล้วยังต้องติดตามเด็กในตำบลเราที่ติดและไม่ติดด้วย”

และคำกล่าวของ มะตอลา อูมา ที่ว่า “หลักๆจะติดตาม ดูเฝ้าระวัง แล้วก็เข้าเวรยามที่บ้านแสนสุข”

### บทบาทของผู้นำศาสนา

ส่วนใหญ่มองว่าบทบาทของผู้นำชุมชนฝ่ายศาสนาในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน จะเน้นในเรื่องการบรรยายธรรมทางศาสนา การออกไปตระเวร การพูดแนวโน้มนำให้เด็กและเยาวชนไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการเข้าไปบรรยายให้กับเด็กๆในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน

ดังคำกล่าวของ อับดุลรอซเซ ดอเลาะ ที่ว่า “จะพูดคุยกับเด็กๆ โดยเฉพาะจะบรรยายในวันศุกร์และที่ศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข จะเน้นหลักศาสนาอิสลาม เด็กที่นี้ไปฟังบรรยายเพราะการบรรยายสำคัญ เวลาจะพูดคุยกับเด็กเราต้องมีไหวพริบ ต้องมีเทคนิคเวลาบรรยาย ส่วนใหญ่



จะเป็นการบรรยายประวัติศาสตร์ เพราะเป็นฉากเป็นตอน เด็กเขาจะติดตาม อีกอย่างเงี้ยจะบรรยายเรื่องยาเสพติดไม่ใช่เฉพาะตำบลบาราเฮาะอย่างเดียว มีนอกพื้นที่อีกด้วย เวลาไปผู้นำศาสนาจะเรียกเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดให้มาแล้วมีการพูดคุยกัน ในคืนหนึ่งหรืออาทิตย์หนึ่งให้มาฟัง เขาจะรวบรวมเด็กที่ติดยาเสพติดมาละหมาด เฉพาะคืนหนึ่งจะต้องมาฟังศาสนา ไม่ว่าจะติดหรืออะไรยังไงก็ตาม โดยใช้วิธีการให้เขามาฟังศาสนาก่อน ไม่ต้องไปเตือนเขาก่อน และได้พูดคุยกับโต๊ะอิหม่ามว่าถ้าเราไปตำ เราไปว่าเขา เขาจะรุนแรงกว่านี้อีก เราไม่ต้องว่า แต่ให้เขามาฟังก่อน เดี่ยวเขาก็ซึมซับและเลิกยาเสพติดไปเองนั่นแหละ”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “...จะเน้นบรรยายศาสนา เตือนเด็กๆ ที่อยู่ที่นี่จะอย่างไรให้เด็ก เยาวชน และประชาชน มีความยำเกรง ไกล่ชิดศาสนาและหลีกเลี่ยงจากพฤติกรรมที่ไม่ดี...”

และคำกล่าวของ อับดุลรอฮิม แวนิ ที่ว่า “มักจะชวนเด็กเหล่านี้มาละหมาดพร้อมกัน ที่มีสยิดตลอดและบรรยายศาสนาให้ฟังบ่อยๆ”

#### **มุมมองของประชาชนต่อบทบาทการแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชน**

ส่วนใหญ่มองว่าบทบาทของผู้นำชุมชนในพื้นที่ทั้งผู้นำท้องถิ่น ผู้นำฝ่ายปกครอง และผู้นำทางศาสนา ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีความเข้มแข็งในการทำงาน อันเนื่องมาจากระบบที่ได้ร่วมกันตั้ง กฎ กติกา ภายในตำบล ทั้งยังใช้เวทีในการประชุมบ่อยครั้ง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนมาให้ความรู้ในเรื่องของภัยพิบัติ และโทษภัยของยาเสพติด เมื่อประชาชนมีความรู้และตระหนักในเรื่องของปัญหาเสพติดสามารถดูแลครอบครัวของตนเองได้ ที่สำคัญต้องมีการบูรณาการทำงานไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคประชาชนที่ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา มีความสามัคคี ร่วมกันเป็นหูเป็นตาในพื้นที่

นอกจากนี้แล้วบทบาทของผู้นำชุมชนทั้ง 3 ฝ่าย ทุกคนล้วนมีบทบาทที่สำคัญจะขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ เพราะแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ที่จะเป็นพลังสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ และแบบอย่างให้กับประชาชนในพื้นที่ อาทิเช่น ฝ่ายท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม จัดอบรม และช่วยเหลือในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆเวลาจัดโครงการ ส่วนฝ่ายปกครองจะมีบทบาทสำคัญในการปราบปรามและติดตาม โดยจะมีสโลแกนคือ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” สิ่งใดที่เป็นทุกข์ของชาวบ้าน สิ่งนั้นเป็นหน้าที่ของผู้นำ จะทำอย่างไรให้คนในพื้นที่ปลอดภัยที่ไม่ให้มียาเสพติดในพื้นที่ และฝ่ายศาสนาจะมีบทบาทหลักในเรื่องการเผยแพร่ศาสนา มีการตักเตือน ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง สนับสนุนให้กับประชาชนอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักทางศาสนา

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณห้า ที่ว่า “ผู้นำเข้มแข็ง มีส่วนร่วมทุกฝ่ายให้ความร่วมมือทำงานแบบสไตลิ่งกันเล็กน้อย และสิ่งที่สำคัญคนที่นี่เขาไม่ทรยศต่อผู้นำของเขาตั้งแต่ไหนๆแล้ว จะเคารพ นับถือ เชื่อฟัง ถือได้ว่าผู้นำ (ก้านัน) ที่นี่มีอำนาจบารมีมาก”

คุณสอง ได้กล่าวไว้ว่า “ทั้ง 3 ฝ่าย คือ ที่นี่เฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา ในแต่ละเดือนทุกฝ่ายมีการประชุมตลอดเวลาในเรื่องของยาเสพติด”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสาม ที่ว่า “ผู้นำที่นี่ทำงานเป็นทีม ไม่ขัดแย้งกัน สามัคคีกัน ร่วมมือกันทุกฝ่าย มีการเฝ้าระวังและผลัดเข้าเวรสลับกัน โดยเฉพาะฝ่ายก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อส.”

คุณหนึ่ง ที่ว่า “...ผู้นำมีความเข้มแข็ง ทำงานร่วมกันทุกฝ่าย โดยประกาศอย่างชัดเจนให้ทุกส่วนร่วมมือกันและให้ช่วยการแก้ไขปัญหายาเสพติดหมดในพื้นที่...”

และคำกล่าวของ คุณสี่ ที่ว่า “จะทำงานเป็นทีม เข้มแข็ง และให้ความร่วมมือทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ผู้ปกครองก็ร่วมมือกับผู้นำด้วยเหมือนกัน”

#### 4.2.5 เป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

##### มุมมองของผู้นำท้องถิ่น

ส่วนใหญ่มองเป้าหมายและความคาดหวังว่า อยากให้ในพื้นที่ที่ไม่มีเด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 100 % เพราะเด็กและเยาวชนเป็นพลังของชาติที่จะพัฒนาให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งยังเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็ก เยาวชน มีอนาคตที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม อีกทั้งด้านเศรษฐกิจ ทำให้ลดปัญหาการว่างงาน ลดระดับกลุ่มรากหญ้าในสังคม รวมถึงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการสื่อสารที่ทันสมัยรัดกุมมากขึ้น ทำให้ประหยัดทรัพยากรมนุษย์

ดังคำกล่าวของ เฉลิมชัย ขุนทอง ที่ว่า “ไม่อยากจะให้มีใครติดยาเสพติดเลย แต่เมื่อมีแล้วเราจะแก้ไข้ปัญหา โดยอยากให้เขาหายจากการเสพยาเสพติด เพื่อให้เขาดำรงชีวิต ตามปกติสุขเหมือนคนทั่วไป”

สำหรับคำกล่าวของ แวอุสมัน แวกาเดร์ที่ว่า “เราจะทำอย่างไรไม่ให้หมู่บ้านเรา เกิดความแตกแยก ให้ลูกมีความกตัญญูและเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้ชาย ผู้หญิง ให้ดำรงชีวิตในหนทางศาสนา คือ ทำอย่างไรก็ได้พอเขาเสียชีวิตไปแล้ว ทำให้ผู้นำทุกคนตายตาหลับ แต่ถ้าหากว่าตราบไดยังมีคนติดยา มีคนขโมยอยู่ ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะอิหม่าม ก้านัน นายก ผู้จ่ายคนเหล่านี้ตายตาไม่หลับ ตามหลักอะดิซนบี เมื่อเป็นผู้นำแล้ว ต้องเป็นผู้นำในโลกหน้าด้วย แล้วผู้นำเป็นคนแรกที่ต้องถูกสอบสวนในวันอาคีเราะะ (โลกหน้า) เพราะว่าอัลลอฮ์ (ช.บ.) ให้ฮิกมะฮ์ (หนึ่งโอบททดสอบที่เราทุก

คนต่างประสมนั้น ก็คือ การที่เรารังเกียจหรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่บางครั้งเราก็ต้องอดทนฝืนมัน) ให้ความสามารถ ความรู้กับเขาแล้ว แล้วเขาใช้ความรู้ ความสามารถไปทิศทางไหน ใช้เงินทองของเขาไปในทางไหน เมื่อมีอำนาจแล้วทำไมไม่หักห้าม คนที่ทำชั่วในตำบลเรา ซึ่งผู้นำทุกคนจะต้องไปสอบสวนในวันอาคีเราะคือนั้นแหละเป็นตัวหลัก ทำอย่างไรก็ได้ให้คนในตำบลเราไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 100 % แต่เราก็ต้องพยายามต่อไป ต้องไม่หยุดแค่นี้ ทุกคนจะใช้หลักศาสนาในการบำบัดเป็นหลัก”

#### มุมมองของผู้นำฝ่ายปกครอง

ส่วนใหญ่มองเป้าหมายและความคาดหวังว่า อยากให้ในพื้นที่ไม่มีเด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 100 % รวมถึงผู้ใหญ่บางคนก็เข้าไปเกี่ยวข้องก็ไม่อย่าให้มีเช่นกัน นอกจากนี้ในอนาคตอยากให้พื้นที่แห่งนี้เป็นชุมชนปลอดยาเสพติดที่ไม่มีผู้เสพแม้แต่คนเดียว ส่วนผู้ค่านั้นไม่มีอยู่แล้ว อีกทั้งคาดหวังอยากให้มีการขยายพื้นที่ของอาคาร เพื่อที่จะรองรับเด็กและเยาวชนนอกพื้นที่ที่เข้ามารับการบำบัด ณ สถานที่แห่งนี้ ที่ใช้วิธีการบำบัดหลักกรรมของศาสนา

ดังกล่าวของ บารุฮุดดีน ยูโซะ ที่ว่า “เราทำตรงนี้ได้หวังเพียงเท่านั้น แต่เราคาดหวัง 5 ปี 10 ปี ข้างหน้า เพราะว่าเด็กที่ติด ที่เสพแล้วเราเอามาบำบัดรักษา เราต้องป้องกันเด็กที่จะขึ้นมาเป็นเยาวชนในอนาคตข้างหน้า ซึ่งเราต้องป้องกันไม่ให้มีพ่อค้า ผู้เสพ ในพื้นที่เรา”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “อยากให้หมู่บ้านเราไม่ยาเสพติดแม้แต่คนเดียวเลย และผู้นำชุมชนทุกคนมีความเข้มแข็งแบบนี้ตลอดข้ามฝั่ง”

แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานูง ได้กล่าวไว้ว่า “เด็กในตำบลทุกคนเป็นคนดี กลับเนื้อกลับตัว ไม่เข้าไปยุ่งกับยาอีก อยู่ในหลักศาสนา และเป็นแบบอย่างที่ดีของคนรุ่นหลังต่อไป อยากให้มีพื้นที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เพราะเด็กตอนนี้มีเยอะมาก ทำให้อดอัดได้ ในอนาคตนะ”

หัสดีนทร์ และมะลี ได้กล่าวไว้ว่า “ทุกคนที่ติดยาเสพติดในตำบลบาราเฮาะ เป็นคนดี อยู่ในหลักศาสนา ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก ไม่มีในตำบลบาราเฮาะอีก ผู้นำทุกฝ่าย ไม่ว่าฝ่ายปกครอง ศาสนา ท้องถิ่น และชาวบ้านทุกคนให้ความร่วมมือแบบนี้ตลอด และอีกอย่างคาดหวังว่าตำบลบาราเฮาะจะเป็นแบบอย่างให้กับตำบลอื่นได้ และเด็กตำบลอื่นเมื่อมาบำบัดที่นี้กลับไปก็เป็นคนดีของสังคม อยู่ในหลักศาสนาให้จิตใจอยู่กับศาสนาจริงๆ”

สำหรับคำกล่าวของ มะตอลา อูมา ที่ว่า “เป็นพื้นที่สีขาวจริงๆ ไม่มีผู้เสพแม้แต่คนเดียว ผู้นำเข้มแข็งแบบนี้ ที่ทุกคนให้ความร่วมมือ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เด็กทุกคนเป็นคนดี และทุกคนพร้อมเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านี้ อีกอย่างให้เคร่งศาสนาให้มากๆแบบนี้ตลอดเวลา เพราะเมื่อใดที่ศาสนาอยู่ในจิตใจ เด็กก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก”

และมะยามูติง มามะ ได้กล่าวไว้ว่า “อยากให้ตำบลเราไม่มียาเสพติด 100 % เลย เด็กและเยาวชนทุกคนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาอีก อยู่ในหนทางศาสนา แล้วผู้นำเข้มแข็งแบบนี้”

### มุมมองของผู้นำศาสนา

ส่วนใหญ่มองเป้าหมายและความคาดหวังว่า อยากให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ที่สำคัญอยู่ในหนทางของศาสนาตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ก็ตามต้องมีจิตใจที่แน่วแน่กับหลักศาสนา รวมถึงเปิดโอกาสให้กับเด็กที่เคยรับการบำบัดแล้วกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี เป็นที่ยอมรับของสังคมอีกครั้ง

ดังคำกล่าวของ อับดุลรอญิง แวนิ ที่ว่า “อยากให้คนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ แม้กระทั่งสูบบุหรี่ก็ตาม เพราะในศาสนาห้าม อนาคตก็ห้ามสูบบุหรี่เพราะมันจะเอาโรครมาใส่ตัวเอง หลักๆเพื่ออยากให้ทุกคนเป็นคนดีในสังคม”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “ที่สำคัญไม่ต้องการให้ศาสนาสาบสูญจากโลกนี้ ผู้ที่ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่แล้วจะห่างไกลศาสนา จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ ของในหมู่บ้านมักจะหายแล้วนำไปขายต่อ และนำเงินไปซื้อยาเสพติด ผู้นำทางศาสนาจึงคิดว่าหากคนที่ติดยาเสพติดมีพฤติกรรมไม่ดีเหล่านี้ จะทำให้เด็กยิ่งห่างไกลศาสนาได้เรื่อยๆ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่น่าอยู่ เกิดปัญหาระหว่างคนด้วยกันเอง อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ดังนั้น เป้าหมายและความคาดหวังจึงอยากให้ผู้นำชุมชนทุกฝ่ายและผู้นำศาสนาได้ร่วมมือกันแบบนี้ตลอดไป เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต้นเหตุให้ได้ก่อนและต้องการความร่วมมือจากทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนด้วย”

และคำกล่าวของ อับดุลรอเซ ดอเลาะ ที่ว่า “ไม่อยากให้มียาเสพติดในหมู่บ้าน 100 % เด็กทุกคนเป็นคนดีอยู่ในหลักศาสนา และผู้นำทุกคนให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่”

### มุมมองของประชาชน

ส่วนใหญ่มองว่าเป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน อยากให้ผู้นำชุมชนทุกฝ่ายร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบบนี้ตลอดไป ทั้งยังคงเห็นด้วยกับวิธีการแก้ไขปัญหาเสพติดที่ใช้หลักศาสนาเข้ามาบำบัดและติดตามเด็กและเยาวชนที่เคยได้รับบำบัดแล้ว เมื่อออกมาก็ยังคงดูพฤติกรรม นอกจากนี้ยังอยากให้เด็กและเยาวชนที่ยังหลงไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ให้กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณสี ที่ว่า “อยากให้เด็กทุกคนเป็นคนดีและคิดได้ เพราะการที่เราได้อยู่ที่นี่อยู่เพื่ออะไร พ่อแม่เรามาส่งเราที่นี่เพื่ออะไร อยากให้เราเป็นคนอย่างไร เพราะเราอยู่บนโลกแค่ชั่วคราเอง อยากให้เราปรับปรุงสิ่งที่ผิด เราลองแล้วเรารู้สึกไม่ดีเราจะลองทำไม อยากให้คิดได้จริงๆ เพราะมันทำให้คนรอบข้างเราเดือดร้อน ทำให้พ่อแม่ สามี ภรรยาเราเดือนร้อนไปด้วย ไม่ใช่เราคนเดียวที่เดือดร้อน และอีกอย่างวันข้างหน้าเราต้องไปที่ไหน”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “อยากให้ในตำบลเราไม่มียาเสพติดเลย และดีแบบนี้ตลอด อยู่ในหลักศาสนา เพราะถ้าอยู่ในหลักศาสนาแล้วจะช่วยให้เรายังตั้งใจไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด”

และคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “อยากให้ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านเราหายไปทั้งสามจังหวัดเลย เพราะคนที่มีประสบการณ์นั้นรู้อยู่แล้วว่ามันไม่ดีสำหรับตัวเรา การกลับมาเสพติดนั้นดีมาก เพราะเราเดินไปทางไหนก็มีเต็มไปหมด เพราะสภาพแวดล้อมสำคัญมาก ที่สำคัญอยู่ที่ใจเรา แม้เราเจอเพื่อนหรือสังคม ถ้าใจเราเข้มแข็งสักอย่างก็ไม่น่าเป็นอุปสรรค”

นอกจากนี้ คุณสาม ได้กล่าวไว้ว่า “อยากให้ยาเสพติดหมดไปในหมู่บ้าน และอยากให้เด็กทุกคนอยู่กับศาสนา เพราะถ้าเขาละหมาดและอยู่กับศาสนา เขาก็จะไม่คิดทำเรื่องไม่ดีอีก ถ้าใจเขาสะอาดทำอะไรกับเขาไม่ได้ แต่คนที่เล่นยาที่ไม่เคยทำอามัลอิบาดัตมาก่อนพอเข้าไปยุ่งกับสิ่งไม่ดีใจเขาก็จะง่ายมากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และอย่างที่ท่านนและผู้นำคนอื่น ๆ ได้แก้ไขนั้นที่ทำอยู่ทุกวันนี้ดีมากแล้ว และอยากให้ทำแบบนี้ตลอดไป”

และ คุณห้า ก็เห็นคล้ายๆกันกับผู้ที่เคยได้รับการบำบัด ที่ว่า “อยากให้ยาเสพติดหมดไปและใช้หลักศาสนาเข้ามา ผู้นำทุกคนเข้มแข็งแบบนี้ไปตลอด”

#### 4.2.6 วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

##### การดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่น

ส่วนใหญ่ตัวแทนจากผู้นำท้องถิ่นจะใช้วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะเป็นการสนับสนุน จัดอบรม ส่งเสริมอาชีพ และช่วยเหลือในด้านวัสดุ- อุปกรณ์ในการจัดโครงการต่างๆ แต่ถ้าเป็นการบำบัดจะเป็นงบประมาณของกรมที่จัดมาให้ บทบาทเหล่านี้ล้วนเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำชุมชนฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและให้ความสำคัญสนใจในปัญหายาเสพติดเป็นอันดับแรกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่พยายามปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก เยาวชนและคนในพื้นที่ ซึ่งเน้นกิจกรรมทางศาสนาบำบัด โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่จะให้ความสนใจกับปัญหายาเสพติด จึงเป็นจุดแข็งของตำบลบาราเฮาะ ซึ่งวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ มี 3 ส่วน คือ

##### ส่วนที่ 1 การจัดโครงการประจำปีงบประมาณ 2561 จำนวนทั้งสิ้น 10 โครงการ

1. โครงการแข่งขันกีฬาฟุตบอลต่อต้านยาเสพติด อบต. บาราเฮาะคัพ (ครั้งที่ 22) เป็นโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านกีฬาเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และสังคม รวมทั้งมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีความเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ซึ่งเยาวชน คือ อนาคตของชาติ เนื่องจากปัจจุบัน

สังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตและยิ่งทวีความรุนแรง มากขึ้นอย่างน่าวิตกการกลับมาระบาดของอย่างหนักของยาเสพติดในปัจจุบันชายและเสพยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นการทำลายชาติทำให้การพัฒนาประเทศด้วยคุณภาพอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอีกทั้งยังเป็นปัญหาที่สร้างความรู้สึกสะเทือนใจ และเจ็บปวดของความรุนแรงในครอบครัวและอาชญากรรมต่างๆในสังคม เช่น การลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ซึ่งปัจจุบันรับได้มีนโยบายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะได้ตระหนักและเห็น ความสำคัญในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงได้วางแผนทางพัฒนา เพื่อการสนับสนุนเยาวชน และประชาชน ให้ได้มีโอกาส และมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมความรักความสามัคคี อีกทั้งกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่เยาวชน ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ดังนั้นทำให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ จึงได้ใช้กีฬาดังกล่าวเป็นสื่อกลางในการเชื่อม ความสัมพันธ์ ระหว่างเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาเสพติดดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการภายใต้ชื่อโครงการแข่งขันกีฬาฟุตบอลต่อต้านยาเสพติด อบต.บาราเฮาะคัพ ประจำปี 2561 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ออกกำลังกาย มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งยังเกิดความรักความสามัคคี มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยอาศัยกีฬาเป็นสื่อกลางและตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน

## 2. โครงการส่งเสริมการแข่งขันกีฬาของหน่วยงานราชการ

เป็นโครงการเนื่องด้วยตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ได้จัดโครงการแข่งขันเรีอยกongsืบสานประเพณีและด้านยาเสพติด 5 ฝาย โดยใช้เรือขนาดเล็ก เรียกว่า เรีอยกอง และในช่วงฤดูฝนของทุกปีจะมีการจัดกิจกรรมประเพณีการแข่งขันเรีอยกองขึ้น ครั้งอดีตการต่อเรีอยกองนับเป็นศิลปะเพื่อชีวิตจนกลายเป็นเอกลักษณ์ 2 ทางที่สำคัญ แต่ปัจจุบันเรีอยกองกำลังจะถูกสืมเลือนไปจากความทรงจำของคนรุ่นใหม่ ด้วยข้อจำกัดต่างๆ และความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้การต่อเรีอยกองตลอดจนการใช้เรือเริ่มลด น้อยลงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนหันมาอนุรักษ์ศิลปะดังกล่าว ไว้ให้ลูกหลาน ประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเยาวชนถูกผู้ไม่หวัง ดีชักจูงไปในทางที่ผิดเกิดผลกระทบมากมายตามมาในภายหลัง ไม่ว่าจะด้านสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้ง ปัญหายาเสพติด ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่จะต้องเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ดังนั้นทำให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ ได้ตระหนักและเห็นคุณค่า ความสำคัญในการแก้ปัญหาเสพติดในพื้นที่ตลอดเวลา ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลปะเสยะวอ เชิญชวนทีมต่างๆทั้งในเขตพื้นที่ นอกเขตพื้นที่ เข้าร่วมการแข่งขันดังกล่าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความสามัคคีระหว่างเยาวชน ประชาชนใน

พื้นที่และนอกเขตพื้นที่ อีกทั้งเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมด้านการกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

### 3. โครงการจุดประกายความคิด จุดประกายสร้างอาชีพ

เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และแก้ไขปัญหาการว่างงานของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางการเงิน เป็นกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้อีกทั้งเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเกิดกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ประกอบกับชุมชน หมู่บ้านยังสามารถนำสินค้ามาจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนเป็นทุนหมุนเวียนในชุมชน หมู่บ้าน และตั้งให้ประชาชนในบริเวณ พื้นที่ใกล้เคียงมาใช้บริการเสมือนเป็นการอุดหนุนร้านค้าในชุมชน หมู่บ้าน การดำเนินการดังกล่าวจะเกิด ประโยชน์แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันอันจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาในระดับเศรษฐกิจของผู้ รายได้น้อย ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถกลุ่มอาชีพ ให้มีประสิทธิภาพความเข้มแข็งต่อชุมชน หมู่บ้าน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจตลอดจนให้คนจนมีอาชีพ ให้มีรายได้เสริมสามารถเลี้ยงตนเองได้ สนับสนุนกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ให้ได้รับ การต่อยอดเพื่อความเจริญเติบโต อันเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นทำให้เหตุผลดังกล่าวข้างต้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ ให้ความสนใจและความสำคัญในเรื่องการสร้างอาชีพ อันจะเป็นผลให้เกิดรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีประสิทธิภาพขึ้น ตามลำดับ และจึงได้จัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้การสร้างอาชีพของชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแก้ปัญหาการว่างงาน อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้เกิดรายได้และทุนหมุนเวียนภายในชุมชน หมู่บ้าน และทำให้ประชาชนประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายพึ่งพาอาศัยกันและกันได้

### 4. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษต่อเด็กสตรีและบุคคลในครอบครัว

เป็นโครงการเกี่ยวกับปัญหามลพิษต่อเด็กสตรี และบุคคลในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาได้ขยายวงกว้างและมีระดับของความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและสตรีเป็นอย่างมาก โดยร้อยละ 80 เป็นปัญหามลพิษในครอบครัว ความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน สังคมไทย มีหลายรูปแบบทั้งทางร่างกายจิตใจ ทางวาจาและทางเพศ เช่น มีการทำร้ายร่างกาย การบังคับจิตใจ การ ชมชู้ การใช้วาจา ต่ำว่าทำให้เจ็บช้ำน้ำใจ การควบคุม กักขัง การข่มขืนกระทำชำเรา และการทำอนาจาร

ซึ่งผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นผู้ชายและมักเป็นบุคคลใกล้ชิด หรือบุคคลในครอบครัว ส่วนผู้ถูกระทำเป็นผู้หญิง ผู้สูงอายุ เด็ก สังคมมองว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว แม้อาตีพี่น้องและผู้ใกล้ชิดไม่กล้าเข้าไปช่วยเหลือ ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในภาวะยากลำบากและไม่กล้าบอกเล่าให้ใครฟัง เพราะคิดว่าเป็นเรื่องน่าอับอายหรือจำต้องยอมถูกระทำ เนื่องจากเป็นห่วงลูกและต้องพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากผู้ชาย สำหรับสาเหตุของการกระทำความรุนแรงเกิดจากหลายปัจจัย ได้แก่ เหล้า สารเสพติด การพนัน การหึงหวง การสะท้อนภาพความรุนแรงของสื่อต่างๆ และที่สำคัญค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทยที่เชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว สามีเป็นเจ้าของชีวิตและลูกมีสิทธิดุๆ ทุบตี ทำร้ายหรือบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ตามความต้องการ

ดังนั้นทำให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อลดปัญหาความรุนแรงขึ้น เพื่อเกราะป้องกันและลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลในครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำสตรี ผู้นำกลุ่มต่างๆ ประชาชนและเยาวชนได้ตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งยังสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวภายในชุมชน และเพื่อระดมความคิดเห็นในการแก้ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กสตรีและบุคคลในครอบครัว

#### 5. โครงการอบรมเยาวชนตำบลบาราเฮาะเพื่อเสริมสร้างสันติสุข

เป็นโครงการเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดน ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญและประกาศเป็นวาระแห่งชาติรวมทั้งมีความพยายามแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับ นโยบาย ระดับยุทธศาสตร์และระดับการปฏิบัติการในพื้นที่และเป็นการดำเนินการต่อเนื่องมาโดยตลอด ในการที่จะแก้ปัญหาต่างๆในพื้นที่เพื่อให้เกิดความสันติสุขขึ้น อีกทั้งด้วยสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ประกอบกับความเจริญด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนเกิดปัญหาด้านต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการติดเกม ปัญหาการติดสารเสพติด ปัญหาการตั้งครรภก่อนวัยอันควร และปัญหาการทะเลาะวิวาทใช้ความรุนแรง เป็นต้น สาเหตุของปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และอีกส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นในการเลี้ยงดูจึงเป็นสาเหตุทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปพึ่งพาอบายมุขและสิ่งมอมเมา ซึ่งเป็นภาวะของเด็กที่มาตรฐานมีคัมกันในการดำรงชีวิตประกอบกับชุมชน หมู่บ้านไม่สามารถบริหารจัดการในการพัฒนาให้มี ศักยภาพในการดูแลตนเองให้พ้นจากสถานการณ์ปัญหาต่างๆเหล่านั้นได้

ในการนี้การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศชาติจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ อารมณ์ และด้านสังคม ครอบคลุมใน 6 มิติ คือ ศิลธรรม การดำรงชีวิต สังคม วิชาการ อาชีพ และ นันทนาการ รวมทั้งจะต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนแบบคู่ขนานไปพร้อมกับครอบครัว และชุมชนด้วยการสร้าง ภาควิชาหรือข่ายในชุมชนให้ร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นกำลังที่



เข้มแข็งมีคุณภาพ เพื่อจะสามารถพัฒนาประเทศได้ต่อไปในอนาคต ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นคนดี คนเก่งของสังคมตามหลักการ

ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการอบรมเยาวชนตำบลบาราเฮาะ เพื่อเสริมสร้างสันติสุขขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีพัฒนาศักยภาพตน ทั้งยังให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ฝึกทักษะการดูแลตนเอง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างถูกต้อง รวมถึงให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ด้านการศึกษา

#### 6. โครงการเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนในตำบลบาราเฮาะ

เป็นโครงการสืบเนื่องมาจากสังคมไทยในปัจจุบัน ที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง อีกทั้งสื่อที่หลากหลายและทันสมัย ซึ่งได้ใช้สื่อต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุน การบริโภคนิยม ส่งผลให้เป็นตัวแปรสำคัญในการสนับสนุน เปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมคนในสังคมในด้านต่างๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ของคนในสังคมทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ถือเป็นกำลังสำคัญของชาติ ที่ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะตกเป็นเหยื่อของกระแสการบริโภคนิยมเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม จึงส่งผลให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาดังกล่าวหลงทางสู่การทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม และบางส่วนทำความผิดถึงขั้นลงโทษและถูกจับกุมดำเนินคดี และถูกส่งตัวเข้าสู่ สถานพินิจและคุ้มครองเยาวชนก็ปรากฏเห็นอยู่อย่างมากมาย อีกทั้งการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชน ให้มีศักยภาพ มีความพร้อม มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรอบรู้ อย่างเท่าทัน และสามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมที่มีรากฐานความรู้ มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิต สาธารณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน เป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงานทุกภาคส่วนใน สังคมที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนให้ไปสู่ในทิศทางที่ถูกต้องร่วมกันคิดวิเคราะห์คลี่คลาย ปัญหา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทาง สังคม และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและพัฒนาการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของเยาวชน

ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเยาวชน จึงได้จัดโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชน ในตำบลขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในตำบล ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งเพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการหลักคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตในชุมชนและสังคม รวมถึงเพื่อให้เยาวชนมีรากฐานความรู้ มีจิตใจที่ดีงาม มีสำนึกจิตสาธารณะ และให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมพัฒนาตำบลและพัฒนาสังคม มีภูมิคุ้มกันและเรียนรู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน

## 7. โครงการรักลูกให้ถูกทาง

เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการมอบความรัก ซึ่งในโลกนี้คงไม่มีความรักใดยิ่งใหญ่ไปกว่าความรักของพ่อแม่ การเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคมเป็นสิ่งที่ผู้เป็นพ่อแม่ปรารถนา แต่ในบางครั้งความรักของพ่อแม่ก็กลายเป็นดาบสองคมได้ ถ้าความรัก นั้นเป็นความรักที่ไม่มีขอบเขตรักมากจนเกินไป เหมือนกับประโยคที่ว่า “พ่อแม่รังแกฉัน” การเลี้ยงลูกไม่มีสูตรสำเร็จหรือมีกฎที่ตายตัว แต่ต้องยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ตามยุคสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงลูกในยุคไร้พรมแดน ซึ่งปัญหาของครอบครัวที่มีลูกกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ วิถีดูแลลูกๆ ในวัยนี้ที่ทำได้ดีที่สุดก็คือ ต้องยอมรับทุกความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมกับปรับเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของพ่อแม่ เพื่อลดช่องว่างระหว่างพ่อแม่กับลูกๆที่กำลังเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น การดูแลเอาใจใส่ การเตรียมความพร้อมตลอดจน การอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นไปในทางที่เขาควรจะไปเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เขาจะได้ไม่พรากจากทางนั้นเดินไปใน ทิศทางที่ถูกที่ควรของชีวิต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างรู้เท่าทันได้

ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กในช่วงวัยต่าง ดังภาพচিতฝรั่งบทหนึ่งกล่าวว่า “ลูก คือ แขนกคนสำคัญ เขาแะมาชั่วคราว แล้วก็ไปตามทางของเขาเอง” พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ให้มาก ต้องรักลูกให้เป็นรักลูกให้ถูกทาง จึงได้เกิดโครงการรักลูกให้ถูกทางขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กอยู่ในสังคมได้ และรู้เท่าทันต่อยุคไร้พรมแดนในปัญหาต่างๆได้ อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความรักต่อตนเอง พ่อแม่และสิ่งแวดล้อม รวมถึงเด็กได้มีความรู้ และสามารถอยู่ในสังคมได้

## 8. โครงการสานสัมพันธ์ครอบครัวอบอุ่น

เป็นโครงการเกี่ยวข้องกับการพัฒนานั้น แม้จะทำให้ครอบครัวไทยในภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีความสุขสบายด้านวัตถุมากขึ้น แต่ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่เคยแนบแน่นอบอุ่นก็เลือนหายไป เปลี่ยนแปลงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่แนบแน่นดังก่อน ความสัมพันธ์เชิงอารมณ์และความรู้ที่ข้างน้อย คนในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันน้อยลง พ่อแม่มีหน้าที่แสวงหาทรัพย์สินเงินทองและวัตถุเพื่อมาเลี้ยงดูปรนเปรอความสุขให้ลูก ส่วนลูก ซึ่งทำหน้าที่เรียนหนังสือก็ถูกวัฒนธรรมต่างชาติและอบายมุขชักจูงไปทางที่เสื่อมเสีย การเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้วยตนเองจากสังคมนอกบ้านมากกว่าสังคมในบ้าน สภาพค่อยล่มสลายไม่มีความเป็นครอบครัวเหลืออยู่ ซึ่งครอบครัวเองไม่สามารถยับยั้งได้ หรือผ่อนคลายนปัญหาได้ทุกคนค่อยจะเรียกร้องให้คนนอก ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาช่วยแก้ปัญหาครอบครัวโดยแต่ละครอบครัวลืมนึกที่จะมองดูครอบครัวของตนเอง และไม่ว่าจะมองปัญหาเรื่องนี้อย่างไร สังคมทำให้สถาบันครอบครัวเกิดปัญหา หรือสถาบันครอบครัวกลายเป็น ปัญหาสังคม แต่คนในสังคมไทยเวลานี้เห็นพ้องร่วมกันคือ สังคมต้องให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวให้มากขึ้น ต้องทำความเข้าใจครอบครัวที่อยู่ท่ามกลางกระแสพายุของการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น ทุกวันนี้แม่เราเติบโตจาก ครอบครัว ตาเราก็แทบจะไม่

รู้จักครอบครัวอย่างแท้จริง เพราะขาดข้อมูลที่ลึกซึ้ง น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวให้สามารถอ้างอิงเผยแพร่ได้

ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ จึงได้จัดโครงการนี้ขึ้นเพื่อสานสัมพันธ์ครอบครัว สร้างครอบครัวและความรัก ความสามัคคีในครอบครัวที่ดีขึ้น โดยนำครอบครัวภายในตำบลบาราเฮาะ แลกเปลี่ยนความรู้และหาทางแก้ไขปัญหาครอบครัวร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น ทั้งเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวมีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งของครอบครัวภายในชุมชน และสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก

#### 9. โครงการส่งเสริมศักยภาพพบทบาทสตรี

โครงการนี้สืบเนื่องจากอาศัยอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 ปี พ.ศ.2552) มาตรา 62 (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่หลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของประชาชนในตำบล เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัวและสังคม ซึ่งในยุคที่สตรีมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญมากขึ้นทั้งต่อครอบครัวและต่อสังคมเช่นปัจจุบัน ทำให้สตรีต้องปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่และสภาวะการณ์ต่างๆ รวมทั้งแสวงหาความรู้และแนวคิดใหม่ๆ ให้กับตนเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สภาสตรีแห่งชาติฯ ในฐานะองค์กรที่ดำเนินงานด้านกิจกรรมสตรี ได้เล็งเห็นคุณประโยชน์ในการที่จะเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของสตรีให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพพบทบาทสตรีขึ้น เพื่อพัฒนาผู้นำสตรีในตำบล อีกทั้งเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้นำสตรี ให้มีบุคลิกภาพที่โดดเด่น น่าเชื่อถือ สร้างการยอมรับ สร้างทัศนคติที่เอื้อต่องานบริการ ให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นฐานพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ เป็นแบบอย่างที่ดีในการแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในระดับ ท้องถิ่นอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาตนเองของสตรี ให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคม ทั้งเป็นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่แสดงศักยภาพของกลุ่มสตรี รวมถึงเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเพิ่มขีดความสามารถต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำของสตรีในการที่จะบริหารจัดการองค์กรสตรีให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้นำสตรีมีความเข้มแข็ง เป็นฐานพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนและสังคม

#### 10. โครงการณรงค์และป้องกันปัญหายาเสพติด อบต.บาราเฮาะ

เป็นโครงการสืบเนื่องมาจากปัจจุบันสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรง จากการสำรวจพบว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ติดและผู้เสพยาเสพติดมากขึ้น จากเดิมที่ผู้เสพยาส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงของวัยรุ่นและวัยทำงาน แต่ปัจจุบันพบว่าการเพิ่มขึ้นของผู้เสพที่อยู่ในวัยนักเรียน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จึงเห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดได้มีการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น และหนักขึ้นเป็นทวีคูณ มีจำนวนผู้เสี่ยงที่มีโอกาสเข้าไปติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะมีเขตพื้นที่ติดต่อหลายตำบลมีเส้นทางติดต่อจำนวนมาก ที่ทำให้กลุ่มผู้เสพยาเสพติดและกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมักมีการลักลอบซื้อขายยาเสพติดกันในพื้นที่เป็นประจำ เพื่อเป็นการลดและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ จึงจำเป็นต้องมีโครงการและมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ลดเบาบางจนหมดสิ้นไป

ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ เห็นความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์และป้องกันปัญหายาเสพติด อบต.บาราเฮาะ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ให้ ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งเป็นการส่งเสริมความรู้ในลักษณะการบรรยายให้ความรู้จากบุคคลที่มีประสบการณ์ และศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาเยาวชน ในพื้นที่ให้เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของประเทศต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ ทั้งมีการเฝ้าระวังการแพร่กระจายของยาเสพติดสู่เด็กและเยาวชนในชุมชน รวมถึงเพื่อสนับสนุนการป้องกันยาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาล

ดังคำกล่าวของ รอฮีมะ เหลาะดูหฺวี กล่าวว่า “มีการจัดกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยจะเชิญวิทยากรซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับเด็กๆ มีการพาเด็กๆไปทัศนศึกษา ดูงานจริงที่ศูนย์บำบัด เช่น โรงเรียนปอเนาะคลองกำ หมู่ที่ 3 ตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ที่เป็นที่ยาเสพติด ”



ภาพประกอบ 4.20 นางรอฮีมะ เหลาะดูหวิ  
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2562

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นูร์ปาซียะห์ กูนา ที่ว่า “ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะมีการจัดโครงการพาเยาวชนออกอบรมนอกพื้นที่ คือ จะเชิญวิทยากร ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 วัน ซึ่งจะจัดนอกสถานที่ โดยจะมีสถานที่ดูงานเกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะทำให้เห็นสถานที่จริงเลย ให้เห็นถึงพิษภัย โดยเด็กและเยาวชนให้ความร่วมมือดี โดยจะตัดจากกลุ่มเสี่ยง ที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะเป็นกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งกิจกรรมที่จัดจะเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ คำแนะนำ ศึกษาดูงาน สถานที่จริง นอกจากนี้มีกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น เล่นเกมส์ ให้เขารู้สึกสนุก ผ่อนคลาย เช่น ปีที่แล้วเราจัดที่สตูล 3 วัน พาไปดูงานที่สถานพินิจเด็กและเยาวชนที่สตูล เข้าไปศึกษา เข้าไปดูว่าเด็กที่โดนคดีแบบนี้ เขาถูกทำโทษอย่างไร ทำให้เด็กไม่อยากอยู่ เพราะถ้าทำจะโดนแบบนี้ละ เด็กที่พาไปจะประสานกับสภาเด็กและเยาวชน ให้เขาเป็นผู้คัดเลือกให้ อีกร้อยเขาอยู่ใกล้กับเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมหลังจากเข้าไปดูงาน คือ เขามีความสนใจ เขาจะไม่เคยรู้ เห็น และทราบมาก่อนว่าข้างในเป็นอย่างไร เหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่เขาไม่เคยเห็นมาก่อน ฉะนั้นโครงการหลักๆเกี่ยวกับการศึกษาดูงานจริง ส่วนในเรื่องการจัดโครงการเกี่ยวกับกีฬานั้น จะเน้นการออกกำลังกาย จัดกิจกรรมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยย้ำว่าในส่วนท้องถิ่น เน้นการศึกษาดูงานมากกว่า ส่วนการรุกรุ่นจะเป็นฝ่ายปกครองมากกว่า ซึ่งถ้ามองว่าหากจะให้ของเราเชิงรุกแบบนี้ เราเข้าไม่ถึง เพราะเครื่องมือของเราไม่ถึงด้วย ส่วนงบที่กรมจัดสรรมาให้จะเป็นในลักษณะบำบัดและฝึกอาชีพที่อำเภอจะเป็นผู้จัด ประสานงานบูรณาการกับอำเภอ โดยการดำเนินงานของ อส.(กองอาสาสมัครรักษาดินแดน) ก็จะประสานงานทุกปี โครงการนี้ บำบัด ไว้สองอย่าง โดยเกณฑ์เด็กมาให้เอง เขาจะส่งรายชื่อมาให้ทางเรา เขามีวิธีการหาของเขา โดยการตรวจปัสสาวะ คัดเลือกทหาร เราก็จัดหาคนประเภทกลุ่มคนที่เขาหา เข้าร่วมโครงการกับ อส. เอง แต่จะใช้งบของท้องถิ่นที่เป็นเงินอุดหนุนส่วนราชการ เราจะจัดให้เขา โดยที่กรมจัดสรรมาให้แล้วเราเข้าไปในข้อบัญญัติ จะดำเนินการเองหมดเลย เราแค่ให้เงินเขาไป แล้วเขาจะรายงานผลมาให้เรา ซึ่งทางอำเภอจะจัดในภาพรวม”

สำหรับคำกล่าวของ เอลิมชัย ขุนทอง ที่ว่า “เริ่มแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เริ่มมีการจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว หากิจกรรมให้ทำให้มีรายได้เสริมที่ว่าพอครอบครัวเขาเข้มแข็ง ทำให้เยาวชนเข้มแข็งไปด้วยจะได้มีกำลังที่จะไปดูแลลูก ซึ่งมองที่ต้นเหตุมากกว่า คือ ครอบครัวเป็นหลัก ส่วนในการแก้ไขปัญหาปลายทาง คือ จะเป็นการส่งตัวเข้าไปบำบัด หลังจากบำบัดก็หาอาชีพเสริมให้แก่ผู้ติดยา การส่งเสริมอาชีพจะดูที่ผู้เสพเป็นหลักว่าเขาสามารถทำอะไรได้บ้างหรือถนัดในด้านไหนแล้วส่งเสริมเขา ซึ่งจริงๆแล้วภาครัฐก็ทำอยู่ แต่ยังไม่จริงจังหรือยังไม่ถึงความต้องการของผู้ที่ติดยาเสพติด”

## ส่วนที่ 2 มีการการบำบัดรักษายาเสพติด

การบำบัดเป็นศูนย์รวมของอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ทางกรมส่งเสริมได้สนับสนุนงบประมาณรายละ 2,500 บาท คือ เกณฑ์การคัดเลือกมีข้อมูลจากอำเภอว่าในตำบลบาราเฮาะ ผู้ที่ติดยาเสพติดมีจำนวนกี่คน ที่มีแนวโน้มในการติดยาเสพติดและเป็นกลุ่มเสี่ยง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ส่งตัวไปตามรายชื่อที่ทางอำเภอได้กำหนด เนื่องจากอำนาจหน้าที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถไปคัดกรองรายชื่อได้ ซึ่งขั้นตอนของฝ่ายปกครองอาจมีการตั้งด่านตรวจยาเสพติด หมายถึง การตรวจปัสสาวะ เมื่อปีที่ผ่านมาได้ส่งไปบำบัดจำนวน 8 คน ทางอำเภอเป็นผู้ดำเนินการบำบัด จะมีการจัดกิจกรรมและเข้าค่าย อบรม สถานที่จัดจะเป็นที่ค่ายอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดปัตตานี

ดังคำกล่าวของ เอลิมชัย ขุนทอง ที่ว่า “ในส่วน อบต. คือ จะมีงบส่วนกลางมาให้หัวละหรือคนหนึ่ง 2,500 บาท ในด้านบำบัดและส่งเสริมอาชีพ ซึ่งในปีที่ผ่านมาความร่วมมือกับทางอำเภอ อำเภอจะเป็นผู้รับเข้าบำบัด ส่วนทางเราจะส่งเสริมอาชีพให้ และอีกด้านหนึ่งของท่านผู้นำชุมชนมาตั้งสถานบำบัด ในการสนับสนุนทั้งเรื่องสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ด้านการใช้พื้นที่เป็นพื้นที่ของ อบต. โดยทางผู้นำและส่วนท้องถิ่นช่วยๆกันและสนับสนุน นอกจากนี้สมาชิก อบต.ได้ช่วยในการเก็บเงิน เพื่ออุดหนุน โดยหักคนหนึ่ง 100-200 บาทต่อเดือน เพื่อเป็นค่าข้าวสาร นอกจากนี้ของเรามีศูนย์ยุติธรรมประจำตำบล ซึ่งจะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยพิพาทเบื้องต้นก่อนจะเข้าสู่ศาล ซึ่งศูนย์บำบัดนั้นเป็นส่วนหนึ่งศูนย์ยุติธรรมประจำตำบล เพราะปัญหาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย ภายหลังเราจึงได้มีการจัดปัญหาต้นต่อไว้ก่อน โดยผู้บำบัดแต่ละคน คือ ว่าที่จะไปส่งบำบัดในระบบของจังหวัด ส่วนกลาง หมายความว่าทำให้บุคคลนั้นเสียประวัติ จะมีประวัติที่ไม่ดี แต่ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะจะใช้วิธีการให้เข้ามาบำบัดที่บ้านแสนสุข เพราะจะไม่มีประวัติในด้านนี้ เราจำเป็นต้องคัดกรองก่อน จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีหน่วยงานเข้ามาติดตาม ซึ่งทางเราได้นำเสนอไป แต่ว่าเอกสารของเราไม่ได้มีการบันทึกไว้”

### ส่วนที่ 3 การฝึกอาชีพ

ทางอำเภอส่งเสริมการฝึกอาชีพรายละ 3,500 บาท จะสำรวจว่ามีใครสนใจในด้านใดและจัดครูมาฝึกสอนให้เป็นไปตามแต่ละด้าน โดยนำครูฝึกสอนมาจากวิทยาลัยชุมชนหรือบุคคลที่มีความรู้มาฝึกให้ในการฝึกอาชีพขึ้นอยู่กับผู้บ่าบัตจะสนใจด้านใด อาทิเช่น ช่างตัดผม ช่างซ่อมมอเตอร์ไซค์ ฯลฯ จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะเป็นเพียงหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริมในการช่วยบ่าบัตรักษาผู้ที่ติดยาเสพติดและช่วยเป็นแนวทางในการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด เพราะว่าขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติที่กฎหมายรับรอง ถ้าจะเป็นการป้องกันและปราบปรามจะเป็นของฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

นอกจากวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดข้างต้นแล้ว อีกประการหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ตำบลบาราเฮาะมีความเข้มแข็งหรือเรียกได้ว่าเป็นจุดเด่นในพื้นที่แห่งนี้ คือ การที่มีศูนย์บ่าบัตยาเสพติด “บ้านแสนสุข” และการที่ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งฝ่าย ทุกฝ่ายต่างมีอุดมการณ์เดียวกันที่จะปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ให้หมดสิ้นไป ทุกฝ่ายในชุมชนช่วยกันเป็นหูเป็นตา สอดส่องดูแลว่ามีการพบเห็นเด็กที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วมารายงานให้ผู้นำแต่ละพื้นที่ทราบโดยทั่วกัน

ดังคำกล่าวของ แวอุสมัน แวกาเดร์ ที่ว่า “ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือดี เป็นปีกแผ่นเดียวกัน ซึ่งจะต่างกับตำบลอื่นที่มีการแข่งขันและแตกแยก เช่น มีการเลือกกำนัน นายก อบต. ผู้ใหญ่บ้าน มีการเลือกโต๊ะอิหม่าม ซึ่งทำให้มีการแบ่งพรรค แบ่งพวกกัน พวกโต๊ะอิหม่ามก็พวกโต๊ะอิหม่าม พวกนายกก็พวกนายก พวกกำนันก็พวกกำนัน ก็ไม่ถูกกัน พอเกิดปัญหาแล้วเด็กนายกไปเล่นยาเสพติด กำนันก็จับไม่ได้ เพราะเด็กนี้เป็นพวกนายก ทำให้เกิดความแตกแยกและนำไปสู่ความขัดแย้งกัน ซึ่งตำบลบาราเฮาะเราที่มีจุดเด่น คือ ตำบลเรามีความเข้มแข็งและผู้นำสามฝ่ายเป็นปีกแผ่นเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน เพื่อที่จะให้เด็กนี้ ทำอย่างไรให้เกิดความสงบในตำบลเรา คือ เราจะไม่มีมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ แวเย เจะเลาะ ที่ว่า “สมาชิก อบต. และฝ่ายปกครองนั้นอยู่ด้วยกัน ทำงานด้วยกัน ไม่แยกกันทำงาน ร่วมมือกันในตำบล และอีกสิ่งที่เป็นจุดเด่นเมื่อพบเด็กที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะนำเด็กเข้าไปอยู่ในศูนย์บ่าบัตบ้านแสนสุข โดยจะอยู่ในหลักสูตรศาสนา บ่าบัต จะไม่ใช่ยามาบ่าบัต เอาศาสนาเข้ามาจะมีทั้งเช้าและกลางคืน ถ้าเด็กที่ติดยาเสพติดอยู่บ้านนั้นแล้วชี้แจงไม่ละหมาด แต่พอมานี้ละหมาดครบ 5 เวลา จะทำให้ตัวเด็กหายจากยาเสพติดได้”

### การดำเนินงานของผู้นำฝ่ายปกครอง

ส่วนใหญ่ตัวแทนจากผู้นำฝ่ายปกครองจะใช้วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติด จะเป็นการปราบปราม ป้อนกันเผ่าระวัง การติดตาม การประชุมร่วมกันตลอดเวลาทุกฝ่าย การตั้ง กฎของตำบลร่วมกับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายปกครอง ฝ่ายท้องถิ่น ฝ่ายศาสนา และประชาชนชาวบ้าน เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ โดยไม่ผิดหลักศาสนาที่คนในพื้นที่นับถือ และสิ่งที่สำคัญหรือถือว่าเป็นจุดเด่น คือ ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งยังมีศูนย์บำบัดที่คอยรักษาผู้ที่ติดยาเสพติด โดยในศูนย์บำบัดจะใช้วิธีเน้นหลัก ศาสนาเข้ามาบำบัด รวมถึงมีการจัดตั้งกฎระเบียบของตำบล หรือเรียกว่า “ฮุกุมปากัด” ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

### การจัดตั้งกฎระเบียบของตำบล “ฮุกุมปากัด”

ทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้นำทางศาสนา ได้เข้มงวดในเรื่องของปัญหาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมที่อาจก่อความรุนแรงและเกิดปัญหา อาชญากรรมอื่นๆตามมามากมาย จึงมีความคิดเห็นที่จัดตั้งกฎระเบียบของตำบลขึ้นมา เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งและสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นภายในตำบล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การมอบหมายหน้าที่ของฝ่ายปกครอง คือ กำนันได้มอบหน้าที่ให้กับผู้ใหญ่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้าน รับผิดชอบหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งในตำบลมี 8 หมู่ ผู้ใหญ่บ้านจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็น คราวเรือน ตัวอย่างเช่น หมู่ 1 มี 200 คราวเรือน แบ่งหน้าที่ให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและฝ่าย รักษาความสงบฝ่ายละ 25 คราวเรือนที่ต้องรับผิดชอบ จะมีการแบ่งตามบ้านเลขที่ ผู้ช่วยแต่ละคนต้อง มีสมุดบันทึก คือ ผู้ช่วยคนที่ 1 รับผิดชอบ 25 คราวเรือน บ้านเลขที่ 1- 25 ถ้ามีปัญหาเสพติดใน บ้านนี้ ผู้ช่วยต้องรับผิดชอบที่ต้องนำเด็กเหล่านั้นมาบำบัดที่บ้านแสนสุข

2. ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภายในตำบล โดยใช้หลักการทางศาสนาบำบัด ไม่มี ยารักษาบำบัด ถ้าหากว่าเด็กไม่ยอมรับ ทางกำนันก็จะพาไปตรวจปัสสาวะ แต่ถ้าเจอในขณะที่กำลัง มั่วสุมก็จะนำตัวไปบำบัด การบำบัดครั้งนี้ไม่จำกัดอาทิพย์หรือเดือนปี ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคล ในการ ปรับตัวให้ดีขึ้น ถึงจะสามารถกลับบ้านได้ ซึ่งจะมีการสังเกตอาการส่วนใหญ่แล้วอยู่ประมาณ 3-4 เดือน เมื่อสองเดือนที่ผ่านมา ทางกำนันได้นำเด็กที่ติดยาเสพติดไปออกดะวะห์ 4 เดือน ตาม จังหวัดต่างๆ ดะวะห์ครบ 4 เดือนแล้ว อนุญาตให้กลับบ้านได้ และจะมีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยในการ ติดตามเด็กเหล่านั้น โดยสังเกตพฤติกรรมและอาการ หากว่ามีการเสพยาเสพติดอีกครั้งหนึ่ง จับได้ก็ ต้องเข้าบ้านแสนสุขเป็นสองเท่า

3. กรณีมีงานแต่งงาน เมื่อมีพี่ชายหรือน้องชายที่ติดยาเสพติด พี่สาวหรือน้องสาวจะ แต่งงานไม่ได้เด็ดขาด นอกจากต้องให้พี่ชายหรือน้องชายเข้าโครงการบำบัดของบ้านแสนสุขถึงจะ



แต่งงานได้ ถ้าหากว่าไม่ให้อยู่ที่บ้านแสนสุข สามารถไปแต่งงานที่อื่นได้ที่ไม่ใช่ตำบลบาราเฮาะ เพราะ การที่จะบังคับให้ใครไม่แต่งงานทำไม่ได้

4. กรณีผู้ชายนอกพื้นที่จะแต่งงานกับผู้หญิงในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ โดยชายผู้นั้น จะต้องมีการตรวจปัสสาวะก่อน แล้วนำไปรับรองจากแพทย์ให้ผู้นำชุมชนได้เห็นก่อน ว่ามีการยืนยัน ว่าไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถึงจะมีการแต่งงานเกิดขึ้น

5. กรณีคนในครอบครัวเสียชีวิต ถ้าในบ้านหลังใดที่มีผู้ติดยาเสพติด บุคคลที่ไปร่วม ละครหมาดศพ (ฐานะชะฮ์) ได้ คือ 3 คนเท่านั้น คือ โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บและโต๊ะบิลาล สามารถไปทำ พิธีได้ นอกจากนั้นคนอื่นๆไม่สามารถที่จะไปร่วมพิธีอย่างเด็ดขาดในการเชิญมาละครหมาดศพ (มายัต)

6. กรณีผู้ชายกับผู้หญิงคบหากันเป็นแฟนกัน โดยมีได้ทำพิธีให้ถูกต้องตามหลัก ศาสนาและประเพณี อาทิเช่น ผู้หญิงหมู่ 1 คบหากับผู้ชายหมู่ 3 ถ้าหากทำผิดศีลธรรมหรือกระทำ ประเวณีในพื้นที่จะถูกปรับเงินทั้งสองฝ่าย เป็นเงินจำนวนฝ่ายละ 100,000 บาท

7. กรณีที่มีการขโมยเกิดขึ้น หากผู้ใดไปขโมยของในตำบลจะมีการปรับเงินตาม สิ่งของ แต่จะปรับเป็นสามเท่าของสิ่งของนั้น และหากมีการขโมยหลายๆครั้งเกิดขึ้น ก็จะถูกทำโทษ ทั้งปรับเงินและแห่รอบๆในตำบล เพื่อไม่ให้คนในตำบลได้กระทำและมีความรู้สึกรอภัยที่จะไม่กระทำซ้ำ

8. ให้ผู้นำทางศาสนาของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้โต๊ะอิหม่าม สองสองดูแลเด็กและ เยาวชนในหมู่บ้านที่ขาดละหมาดวันศุกร์ หาดขาดละหมาดติดต่อกัน 2 ครั้ง ให้โต๊ะอิหม่ามนำไปอบรม ก่อน แต่ถ้าหากขาดครบติดต่อกัน 3 ครั้ง ก็จะทำตัวให้ประธานกรรมการหมู่บ้าน พาไปอบรมแทน

9. กรณีที่มีคนไปละหมาดนอกพื้นที่ จะต้องมีการแจ้งล่วงหน้ากับโต๊ะอิหม่าม ซึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำงานข้างนอกพื้นที่

10. กรณีที่มีคนนอกพื้นที่จะมาเช่าบ้านในพื้นที่ จะต้องนำบัตรประชาชน ทะเบียน บ้านไปแจ้งให้กับผู้ใหญ่บ้านทราบของหมู่บ้านนั้นๆที่มีการเช่าเกิดขึ้น

11. กรณีที่เด็กในพื้นที่ไปเรียนข้างนอกพื้นที่ จะต้องมีการทำประวัติของเด็กกับทาง ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่

12. กรณีเด็กข้างนอกมาเรียนในพื้นที่ จะต้องมีการทำประวัติกับทางผู้ใหญ่บ้านก่อน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นส่วนใหญ่จะขึ้นตรงกับทางโรงเรียน

การมีกฎระเบียบของหมู่บ้านทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากการปรึกษาหารือและประชุม ร่วมกันของผู้นำทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้นำฝ่ายปกครอง ผู้นำทางศาสนา และผู้นำท้องถิ่น โดยจะเน้นหลัก ศาสนาเข้ามาปกครองในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อจะที่ทำให้ผู้ที่ติดยาเสพติดได้สำนึกกว่าคนที่ติดยา

เสพติดในพื้นที่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว ซึ่งจะเป็นมาตรการขั้นเด็ดขาดของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ

### การจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด “บ้านแสนสุข”

ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด คือ บ้านแสนสุขเป็นสถานที่บำบัดรักษายาเสพติดโดยใช้หลักศาสนา เรียกได้ว่า “ศาสนาบำบัด” ซึ่งเป็นการใช้แบบเปิดตะวะห์ โดยเริ่มแรกมีเด็กที่ติดยาเสพติด มีทั้งที่สารภาพเองและถูกบังคับมีทั้งเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านที่ติดยาเสพติดหรือที่มีภาวะเสี่ยงส่งออกไปตะวะห์ 40 วัน หรือ 4 เดือน และอยู่บำบัดที่บ้านแสนสุข ปัจจุบันบ้านแสนสุขมีทั้งเด็กในและนอกพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กพื้นที่ การบำบัดที่บ้านแสนสุขจะมีการทำกิจกรรมตามแผนที่ได้วางไว้ โดยในบ้านแสนสุขนั้น จะใช้กฎระเบียบของตะวะห์เข้ามาใช้ คือ ละหมาดครบ 5 เวลา การรำลึกถึงพระเจ้า (ซิกิตรีลลอฮ์) การอ่านอัลกุรอาน และการบรรยายธรรมทางศาสนา นอกจากนี้มีการพัฒนาหมู่บ้าน อาทิเช่น การพัฒนามัสยิด พัฒนาถนน เส้นทางคมนาคม เพื่อที่จะให้เด็กเหล่านั้นได้ทำประโยชน์กับตำบล รวมถึงมีการหารายได้เสริม ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหาเสพติด

การรับเด็กเข้ามาบำบัดที่บ้านแสนสุขต้องได้รับอนุญาตจากกำนันก่อนทุกครั้ง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะรับทุกคน โปรแกรมในการใช้ศาสนาอิสลามมาใช้ หรือเรียกได้ว่า การตะวะห์ คือเด็กมีความเคารพนับถือและเชื่อฟัง ทั้งปฏิบัติตามอามิร (หัวหน้าผู้ควบคุมดูแลทุกอย่าง) จะมีความแตกต่างจากเด็กที่ไปอบรมยาเสพติดที่อื่นจะมีการทะเลาะและจะมีการแบ่งพรรคพวก และที่สำคัญที่บ้านแสนสุขจะใช้โปรแกรมทางศาสนาเข้ามาใช้เนื่องจากมีความเชื่อสนิทใจว่าพระเจ้า (อัลลอฮ์ ซ.บ.) ต้องเปิดใจ เพราะเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ตั้งจิตอธิษฐาน ยึดมั่น ถึงแม้ว่าช่วงแรกจะมาโดยถูกบังคับแต่ภายหลังเริ่มมีความคิด ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงจนนั้นแล้วเด็กและเยาวชนที่มีการทำละหมาดครบ 5 เวลา และมีการทำน้ำละหมาดได้ชำระล้างสิ่งสกปรกออกไป ทำให้จิตใจและร่างกายสะอาดบริสุทธิ์ที่บ้านแสนสุข

### กฎระเบียบและกิจกรรมประจำวันบ้านแสนสุขซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การเข้าบำบัดรักษาที่บ้านแสนสุขให้ผู้ปกครองทุกคนทำข้อตกลงจะต้องเซ็นยอมรับกฎติกาก่อน ถ้าหากว่าผู้ควบคุมกระทำโดยผลักการอาจจะถูกฟ้องร้องได้ถ้าเป็นเด็กในพื้นที่ฟรีทุกอย่าง แต่ถ้าเป็นเด็กนอกพื้นที่จะรับค่าอาหาร 2,000 บาทต่อเดือน เพื่อที่จะให้ผู้ปกครองของเขามีส่วนร่วมในการดูแลลูกและให้มีความสำนึก
2. เมื่อเด็กที่มีฐานะจำเป็นที่ต้องกลับบ้านให้ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยที่เข้าเวรหรือพ่อแม่เท่านั้นที่มารับส่งได้ ที่พากลับไปได้เฉพาะเด็กในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง มีการนัดเวลาไปกลับอย่างชัดเจน เด็กนอกพื้นที่ไม่อนุญาตให้กลับบ้านอย่างเด็ดขาด

3. การดูแลบ้านแสนสุขและการเฝ้าระวัง ให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและฝ่ายรักษาความสงบ โดยหมู่บ้านละ 1 วัน 1 คืน และมีอำมร์ ทุกคนเข้าเวรทุกวัน วันละ 8 คน ข้างนอก 2 คน และข้างใน 6 คนเป็นตัวหลักมีมาตรการ คือ เด็กที่หนีถ้าจับได้ จะเขียนตีที่ขา กับไม้หวาย 5 ครั้งและล่ามโซ่ 5 วัน

4. กิจกรรมประจำวันบ้านแสนสุข คือ บ้านแสนสุขมีการจัดตารางประจำวัน เพื่อที่จะให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีกิจกรรมทางศาสนาและการทำงานบ้าน ทำกับข้าว และมีการแบ่งหน้าที่ในแต่ละวัน การตักเตีอนจะใช้หลักศาสนาทุกครั้ง อีกประการหนึ่งในการทำความสะดวกเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา ถ้าหากเราไม่ทำถือว่า อีมาน (การศรัทธาต่อ(อัลลอฮ์ ซบ.) การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูต การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์ และการศรัทธาต่อกฎสภาวะทั้งดีและชั่วมาจาก(อัลลอฮ์ ซบ.))

ดังนั้นการอีมานจะเกิดขึ้นด้วยการพูดและการกระทำ พูดด้วยกับหัวใจและลิ้น ส่วนการกระทำด้วยกับหัวใจ ลิ้น และร่างกาย อีมานจะเพิ่มขึ้นด้วยกับการเชื่อฟังปฏิบัติตาม (อัลลอฮ์ ซบ.) และจะลดลงด้วยการฝ่าฝืนต่อพระองค์ ก็จะไม่สมบูรณ์ โดยผู้ควบคุมดูแลบ้านแสนสุขจะใช้วิธีการตักเตีอนเบี่ยงเบนมาทางศาสนาตลอดและมาบังคับใช้ ถือเป็นวิธีการในการให้เด็กและเยาวชนได้บำบัดนอกจากนี้ในหนึ่งอาทิตย์มีคืนพิเศษ คือ "คืนวันศุกร์" จะมีการอ่านยาซีน และยกมือขึ้น ขออูอาร์อ์ (การวิงวอน) ต่อพระเจ้า (อัลลอฮ์ ซบ.) ส่วนมากเด็กและเยาวชนจะร้องให้ทุกคน เพราะเด็กที่มาอยู่ในบ้านแสนสุขจะสำนึกผิดและมีการบรรยายธรรมทางศาสนาทุกวันทุกคืน วิทยากรที่มาบรรยาย มีอำมร์ผู้ควบคุมดูแลและเป็นโต๊ะอิหม่ามประจำบ้านแสนสุข กำนัน และคนอื่นๆที่สามารถบรรยายธรรมทางศาสนา (บายาน) ได้มีการเชิญโต๊ะอิหม่ามประจำตำบลบาราเฮาะ ถ้าหากว่ามีคนจากต่างประเทศมาจะเชิญมาบรรยาย ซึ่งที่ผ่านมาจะมีประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย อินเดีย และปากีสถาน

ตาราง 4.1 เวิร์ประจำวัน ณ บ้านแสนสุข ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

เวลา	กิจกรรม
05.00 - 06.00	เตรียมและ (ละหมาดซุบฮีย์) และ “บายนประวัติศอฮาบะฮ์” ถึงความยิ่งใหญ่ <ul style="list-style-type: none"> <li>- บรรยายโดยโต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดในหมู่บ้าน</li> <li>- ฝึกให้เด็กเยาวชนบรรยายกันเอง ฝึกให้มีความคิดทางศาสนาด้วย</li> </ul> (มีการแบ่งเวรบรรยาย)
06.00 - 07.30	“มุซารัต” ประชุมแบ่งงานหน้าที่การทำงานของแต่ละคน <ul style="list-style-type: none"> <li>- การทำกับข้าว</li> <li>- กวาดขยะ เก็บขยะ</li> <li>- ล้างห้องน้ำ</li> </ul>
07.30 - 09.00	รับประทานอาหารเช้าพร้อมกัน และพักผ่อนตามอัธยาศัย
09.00 - 11.00	เรียน “กิตาบ” และเรียน “อัลกุรอาน” โดยโต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดในหมู่บ้าน (สับเปลี่ยนกันในแต่ละวัน)
11.00 - 12.30	พักผ่อนและเตรียมและ (ละหมาดซุฮูรี)
12.30 - 13.00	อ่านตะเล็ม “มุนตะค็อบอะฮะดีษ” วจนะในปี เกี่ยวกับ หกคุณลักษณะของตะฮะฮ์ฮ์ตับลีฆ <ul style="list-style-type: none"> <li>- กะลิมะฮ์ญอัยยิบะฮ์</li> <li>- การละหมาด</li> <li>- อิลมุและซิกิดร์</li> <li>- อิกรอมมุสลิม</li> <li>- อีคลาส</li> <li>- ตะฮะฮ์ฮ์ตับลีฆ</li> <li>- การหลีกเลี่ยงสิ่งไร้สาระ</li> </ul>
13.00 - 15.00	รับประทานอาหารเช้าพร้อมกัน และพักผ่อนตามอัธยาศัย
15.00 - 16.00	เตรียมและ (ละหมาดอัสน์) และ “บายนความสำคัญของศาสนา
16.00 - 17.40	ออกกำลังกาย เล่นกีฬาต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> <li>- ฟุตบอล</li> <li>- ตะกร้อ</li> </ul>

เวลา	กิจกรรม
	ทำงานพิเศษพัฒนาหมู่บ้านและตำบล - ทำความสะอาดมัสยิด - ขนทราย ขนปูน (ทางอบต. ขอความช่วยเหลือ)
17.45 - 19.15	เตรียมและ ( ละครหมาดมัซริบ) และ “บายนเรื่องอีมาน” ความตัก วายำเกรงต่ออัลลอฮ์ โดยโต๊ะอิมามประจำมัสยิดในหมู่บ้าน (สับเปลี่ยนกันไป)
19 .20 - 20.00	เตรียมและ (ละครหมาดอีซา ) และอ่านตะเล็ม “อายาตุลซอฮาบัต” ประวัติท่านนบีต่างๆ
20.00 - 21. 00	รับประทานอาหาร และพักผ่อนตามอัธยาศัย

### ตารางเวร ณ “บ้านแสนสุข ”

การเข้าเวรตั้งแต่ 08.00 น. - 08.00 น. ของอีกวันหนึ่งผู้ที่เข้าเวรประจำวันมีดังนี้  
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 8 คนและมีทั้งหมด 8 หมู่ ดังนี้

หมู่ที่ 1	บ้านแบรอสะนิง	หมู่ที่ 5	บ้านสะนิง
หมู่ที่ 2	บ้านบาราเฮาะ	หมู่ที่ 6	บ้านมาแบ
หมู่ที่ 3	บ้านลาดอ	หมู่ที่ 7	บ้านตุตง
หมู่ที่ 4	บ้านสะนิง	หมู่ที่ 8	บ้านปรีดอ

ตาราง 4.2 การเข้าเวรของผู้นำฝ่ายปกครอง ณ บ้านแสนสุข

เวลา	ผู้ที่เข้าเวร
08.00 - 12.00	ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และผู้ช่วย 3 คน
12.00 - 16.00	ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และผู้ช่วย 4 คน
16.00 - 08.00	ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และผู้ช่วย 7 คน

**หมายเหตุ:** ตำบลบาราเฮาะมีทั้งหมด 8 หมู่ ในแต่ละหมู่นั้นมีการสับเปลี่ยนกัน  
เข้าเวรตามตารางข้างบนนี้ ในการเฝ้าระวัง คือ ข้างใน 6 คนและข้างนอก 2 คน มีการสับเปลี่ยนกัน  
จนถึงเวลาเช้า

ดังเช่นคำกล่าวของ บารุคติน ยูโซะ ที่ว่า “ทุกปัญหาย่อมมีทางแก้สิ่งที่สำคัญ คือ จะต้องยอมรับความเป็นจริงของปัญหาและเรียก 4 เสาหลักของตำบล คือ 1. กำนัน 2. นายก 3. ผู้นำศาสนา และ 4. ประชาชนชาวบ้านเรียกมาคุยทำความเข้าใจต่อกัน จุดหนึ่งที่เป็นจุดเด่น คือ มีศูนย์บำบัดของเราเอง นั่นคือ บ้านแสนสุข มี 4 เสาหลักที่เข้มแข็ง และมีฮุกุมปากัด คือ กฎระเบียบของหมู่บ้าน โดยในหมู่บ้านจะมีการบังคับใช้ หากว่าคนใดคนหนึ่งเข้าไปเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ถ้าเขาไม่เข้ารับบำบัดที่นี่ เขาก็จะไม่ผ่านฮุกุมปากัด”

“...ถ้าหากว่ากรณีเด็กเสียชีวิตในขณะที่เขาติดยาเสพติดอยู่นั้น คนที่จะไปทำมี 3 คนเอง คือ โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บ และโต๊ะบิลาล นั่นคือกฎของฮุกุมปากัดในตำบลเรา ถ้ามีคนที่ติดยาเสพติดแล้ว โดยที่ไม่ผ่านการบำบัดบ้านแสนสุขนี้ เขาจะละหมาดศพ (มายต์) ไม่เกินสามคน ถ้าคนในครอบครัวเสียชีวิตในขณะที่ลูกติดยาเสพติด ก็คนที่ไปละหมาดสามคนเหมือนกัน ถ้าลูกสาว น้องสาว จะแต่งงานไม่สามารถแต่งงานได้ จะแต่งงานต้องไปแต่งงานที่อื่น แต่ในฮุกุมปากัดนั้นอนุญาตให้จัดที่บ้านได้ ถ้าผู้หญิงกับผู้ชายอยู่ด้วยกันในตำบลแล้วคบกันเป็นแฟนกัน เช่น หมู่ 1 ผู้หญิง คบกับผู้ชายหมู่ 3 ถ้าเราจับได้แล้วไปผิดศีลธรรม ร่วมทำซินา (ประเวณี) เราจะปรับฝ่ายละ 100,000 บาท เราจะเอาเงินที่ปรับทั้งสองฝ่ายมาเข้าในมัสยิด ในตำบลบาราเฮาะมีมัสยิดทั้งหมด 12 มัสยิด และมีสุเหร่าอีก 3 สุเหร่า มาแจกจ่ายเป็นเงินพัฒนาให้มัสยิด หลังจากปรับแต่ละฝ่ายแล้ว ผู้หญิงกับผู้ชายก็ต้องแต่งงานกัน ถ้าหากไปขโมยเกิดขึ้นในหมู่บ้านเรา เราก็จะปรับ เช่น ถ้าเป็นเบ็ดและไก่ ตัวละ 1,000 บาท คือเราจะตีราคาเพิ่มเป็น 3 เท่า สำหรับคนที่เลี้ยงวัว เลี้ยงแพะ หากเขาปล่อยไปกินไร่นา ไร่นวนของคนอื่น แล้วถ้ามีใครมาร้องเรียนเราจะปรับเป็นไร่ ไร่ละ 2,000 บาท (ควัชพีช) เช่น ถ้าเป็นต้นยาง จะปรับต้นละ 1,000 บาท แล้วยังให้โต๊ะอิหม่ามทุกหมู่บ้าน ส่องสองดูแลเยาวชนในหมู่บ้านที่ไม่ละหมาดวันศุกร์ ขาดละหมาดวันศุกร์ 3 ครั้งติดต่อกัน 2 ครั้งถ้าขาดละหมาดให้โต๊ะอิหม่ามนำไปอบรมก่อน ถ้าขาดติดต่อกัน 3 ครั้ง ก็จะพาไปอบรมตนเองกรณีที่มีคนไปละหมาดที่อื่น จะมีกฎกติกาว่าจะต้องมาการแจ้งล่วงหน้ากับโต๊ะอิหม่าม ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ออกไปทำงานข้างนอก สำหรับผู้ชายข้างนอกที่จะแต่งงานกับผู้หญิงในตำบลเรา ลำดับแรกจะต้องมีการไปตรวจฉีดยาแล้วเอาใบรับรองจากการทางแพทย์ไม่ว่าจะเป็นของ รพ.สต. (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) จากโรงพยาบาล เพื่อเป็นการรับรองว่าเขาไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คนในหมู่บ้าน ถ้าจะมีคนนอกหมู่บ้านจะมาเช่าบ้านในตำบลบาราเฮาะทุกบ้าน จะต้องนำบัตรประชาชน ทะเบียนบ้านไปแจ้งให้กับผู้ใหญ่บ้านทราบ เด็กและเยาวชนในตำบลเราไม่ว่าจะเรียนศาสนาหรือจะไปเรียนที่ไหน ปอเนาะ จะต้องมาทำประวัติก่อนกับทางผู้ใหญ่บ้าน เช่น เด็กตำบลเราจะไปเรียนที่ยะรัง ก็ต้องมาแจ้งก่อนทางผู้ใหญ่ เพื่อทำประวัติ คือว่าบางคนถ้าเด็กคนนี้เกิดเหตุการณ์ที่ไหน จะได้รู้ว่าเป็นเด็กในตำบลเรา ทางเราจะมีแบบฟอร์มให้กรอกข้อมูล ส่วนเด็กนอกจะมาเรียนในตำบลเราก็ต้องมาลงประวัติที่นี้ก่อน แต่ส่วนใหญ่จะขึ้นตรงทางโรงเรียนอยู่ อีกอย่างนะเรามีการเฝ้าระวัง ติดตาม กระทบให้ทุกฝ่ายดูแลเรื่องนี้ให้เคร่งครัด กฎทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากการหารือของผู้นำทั้งสามฝ่าย คือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำฝ่ายปกครองและผู้นำ

ท้องถิ่น เพราะการที่เราเรียกปรึกษาหารือ ทั้งสามฝ่ายนั้น เพื่อเวลาตั้งจะได้รู้ว่ามันขัดต่อศาสนาไหม ซึ่งทางซัดเราไม่สามารถทำได้ เนื่องจากที่นี้เราเน้นระบบปกครองแบบศาสนาเป็นหลักในการปกครอง...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “มีการเรียกกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำทุกฝ่าย ประชุมหารือกันและทางฝ่ายปกครองมีการประชุมที่มีสยิดทุกๆวันศุกร์หลังละหมาดวันศุกร์มีการประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการมัสยิดว่าหลังไหนติดยา และควรแก้ไขอย่างไร ใครจะไปพบปะผู้นำครอบครัว เพราะพ่อแม่บางคนไม่ยอมบอกว่าลูกตนเองไม่ได้ติดยา โดยเฉพาะบางคนที่ไม่ยอมรับว่าลูกตนเองติดยา ก็ไปบอกเหตุผลให้เขาและต้องเป็นผู้ใหญ่ที่เขาไว้ใจสามารถคุยได้ ถ้าคนอื่นไปคุยนั่นส่วนมากนั้นผู้ปกครองไม่ยอมรับ ถ้าผู้ปกครองไม่ยอมรับเรามีสิทธิที่จะนำเด็กมาศูนย์บำบัด โดยคำสั่งกำนัน ผู้ปกครองจะค้านไม่ได้ เพราะว่าเด็กต่อเด็กนั้นก็คือถ้าจับคนหนึ่งนั้นก็ขัดทอดว่าเด็กคนนี้ เด็กหมู่นี้ ผู้ปกครองถามว่าคุณรู้ได้อย่างไรว่าเด็กคนนั้นติดยา แต่มาจากเด็กที่ถูกจับได้ว่าติดยา เพราะเป็นคนบอก ส่วนใหญ่เด็กที่ติดยาเสพติดจะมุ่งสู่นโป ในรอบๆภายในตำบลนี้ เพราะของหมู่นี้ 2 นี้คือรอยต่อปุยุต ส่วนมากถ้ารู้บางคนที่ว่าตนเองติดนั้นคือไปเล่นนอกพื้นที่ ก็คือปุยุต แต่สุดท้ายทางปุยุตได้ส่งรายงานว่านี่คือเด็กในพื้นที่คุณนะเราก็ไปจับได้ โดยมีคนมาบอกและโทรแจ้ง บางทีโทรแจ้งถึงกำนันเลยว่าคนในพื้นที่เล่นยาอยู่ตรงไหนๆนั้นส่วนใหญ่ถ้านอกพื้นที่ก็ไปเล่นในป่า เคยไปจับแล้วเจอของตำบลนี้มีหมู 3 ก็มี หมู 2 ก็มี ส่วนใหญ่จะจับเป็นกลุ่มใหญ่ที่ดื่มและเด็ดตรงนั้นเลย อาการของเด็กติดใบกระท่อมกับติดยาบ้าต่างกันคือ ถ้าติดยาบ้า คือดูโถม แห้ง ถ้าใบกระท่อมบางทีดูไม่ออกมันแค่หนอยนิดที่ผสมกับน้ำโค้ก ถ้าตรวจจะไม่เจอ แต่ถ้ายาบ้าจะเจอ ก็ดูชาก็เจอ เพราะมีตัวยาที่เช็คได้ เวลาที่เอาเครื่องตรวจปัสสาวะ ถ้าเอาเด็กคนนั้นมาตรวจปัสสาวะ ถ้าไม่พบไม่ขึ้น 1 ชีด ถ้าพบคือ 2 ชีด ถ้าน้ำกระท่อมไม่เห็นนอกสักจากเส้นสายเด็กที่ติดยาจะดูออก เพราะกลางคืนไม่ยอมนอนส่วนใหญ่กลางคืนจะไปเล่นยาจับกลุ่มกัน กลางวันก็จะนอน แล้วยาไอซ์ส่วนมากไม่ค่อยมีในตำบล และอีกอย่างมีกฎหมายของหมู่บ้านที่ทุกฝ่ายร่วมแสดงความคิดเห็นและตั้งร่วมกันด้วย”

แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง ได้กล่าวไว้ว่า “มีการก่อตั้งศูนย์บำบัด บ้านแสนสุข เพราะเด็กมันติดน้ำกระท่อมกันเยอะ กำนันเลยเรียกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาประชุม เพื่อหารือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ เราต้องมีการสร้างศูนย์บำบัดขึ้นมา เพราะอาคารเรามีอยู่แล้ว แต่ก่อนเป็นอาคารของ อส. และดูแลความปลอดภัย หลังที่ อส. ออก กำนันเลยทำเป็นที่บำบัดและขยายพื้นที่ที่จะแก้ปัญหายาเสพติดของเด็กที่ติดน้ำกระท่อม หลังจากประชุมทุกอย่างสำเร็จ แรกๆผู้ใหญ่บ้านก็แจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบแล้ว ผู้ปกครองยินดี แต่ถ้าเด็กไม่ยอมมาผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะไปรับเอง หรือ ให้ อส. ไปรับมา ก็ให้ผู้ใหญ่บ้านไปสำรวจในหมู่บ้านเยาวชนที่ติดน้ำกระท่อม เอมารวมอยู่ที่นี้ หลังจากนั้นผู้ใหญ่บ้าน แต่ละหมู่ดูแล โดยเอาติดที่ยาและติดน้ำกระท่อม แรกๆทำอย่างไร คือ เราเรียกผู้ปกครองของเด็กมาประชุม มาชี้แจงก่อนว่าทางเราจะเอาเด็กที่มีปัญหาเหล่านี้มาอยู่ศูนย์นี้ ผู้ปกครองก็รับเรื่อง โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้านเดินป่าวประกาศทุกหมู่บ้านของทุกๆ วันศุกร์ หลังละหมาดวันศุกร์ เพื่อให้ทั่วถึงแรกๆก็หลายคนอยู่นะ เดียวนี้ตำบลเราน้อยมาก อีกอย่างนะเราจะใช้วิธีหลักศาสนามาบำบัด บำบัด 40 วัน ก็เอาไปออกตะวะห์ แต่เลือก

เฉพาะคนที่ได้จริงๆเด็กเพิ่มเข้าใหม่ๆ เรายังให้ออกคະวะหิไม่ได้ คัดกรองเฉพาะอยู่ที่นี่ นานพอสมควร เราก็ให้ออกคະวะหิ ยังมีฮุกุมปากัดด้วยในตำบลเราที่ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตาม”

หัสดีนทร์ และมะลิ ได้กล่าวไว้ว่า “กำนันและทีมงานได้ร่วมประชุมกัน และบอกกับพ่อแม่ให้ทราบ เรียกพ่อแม่มาประชุมที่ อบต.แต่ละหมู่ เพื่อให้ทราบ กำนันและทีมงานก็ไปที่มัสยิดทุกมัสยิดในตำบลบาราเฮาะ ไปบอกกับผู้ปกครองทุกๆวันศุกร์ว่าด้วยเรื่องยาเสพติด มีโทษอะไรยังไงบ้าง จะมีทีมงานของกำนัน ไปพบและเยี่ยมเด็กนั้นมาพบปะ หลังจากกำนันได้เรียกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มาปฏิบัติงานในหน้าที่ที่มอบหมายซึ่งเป็นเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญของชาติที่เกี่ยวกับยาเสพติด แลได้เชิญอิหม่ามทุกมัสยิดในตำบลบาราเฮาะมาประชุม ปัจจุบันกำนันก็ใช้ภูษาศนาควบคุมกับการปราบปรามและตรวจสอบ คั่น ไล่จับ อีกอย่างมีมีบ้านแสนสุข เด็กก็จะมาบ่าบัดที่นี่ แรกๆทำเฉพาะเด็กในตำบล แต่พอหลังๆ ในเมื่อที่อื่นเขารับรู้รับทราบ ว่าที่ตำบล บาราเฮาะมีศูนย์การบ่าบัดที่เน้นศาสนา เขาก็มาส่งกันจนถึงปัจจุบัน 4 จังหวัดมาอยู่ตรงนี้ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา มาบ่าบัดที่หมู่บ้านแสนสุข แล้วยังมีการตั้งฮุกุมปากัด ข้อเสนอญ่าที่ต้องมาทำข้อตกลงร่วมกันของตำบล โดยการตั้งกฎระเบียบในด้านศาสนาของหมู่บ้านนั่นเอง ตัวอย่าง เช่น เกี่ยวกับการประเวณี ถ้าบ้านไหนมีการเสพยาเสพติดหรือบ้านนั้นจะมีการแต่งงานลูกสาวไม่ว่าจะเป็นพี่หรือน้องที่ติดยาเสพติดทางผู้นำได้บอกว่า ห้ามชาวบ้านมาร่วมในงานในงานแต่งงานนั้นไปได้เฉพาะโต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บ แลโต๊ะบิลาล เกี่ยวกับการเสียชีวิตก็เหมือนกัน ได้ตั้งกฎระเบียบไว้แล้ว คือว่าพ่อแม่จะได้รู้สึกปัญหา มันเดือดร้อนถึงขนาดนี้ที่ลูกได้กระทำไว้ เพราะพ่อแม่ไม่ได้ดูแลลูก ไม่ติดตามลูก พ่อแม่จะต้องรู้ว่าพฤติกรรมของลูกยังไง เพื่อให้เยาวชนในตำบลบาราเฮาะ อยู่ดีเป็นสุข”

สำหรับ มะตอลา อูมา ได้กล่าวไว้ว่า “...ได้มีการประชุมกันทุกฝ่าย เพื่อตั้งฮุกุมปากัด และได้มีการติดตามให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเฝ้าระวังและดูพฤติกรรมของเด็ก เมื่อดูแล้วเด็กคนนี้ไปเล่นยา ก็นำตัวมาบ่าบัดที่บ้านแสนสุข...”

และเช่นเดียวกับคำกล่าวของ มะยามูติง มามะ ที่ว่า “ถ้าเจอก็ให้ไปบ่าบัดในบ้านแสนสุข ให้ออกคະวะหิ ใช้หลักศาสนาเข้ามาบ่าบัด มีการติดตามเมื่อออกจากบ้านแสนสุข มีการประชุมร่วมกันและตั้งฮุกุมปากัดของหมู่บ้านร่วมกันและมีการสลับเฝ้าเวรยามกัน”

#### การดำเนินงานของผู้นำทางศาสนา

ส่วนใหญ่ผู้นำทางศาสนาจะมีวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและมีจุดเด่น คือ มีการเผยแพร่ศาสนา มีการตักเตือน ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง สนับสนุนให้กับประชาชนอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักทางศาสนา นอกจากนี้โต๊ะอิหม่ามยังได้รับหน้าที่จากผู้นำฝ่ายปกครองให้ประจำในศูนย์บ่าบัดบ้านแสนสุข ให้มาบรรยายธรรมเกี่ยวกับศาสนา โดยยึดหลักการทางศาสนาเป็นหลักในการบ่าบัดรักษาเสพติด สามารถทำให้การดำเนินงานบ่าบัดรักษาที่บ้านแสนสุขเป็นไปด้วยดี อีกทั้งได้ร่วมจัดตั้งกฎระเบียบของตำบลร่วมกัน



ดังคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “ต้องคิดอยู่เสมอว่าจะทำอะไรให้เด็กเป็นคนดี มีพฤติกรรมที่ดี ปฏิบัติตนในหนทางศาสนาอิสลามและต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ทุกคน ส่วนบุคคลในครอบครัวถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่สำคัญ เพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติตามในสิ่งที่ดีและควรหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดีต่างๆ โดยผู้นำศาสนามีความสามารถที่จะดำเนินการแก้ไขในรูปแบบของหลักการทางศาสนาเพียงเท่านั้น เนื่องจากว่าการแก้ไขปัญหาในเชิงรุกนั้น เป็นในส่วนของผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง ดังนั้น โต๊ะอิหม่ามจึงมีหน้าที่หลักในการบรรยายธรรมทางศาสนาให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในตำบล เป็นการขัดเกลาจิตใจให้สะอาด เพราะว่าเด็กที่ติดยาเสพติดนั้น จะมีจิตใจที่มีเดบอด สารเสพติดเข้าไปสู่ร่างกายที่ละน้อยจนสะสมมากขึ้นเรื่อยๆทำให้ยากในการที่จะคิดและกระทำในสิ่งที่ดีได้ จะเห็นได้ว่าการให้ความรู้ทางศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ ทำให้ทุกคนที่ได้รับฟังเรื่องราวทางศาสนาได้รู้จักกับพระเจ้า และกลัวกับสิ่งที่เป็นการบาป ตัวอย่าง คนหนึ่งเป็นทั้งผู้ค้าและผู้เสพ ผู้ปกครองไม่มีทางแก้ปัญหา กับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง แต่ก็ได้บอกกับลูกอยู่เสมอว่าให้หยุดพฤติกรรมเช่นนี้ ลูกเองได้บอกกับผู้ปกครองตนเองว่า ไม่ต้องทำอะไรทั้งนั้น เมื่อถึงเวลาจะหยุดเอง วันหนึ่งพระเจ้าได้เปิดทางให้เขาได้หยุดเสพยาเสพติด และเขาเองเป็นคนดี ออกไปตระเวห์ (การเชิญชวนออกไปปฏิบัติศาสนกิจนอกพื้นที่) เป็นประจำจนกระทั่งหมดลมหายใจ ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างหนึ่งของการที่นำศาสนาเข้ามาอยู่ หัวใจสัมผัสด้วยตนเองและได้รับความเมตตาจากพระเจ้า”

“...ผู้นำชุมชนในตำบลบาราเฮาะเล็งเห็นถึงความสำคัญของศาสนาที่นับถืออยู่ ซึ่งสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจตนเอง หักห้ามจิตใจไม่ให้กระทำการชั่วร้ายให้นึกถึงแต่การกระทำที่ดี การบำบัดยาเสพติดที่บ้านแสนสุขนี้จึงใช้รูปแบบหลักการศาสนาอิสลามในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้แล้วยังมีหน่วยงานและองค์กรอื่นๆเข้ามาที่จะช่วยเหลือในการดูแล และการรักษา ซึ่งจะบำบัดด้วยยาสามัญและจะจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ แต่ทางผู้นำชุมชนไม่เห็นด้วย เนื่องจากจะใช้วิธีการรักษา บำบัดผู้ที่ติดยาเสพติดด้วยหลักการศาสนา โดยเฉพาะจัดการบรรยายศาสนา 2-3 ครั้งต่อวัน อ่านอัลกรุอาน อ่านมนตะคือบอะฮาดิซ (วณะนบี เกี่ยวกับหกคุณลักษณะ ของ อะฮะวะฮ์ตัสลิหม) และจะละหมาดในยามค่ำคืน (กียามุลัย) จึงถือว่ากิจวัตรประจำวันนั้นอยู่ในหลักการศาสนาทั้งวันทั้งคืน ซึ่งจะมีโต๊ะอิหม่ามในแต่ละหมู่จะมาทำหน้าที่บรรยายธรรมตามเวรที่ได้กำหนดไว้ พฤติกรรมของเด็กหลักจากที่ได้รับการบำบัด จะเห็นได้ชัด คือ มีจิตใจที่อ่อนโยน และเข้าหาศาสนา มากยิ่งขึ้น คือ ในทุกวันศุกร์จะละหมาดที่มัสยิด เด็กๆทุกคนจะหยิบอัลกรุอานมาอ่านก่อนที่จะเริ่มมีการละหมาดวันศุกร์ขึ้น แล้วยังละหมาดภาคสมครใจ (ซุนนะฮ์ และนะฟีล)...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ อับดุลรอเนิง แวนิ ที่ว่า “ได้มีการพูดคุยหรือบรรยายกับเด็กๆให้รู้จักสำนึกว่าจะทำอะไรต้องคิดให้ดีๆ เพราะเราเป็นอุมมะฮฺ (การเป็นประชาชาติเดียวกันหรือลูกหลานของท่านศาสดา) ให้เด็กๆรู้จักสำนึก โดยเน้นว่าพ่อแม่เลี้ยงเรามาหมดข้าวสารเป็นกระสอบๆ แต่ใช้อะไรไม่ได้ ส่วนที่บ้านแสนสุขนี้จะสอนและบรรยายธรรม โต๊ะอิหม่ามจะสลับกันบรรยาย เช่นหมู่ของบาบอเองหมู่ที่ 8 นี้ทุกวันพุธ จะผลัดกันกับโต๊ะคอเต็บ ซึ่งจะสอนการอาบน้ำละหมาดอย่างถูกต้อง และวิธีการละหมาดอย่างถูกวิธี และต่อด้วยวิธีการละหมาดสุนัต การสอนและบรรยายจะเน้นการถาม

ตอบ และปฏิบัติอย่างถูกวิธี การสอนแต่ละครั้งจะใช้เวลาสอนและอยู่กับเด็กๆนานพอสมควรประมาณ เวลา 40 นาที น่าจะได้”

สำหรับคำกล่าวของ อับดุลรอซเซ ดอเลาะ ที่ว่า “ก่อนที่จะทำบ้านแสนสุข ในส่วน เจริญเองนั้นจะมีปอเนาะสีขาว เป็นโครงการของผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ท่านประมุข ลมุล มาทำที่ ปอเนาะ เนื่องด้วยมาเป็นต้นแบบ สถาบันปอเนาะอิสลามศึกษา ตอนนี้เป็นสองระบบ โรงเรียนบ้าน ลดาวิทยา สมัยนั้นก็มาทำปอเนาะสีขาว ก่อนที่จะทำบ้านแสนสุขนั้น ทางกำนันได้นำเด็กจำนวนมาก มาทำตะวะห์ ได้นำมาอยู่ในปอเนาะนี้ ซึ่งในนี้นั้นจะมีเยาวชนคอยดูแลเด็กที่ติดยามาอยู่ในนี้ คือ ดูแล ในการพูดคุย ให้กำลังใจ เกี่ยวกับศาสนา โดยเอาเด็กในนั้นมารวมตัวกันให้เรียนรู้วิถีชีวิตเด็กปอเนาะ ซึมซับ เด็กส่วนใหญ่ที่มาเรียนจะเป็นเด็กภายนอกและภายในมีบ้าง ซึ่งเราจะดูแลตลอดในเรื่องยาเสพติด ในปอเนาะจะมีรุ่นพี่คอยดูแลและส่องสองดูแล แม้กระทั่งบุหรีก็ไม่มี เริ่มจากบุหรี ถ้าเจอบุหรีมี บหลงโทษ โดยการเอากันบุหรีใส่ในถุงแล้วแขวนที่ไม้แบกไปที่คองลงไปทิ้งที่นั่นและแบกกลับมาที่ ปอเนาะระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ซึ่งจะมีผู้ดูแลติดตามไปด้วย กรณีในปอเนาะที่หลงโทษ นอกนี้ยังไม่พบอะไรอีก เป็นมาตรการการป้องกันของส่วนเจริญเอง”

“นอกจากนี้แล้วยังมีวิธีการลงโทษให้เด็กอ่านอัลกรุอ่านในมัสยิด 1 ชั่วโมง เป็นสิ่งที่ ทำให้หัวใจเราสว่าง ซึ่งศาสนาที่ทำให้จิตใจสว่าง คือ อ่านอัลกรุอ่าน ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องศาสนา อันนี้ จะเป็นในส่วนปอเนาะ สำหรับในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุขนั้น จะใช้ศาสนามาบำบัด โดยการเข้าไปสอน ในเรื่องประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ โดยนำประวัติศาสตร์นบีสมัยก่อน สมัยนบีเป็นแบบนี้ สมัยญาฮิลียะฮ์ (ยุคฆงายสมัยก่อน) เป็นแบบนี้ พออัลลอฮ์ (พระเจ้า) ส่งนบีมานบีทำแบบนี้ เพื่อจะให้เขาได้คิดเอง ซึ่งเด็กตั้งใจฟังมากกว่า ถ้าเราไปบอกแบบนี้ดีแล้วเป็นแบบนี้ เด็กก็จะพูดว่าไม่ต้องบอกรู้อยู่แล้ว เรามาบอกโทษยาเสพติด เด็กรู้อยู่แล้ว เราเอาเรื่องบรรยายประวัติศาสตร์มาดีกว่า แล้วบอกถ้าทำแบบนี้อัลลอฮ์จะสาปแช่งแบบนี้ และบหลงโทษเป็นแบบนี้ สำหรับคนที่ติดยา อัลลอฮ์จะไม่ยอมรับ เมื่อตายไป ไหนจะไปทุ่งมะฮ์ซัร (สถานที่รวมตัวในวันโลกหน้า) ซึ่งส่วนใหญ่เด็กที่คิดเองจะมีพลังมากกว่า เวลาบรรยายก็เอาประวัติศาสตร์ และเราต้องบอกกล่าวคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ให้เด็กทราบเพื่อนำไปปฏิบัติ เช่น คนที่ติดยาเสพติดนี้ พอเวลาตายนั้นจะลำบากที่สุดเลย บางที่จะกล่าวกาลิมะฮ์ (คำปฏิญาณตน) ไม่ได้ ซึ่งถ้าใครก็ตามที่ตายไปแล้วไม่กล่าวกาลิมะฮ์แล้ว คนนี้จะลำบากที่สุดเลย บางคน ดิ้นรนและออกเสียงที่ทรมานมาก”

#### มุมมองของประชาชนต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชน

ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้นำชุมชนมีวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยใช้หลักศาสนามาบำบัดและจะไม่ใช้ยาในการรักษาบำบัด แต่จะใช้ศาสนามาแทนที่ และอีกสิ่งที่เป็น จุดเด่นในพื้นที่แห่งนี้ คือ การที่มีศูนย์บำบัดในตำบล ที่เรียกว่า บ้านแสนสุข อีกทั้งผู้นำทุกฝ่ายร่วมมือ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปราบปราม ติดตาม และดูแลประชาชนในพื้นที่ของตนอย่างเต็มที่

สำหรับวิธีการดำเนินโดยผู้นำชุมชนนั้น ถ้าเป็นเด็กนอกพื้นที่ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่มาส่งศูนย์บำบัด แต่ถ้าเป็นเด็กในพื้นที่จะเป็นผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองที่บังคับมาบำบัด ระยะเวลาการบำบัดจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและอาการผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ 4 เดือน แล้วออกไปต่อระยะวิธี วิธีการบำบัดรักษาผู้ที่ติดยาเสพติดที่บ้านแสนสุข ช่วง 2 อาทิตย์แรก มีความรู้สึกไม่ชอบและจะต่อต้าน เพราะมีความโกรธที่ผู้ปกครองมาบำบัดสถานที่แห่งนี้และโดนฝ่ายปกครองบังคับนำตัวมาบำบัด อาจมีความกดดันบ้าง มีความรู้สึกที่ไม่อิสระ เหมือนถูกบังคับ ไม่พูดกับผู้อื่น จะอยู่กับตัวเอง ใครถามจะตอบคำต่อคำ และเงียบ แต่พอเริ่มเข้าอาทิตย์ที่ 3 จนถึงตอนนี้ เริ่มชอบวิธีการบำบัดจะชอบวิธีการนี้มาก เพราะว่าเริ่มพูดและเข้าหาเพื่อนมากขึ้น อีกทั้งจะอยู่ในหลักธรรมทางศาสนามากขึ้น ทำให้คิดได้และยังสามารถให้ปฏิบัติอามัลลอบาดะฮ์ (ปฏิบัติศาสนกิจ) ทางศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น ละหมาดครบ 5 เวลา การระลึกถึงพระเจ้า(ซิกกิตรุลลอฮ์) อ่านอัลกุรอานและฟังบรรยายธรรมทางศาสนาและวิธีการนี้จะช่วยชำระล้างจิตใจและการกระทำที่สะอาดอยู่ในหลักของศาสนาอิสลาม การบำบัดที่นี้ปฏิบัติเสมือนลูกเขาจริงๆ และได้เปิดโอกาสให้ครอบครัวมาเยี่ยมเยียนได้ตลอดเวลา ถ้าเป็นสถานบำบัดอื่นๆ คงยากที่จะเยี่ยมเยียน ส่วนค่าใช้จ่ายก็ไม่ต้องออก จึงทำให้ทางบ้านไม่เป็นภาระ การนำหลักศาสนาบำบัดทำให้รู้สึกยึดเหนี่ยวจิตใจ อาทิเช่น จากแต่ก่อนละหมาดไม่ครบแต่ตอนนี้ได้ปฏิบัติตามหลักศาสนาครบ นอกจากนี้ยังได้ออกจากพื้นที่ไปต่อระยะทำให้อยู่ในหลักธรรมตามศาสนา รวมถึงยังเป็นการสร้างให้เราสามารถเข้ากับสังคมภายนอก และสามารถปรับตัวได้เช่นเดียวกัน จึงทำให้ดีกว่าอยู่ที่บ้าน ถ้าอยู่ที่บ้านอาจจะมีโอกาสที่จะไปเสพยาซ้ำในระดับสูง เพราะมีสภาพแวดล้อมจากภายนอกที่มีเพื่อนฝูงติดยาเสพติด

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณห้า ที่ว่า “อยู่บ้านไม่หายขาด นอกจากพ่อแม่ลามาจะโซไว้ที่บ้าน พ่อแม่ทำใจไม่ได้ ซึ่งคนที่เล่นนั้นเราต้องควบคุมดูแลเขา ถ้าบำบัดยาที่อื่นนั้นต้องให้เขากินยาในการรักษา แต่ที่นี้บำบัดด้วยศาสนาให้เขาได้ละหมาดอยู่ในหนทางของศาสนาอิสลาม เพราะว่าท่านศาสดาบอกว่าละหมาดนั้นจะเป็นการยับยั้งทำความชั่วได้ และตัวเราเองต้องออกกำลังกายด้วย เพื่อบริหารกล้ามเนื้อจึงทำให้ไม่ปวดเมื่อย ที่สถานบำบัดที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ปัตตานีบ้าง และที่ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพลพัฒนาที่ ๔ สงขลา ได้ใช้เป็นกระบวนการรักษาว่าต้องเล่นออกกำลังกายให้ถูกวิธี ตอนแรกเล่นคนเดียวก่อน พอจากนั้นก็ฝึกเด็กในนั้นด้วย วันไหนไม่ได้เล่นนี้ 2 วัน ต้องกินยาพาราเลย จะรู้สึกเมื่อย บำบัดในนั้นต้องอยู่ 1 ปี ครึ่ง ให้ฟังธรรมะเยอะๆ แล้วปฏิบัติ พอหายคือยาพึ่งอยู่บ้านก่อนให้อยู่ไกลๆก่อน เพราะสภาพแวดล้อมเดิมอาจจะไปเสพยาอีกครึ่ง ซึ่งด้วยหลักแล้วอัลลอส (ช.บ.) จะทดสอบอยู่ตลอดเวลา และสิ่งที่สำคัญมากที่สุด คือ ครอบครัว เป็นสิ่งแรกที่สำคัญและเป็นยาชนิดดีที่ให้เขาถูกกำลังและได้กำลังใจที่อยากเลิก ให้พ่อแม่ ลูกเมีย มาบอຍๆที่ศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข เพราะเขามีกำลังใจและสดชื่น ตื่นตัว จาก 50% ก็เป็น 100% มีแรงที่อยากเลิก ส่วนใหญ่ที่มาถ้าไม่มีใครมา ก็ความรู้สึกเศร้า เสียใจ น้อยใจ เหมือนไม่มีใครรักเรา ซึ่งสำหรับผมก่อนที่จะมานี้ผู้นำชุมชนจับตัวให้มา แต่ก่อนนั้นที่ศูนย์บำบัดไม่มีคนนอกพื้นที่เลย ผู้นำชุมชนเรียกประชุมทุกฝ่าย รวมถึงผู้ปกครองของเด็ก เยาวชน จะทำอย่างไรให้เด็กในพื้นที่เลิกยาเสพติด เพื่อที่จะสร้างศูนย์บำบัดแห่งนี้ โดยที่ผู้นำ

จะเรียกก่อน แล้วออกไปดาวะฮฺ 40 วัน แต่ไม่ค่อยได้ผลสักเท่าไรนัก จากนั้นเขาหลอกให้มาที่นี่เพื่อมาคุมตัวก่อน แต่เดี๋ยวนี้ในตำบลโครที่ติดยาเสพติด และมีการขโมยของในพื้นที่ ก็ให้มาอยู่ที่นี่หมดเลย มาอยู่เพื่อแก้ไขปรับปรุงตัวเอง ใครที่ขี้เกียจจะหมาดก็มาอยู่ที่นี่ได้เหมือนกัน คนที่มีปัญหาด้านจิตเวช ก็มีบ้าง แต่เล็กน้อย กรณีตอนนี้มีคนหนึ่งมาอยู่ที่นี่ เพราะพ่อแม่ทำงานไกล ส่วนตัวเด็กอยู่บ้านคนเดียววันอันตรายอีก เดี่ยวเดินบนถนน ถูกรถชน เลยส่งสารให้มาอยู่ที่นี่ ช่วยๆกันดูแล คนติดพนัน ก็สามารถมาอยู่ได้”

“ส่วนกิจกรรมที่อยู่ที่นี่ คือ ตอนเช้าตื่นเวลา 4.30 น. ละหมาดซุบฮฺ (เวลาละหมาดตอนเช้าตรู่) เสร็จ จะมีการประชุมตอนเช้า คือ ให้ทุกคนนี้มีหน้าที่ มีทั้งงานบ้าน ล้างห้องน้ำ ทำกับข้าว ล้างอุปกรณ์เครื่องครัว เป็นต้น ให้รับผิดชอบต่อหน้าที่ตัวเองที่ได้รับมอบหมาย พอถึงเวลา 9.00 น. ก็มีบาบ (โต๊ะอิหม่าม) มาบรรยายเกี่ยวกับการละหมาดหลักทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม พอถึงเวลา 11.30 น. เตรียมละหมาดซุฮฺรฺ (เวลาละหมาดตอนเที่ยง) หลังละหมาดเสร็จเวลา 13.00 น. ก็อ่านตะเล็ม (ฮาดีษของนบี) แล้วจากนั้นถึงจะรับประทานอาหารเที่ยงพร้อมกันได้ และพักตามอัธยาศัย และจะมีเสียงเรียกเวลา 15.00 น. เพื่อเตรียมละหมาดแล้วมาฟังบรรยาย ถ้าไม่มีใครมาบรรยายเด็กก็จะอ่านตะเล็มพอเวลา 16.30 น. จะให้เด็กทำหน้าที่และภารกิจส่วนตัวของตัวเองให้เสร็จในเวลา 17.00 น. เพื่อมาเล่นกีฬาด้วยกันก่อน มีการบริหารร่างกายก่อน จากนั้นใครจะเล่นบอลลูกก็เล่นไป ใครจะเตะตะกร้อก็ตามอัธยาศัย และจะมีการแสดงตลกให้เด็กหัวเราะ ไม่ให้เครียด คือ จับคนผิดบางครั้งให้ร้องเพลง ถ้าร้องเพลงเพี้ยนก็จะหัวเราะกัน เล่นอะไรก็ได้ให้เด็กหัวเราะ พอเวลา 17.45 น. เตรียมละหมาดมัฆริบ (ละหมาดตอนเวลาค่ำ) และรับฟังบรรยายธรรมอีกครั้ง พอเข้าเวลาละหมาดอิชาฮฺ (เวลาละหมาดช่วงท้ายของกลางคืน) จะอ่านตะเล็มปิดท้าย รับประทานอาหารค่ำพร้อมกัน แล้วจึงเข้านอนเวลา 22.00 น.”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสี ที่ว่า “ระบบการดูแลที่ศูนย์บำบัดนี้ คือ เริ่มตอนเช้า ละหมาดซุบฮฺ ถ้าวันศุกร์จะปลุกตี 3 ให้เตรียมตัวละหมาดตะฮฺดฺยูต (เป็นการละหมาดสุนัต คือ ละหมาดที่ศาสนาไม่บังคับ ใครจะละหมาดหรือไม่ละหมาดก็ได้ตามใจสมัครแต่การละหมาดสุนัตก็มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการทดแทนความบกพร่องของละหมาดฟิรฺดู และเพิ่มผลบุญของการละหมาดฟิรฺดูให้ดียิ่งขึ้น) หลังจากละหมาดเสร็จให้พัก 10 นาที แต่ห้ามนอนต่อ เพื่อรอเวลาละหมาดซุบฮฺอีตฺอ หลังละหมาดเสร็จก็จะมีการประชุมกันว่าวันนี้ใครทำอาหาร วันนี้ใครล้างอุปกรณ์ต่างๆ วันนี้ใครล้างห้องน้ำ ใครทำความสะอาดข้างนอก ใครอาชาน (เสียงเรียกเข้าเวลาละหมาด) ใครอ่านตะเล็ม จะมีการแบ่งหน้าที่กัน ซึ่งการแบ่งหน้าที่นั้นจะเป็นหน้าที่ของอามิร (หัวหน้าผู้ควบคุม) มีเด็กที่สมัครใจก็ยกมือ ทำหน้าที่นี้ อินชาอัลลอฮฺเขาทำได้ พอทำเสร็จก็อัลฮัมดุลิลลّٰฮฺ โดยจะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน แต่ถ้าวันนี้คนนี้ทำแล้ว พรุ่งนี้ก็ไม่ให้ทำต่อ จะสลับให้คนอื่นได้ทำด้วยหรือแบ่งกัน เช่น ล้างกระทะใหญ่ก็เหมือนล้างจิตใจ เหมือนล้างห้องน้ำก็ล้างจิตใจ นอกจากนี้แล้วหากคนไหนอ่านอัลกุรอานฮาดีษไม่เป็น เราจะสอนให้เป็น คือ จะมีหลายๆภาษา โดยเฉพาะภาษาไทย ส่วนการอ่านนั้นเมื่ออ่านแล้วเข้าใจต้องมาพูดหรือเล่าให้คนอื่นฟังด้วย พร้อมๆกับการต้องพูดภาษามาลายูไปด้วยเช่นกัน

ส่วนการอ่านจะมีเงาะชู (ครูสอนศาสนา) มาสอนด้วย และยังมีเด็กฮาพิต(เด็กที่เคยผ่านการท่องจำอัลกุรอานมาแล้ว) มาสอนด้วย ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในนี้แล้ว ก็จะช่วยๆกันสอน โดยการแบ่งเลยว่าใครเป็นผู้สอน ผู้อ่านจะเป็นช่วงเวลากลางคืนหลังมัฆริบ คือนวันอังคาร(วันพุธ) และคือนวันเสาร์ (คือนวันอาทิตย์) อาทิตย์หนึ่งมี 2 ครั้ง คือนทั่วไปก็จะเป็นคนข้างนอกมาบรรยาย คือโตะอิหม่าม นอกจากนี้มีการเล่นกีฬาฝึกบริหารร่างกาย หลังละหมาดอัสน์ประมาณ 1 ชั่วโมง ตั้งแต่ 17.00 – 17.45 น. หลังละหมาดมัฆริบก็มีการบรรยายต่อ และหลังอิชาก็มีการอ่านตะเล็มด้วย การรับประทานอาหารจะเป็นลักษณะถาดอาหาร 1 อัน แล้วทานร่วมกัน 4 คน ร่วมกัน ส่วนกับข้าวก็ทำเอง ห้ามใครใช้ช้อน จะกินกับมือ วันหนึ่งมี 3 มือ ไม่เหมือนกัน เช้า เที่ยง และหลังอิชา ตอนเช้าจะทำหลังประชุมกันเสร็จเวลา 06.30 น. จะกินได้ตอน 9.30 น. โมงเช้า หลังจากนั้นให้คนที่ล้างอุปกรณ์ต่างๆแล้ว พอล้างเสร็จให้คนที่มาทำตอนเที่ยงต่อ 10 โมงเช้า ทำกับข้าวตอนเที่ยง ตอนเที่ยงเราจะกินบ้าย 2 ส่วนกลางคืนก็จะทำหลังอัสน์ เวรจะเริ่มหลังซุฮย เช่น เวรวันนี้ก็จะทำเสร็จหลังอาหารตอนเช้าพรุ่งนี้ นี่เป็นมือแรก บางวันเราก็จะมีขนมหวานอีกด้วย เช่น บูโบบาเจ (ขนมที่ทำจากกล้วยเขียวแล้วใส่กะทิสดให้เข้ากัน) จะให้เด็กๆทำเอง บางครั้งมีผู้ปกครองนำอาหารมาก็จะแบ่งๆกัน”

คุณหนึ่ง ได้กล่าวไว้ว่า “...ก่อนจะเข้ามา คือ กำนันได้เรียกตนเองให้ไปที่บ้าน เพื่อมาบ่าบัต ก็ไม่ได้ขัดขึ้นอะไร ระยะเวลา 8 เดือน ที่ได้มาอยู่ที่นี้หายดีจากสภาพการเป็นอยู่จากเมื่อก่อน ซึ่งอยู่ที่แต่ละบุคคล บางคนอยู่ 4 เดือน แรกๆก็ทรมาณเหมือนกันตอนได้หนึ่งอาทิตย์นะ พอ 1 เดือนแรกอาการจะมีน้ำมูกไหลออกมา ปวดเมื่อย ไม่ใช่ว่าอะไรเลย อยู่ที่นี้ผู้นำใช้วิธีแก้โดยใช้หลักศาสนา คือ ในหนึ่งวันพอละหมาดเสร็จ เราก็จะมานั่งฟังบรรยายเกี่ยวกับหลักศาสนา อ่านกรูอ่าน พอตอนกลางคืนละหมาดตะฮัตยุด (ตะฮัตยุด คือการละหมาดสุนัตหลังจากที่นอนแล้วซึ่งก็ถือเป็นการละหมาดกียามุลลัยลด้วย) แล้วแต่คนนะเขาไม่บังคับ แต่ส่วนใหญ่จะตื่นมาละหมาดกัน และจะมีอีกหนึ่งคืนที่จะละหมาดพร้อมกัน คือ คือนวันศุกร์จะละหมาดกียามุลลัยล (กียามุลลัยล คือการละหมาดสุนัตอย่างหนึ่งซึ่งอยู่ช่วงเวลาระหว่างเสร็จสิ้นการละหมาดอิซาอจนกระทั่งถึงละหมาดซุฮย) มีการออกกำลังกาย บริหารร่างกาย ทานข้าวรวมกัน โดยทานข้าวในสถานที่เหมือนแบบอย่างของท่านนบีของเรา...”

ส่วนคุณสอง ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้นำไปเอาตัวมาจากบ้าน ซึ่งการที่มานี้ก็เป็นรอบที่ 2 สืบเนื่องมาจากที่ผู้นำดูพฤติกรรม เพราะที่นี้จะมีคนคอยติดตามตลอดเวลา เช่น ชรบ.(ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน) ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่ติดตามตลอดเวลาพอมารอบที่ 2 นั้นก็ยังไม่ทำงานปกติ แต่พอทำงานเสร็จก็จะเข้ามาอยู่ในศูนย์บ่าบัต จนกว่าอาการนั้นจะหายไปและมีจิตใจที่เข้มแข็งที่จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ตอนนี้หายดีไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาแล้ว ส่วนการบ่าบัต ผู้นำใช้หลักศาสนา อยู่ในนี้ให้ละหมาดครบ 5 เวลา ฟังโตะอิหม่ามบรรยายให้ฟัง ซึ่งทำให้รู้สึกกว่าพออยู่ได้สัก 2 อาทิตย์ ก็รู้สึกดีขึ้นเมื่อได้ฟัง ไม่ได้ทรมาณร่างกาย ”

และคำกล่าวของ คุณสาม ที่ว่า “ก้านั้นเอาตัวผมมาอยู่ที่นี่ เราก็ชอบหนีออกจากที่นี่ แต่ก้านั้นรู้เรื่องหมดว่าเราไปไหน มาไหนบ้าง อยู่กับใคร จนเราจนตรอกกลับมาใหม่ และโดนทำโทษหนักกว่าเดิม ดีด้วยหวาย ไม้กระบอง และล่ามโซ่ แต่เป็นแค่ช่วงแรกๆที่เราหนีนะ ล่ามโซ่ได้ประมาณ 20 วันได้ แต่หลังจากนั้นก็ไม่ได้ล่ามโซ่อีกแล้ว แล้วก็ที่นี่มีกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ให้เราเป็นคนละหมาดครบ 5 เวลา ตื่นมาละหมาดกลางคืน จัดเวรรับผิดชอบกันแต่ละคน ทำอาหาร ล้างอุปกรณ์ ล้างห้องน้ำ และออกกำลังกาย พอเวลามีกิจกรรมในตำบลต้องการใช้แรงงาน กำลังคน เช่น ไปทำความสะอาดสะอาดที่มีสยิด ตัดหญ้าและอื่นๆอีกมาก ก็จะเอาเด็กที่อยู่ที่นี่ออกไปช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่ทุกคนนะที่จะออก เขาจะดูพฤติกรรมและอาการของเด็กด้วย”

จากการได้พูดคุยกับผู้ที่เคยได้รับการบำบัดรักษายาเสพติดของบ้านแสนสุข ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี คือ ได้ประกอบศาสนกิจทางศาสนาอิสลามอย่างเต็มที่จิตใจที่ซึ่มเศร้าทำให้มีแรงกระตุ้นในการคิดและกระทำทุกอย่างที่ต้องดำเนินในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้จิตใจไม่คำนึงคิดถึงเรื่องยาเสพติดและสนใจคนรอบข้างมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญมีการออก ตะหวะตามมัสยิดต่างๆในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ เวลาออกประมาณ 3 วันต่อครั้ง ได้มีโอกาสได้ออกตะหวะ 2-3 ครั้ง และมี (ตุ๊กสที่มีสยิด) คือผู้ที่เผยแพร่คำสอนและการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามจึงทำให้คิดได้ เพราะว่าที่บ้านแสนสุขได้ส่งเสริมการคิดและการกระทำไปในแนวทางของศาสนาอิสลาม เนื่องจากได้อาศัยอยู่ที่บ้านตนเองยอมรับว่าไม่เคยได้ไปละหมาดที่มีสยิดและไม่เคยได้ไปฟังโตะอิหม่ามมาบรรยายธรรมทางศาสนา ทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงคิดได้ว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกแล้ว สามารถที่จะควบคุมจิตใจและความอยากได้ เพราะได้อยู่ในกรอบทางศาสนาอิสลาม ละหมาดครบ 5 เวลา การระลึกถึงพระเจ้า (ซิกิดรุลลอฮ์) อ่านอัลกุรอาน และมีการบรรยายธรรมทางศาสนา จึงทำให้ซึ่มซบในจิตใจสำนึกได้หลังจากที่ได้รับบำบัดที่บ้านแสนสุขแล้ว มีความตั้งใจแล้วว่าจะไม่กลับไปเสพยาซ้ำและสามารถทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงและฟื้นตัวไปได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ยังส่งผลให้มีความกระตือรือร้นในชีวิต ทั้งในเรื่องการพูดจาและการกระทำอย่างอื่นที่ดำเนินในชีวิตประจำวัน มีความรู้สึกอยากหยุดยาเสพติดและได้มีการวางแผนอนาคตของตนเองมากขึ้น รวมถึงอยากอยู่ในหลักธรรมของศาสนา มีการเปลี่ยนแปลง คือ ตรงกันข้ามกับอดีตที่มีแต่ความซึ่มเศในหลายๆเรื่อง จากแต่ก่อนเป็นคนที่ยึดมั่นและนอนดึก แต่ตอนนี้กลับตื่นเช้ามากขึ้นและไม่นอนดึก เป็นคนที่ใจเย็นมากและทานข้าวมากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก รวมถึงสามารถเข้ากับสังคมได้มากขึ้น และที่สำคัญครอบครัวชอบที่จะให้มาสถานบำบัดบ้านแสนสุข อีกอย่างได้กินอาหารที่มีประโยชน์และตรงเวลา ได้ทำดีกับพ่อแม่ เป็นลูกที่ดี ทำดีกับพี่น้องและผู้ใหญ่ๆ ที่สำคัญได้ปฏิบัติตัวที่ดีต่อพระเจ้า (อัลลอฮ ซ.บ.) สังคมแถวบ้านยอมรับตัวเองมากขึ้น มีความเชื่อถือ มีความไว้วางใจมากขึ้น ไม่ถูกละเลยทอดทิ้งในการคบหาเพื่อน รวมถึงสามารถคบเพื่อนเดิมที่เคยมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในเรื่องยาเสพติด เพราะจิตใจมีความเข้มแข็งมากขึ้นที่ไม่อยากกลับไปเสพยาซ้ำอีกครั้ง

#### 4.2.7 ผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

##### ผลการดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่น

##### ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่พบว่าก่อนการดำเนินงานนั้นในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะมีอุปสรรคในการที่จะให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการต่างๆที่ทาง อบต.จัดขึ้น โดยเด็กจะไม่ค่อยตรงต่อเวลามักจะชอบมาสาย เด็กๆไม่ค่อยกล้าเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งเวลาจะนำตัวเด็กเข้ามาบำบัดที่บ้านแสนสุขจะมีเสียงต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่

ดังคำกล่าวของ แวอุสมัน แวกาเดร์ ที่ว่า “...ทุกๆโครงการกิจกรรมที่จัดทำขึ้นมาในตำบลหรือที่ไหนก็ตาม ก็ต้องมีเสียงต่อต้านขึ้นมา เช่น ในตำบลเราแรกๆที่จะสร้างบ้านแสนสุข แรกๆที่จะเอาเด็กมาบำบัด เกิดเสียงต่อต้านจากประชาชน เกิดจากที่ประชาชนคิดต่างกัน เขาไม่เห็นด้วยกับการที่เราวางไว้ เขาไม่เห็นด้วยกับแผนนโยบายหรือกำแพงกวด ฮุกุมปากัด (การจัดตั้งกฎระเบียบของตำบล) ของเรา มันจึงทำให้เกิดเสียงต่อต้านขึ้นมาว่าเราจะทำแบบนี้ได้สักกี่ปี จะทำได้สักกี่น้ำ ซึ่งจุดนี้ต้องอาศัยความอดทนเป็นอย่างมาก ต้องอดทนกับเสียงเข้าหูของเรา อดทนต่อเสียงที่ต่อต้าน อดทนเสียงต่อคำวิจารณ์ของชาวบ้านต่าง ๆ นานา วิพากษ์วิจารณ์แบบนี้ แบบนี้...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ แวแย เจะเลาะ ที่ว่า “แต่ก่อนมีบางที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ บางที่ผู้ปกครองเอาลูกแอบไม่ให้รู้ เพราะเขาไม่รู้ว่ามีมาบำบัดที่บ้านแสนสุขนี่เป็นอย่างไร”

และคำกล่าวของ นูร์ปาซียะห์ กูนา ที่ว่า “ก่อนและหลังจัดโครงการ คือ จะเป็นเด็กที่มีเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสียง เหมือนกับว่าผลก็ไม่ค่อยต่างเท่าไร แต่อย่างน้อยเด็กก็ได้รู้ว่าพิษ โทษเป็นอย่างไร ถ้าถามถึงความแตกต่างก็ไม่แตกต่างสักเท่าไร เพราะเด็กไม่ได้เข้าไปยุ่งตั้งแต่แรกอยู่แล้ว เราแค่กังวลว่าถ้าเราไม่ได้ให้ความรู้เด็กอาจจะเข้าไปเกี่ยวกับยาเสพติดได้ เราไม่สามารถไปติดตามเด็กไปล่วงลึกได้ขนาดนั้น ไม่เหมือนทางฝ่ายปกครองเขาจะมีการติดตามผลตลอดเวลา เพราะสภาพพื้นที่เราไม่สามารถเข้าไปติดตามได้ขนาดนั้น หน้าที่หลักๆ เรามีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน อบรม และให้ความรู้”

##### หลังการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่หลังจากการดำเนินงาน พบว่า มีเสียงตอบรับดีจากประชาชนในพื้นที่ ทุกคนให้ความร่วมมือ เป็นหูเป็นตา เมื่อพบเห็นเด็กที่ยังเสพจะคอยรายงานกับผู้นำชุมชน ทั้งเข้าร่วมโครงการต่างๆที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดมีมากขึ้น และเมื่อมีการประชุมกับผู้ปกครองทุกคนต่างให้ความร่วมมือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยกัน นอกจากนี้แล้วโครงการที่นำเด็กกลุ่มที่มีความเสี่ยงเข้าไปศึกษาดูงานภายนอกพื้นที่ เด็กๆจะให้ความร่วมมือเวลามีกิจกรรม รู้สึกสนุกสนานที่ได้เปลี่ยนบรรยากาศทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย นอกจากนี้แล้วเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ และอยู่ในหนทางศาสนามากยิ่งขึ้น

ดังคำกล่าวของ แวอสมัน แวกาเดร์ ที่ว่า “...หลังเกิดผลสำเร็จสักประมาณ 3-4 ปี แล้ว จึงเกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ลูกเขาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจริง ลูกเขาจากที่ไม่เคยจับมือ سلام (การทำความเคารพในรูปแบบอิสลาม) กอดพ่อแม่ ได้ร้องไห้ต่อหน้าพ่อแม่ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ ทำให้พ่อแม่ภูมิใจมากขึ้น โดยเวลานี้บ้านแสนสุขเป็นที่พึ่งและเป็นอีกสถานที่หนึ่งของตำบลบาราเฮาะ ที่เป็นศูนย์รวมของการบำบัดยาเสพติดที่อยู่ในหนทางศาสนา ไม่ใช่เฉพาะตำบลบาราเฮาะอย่างเดียว ปัจจุบันเป็นที่พึ่งทั้ง 3 จังหวัด เช่น ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ แวแยะ เจะเลาะ ที่ว่า “บ้านแสนสุข เมื่อเด็กเข้าไปบำบัดแล้ว ผู้เป็นพ่อแม่รู้สึกสบายใจมากขึ้น เพราะนำหลักศาสนาเข้ามาบำบัดจิตใจและคอยขัดเกลาจิตใจ กับลูกๆของเขาให้กลับตัวกลับใจ ซึ่งเดี๋ยวนี้ชาวบ้านที่เป็นผู้ปกครองจะให้การสนับสนุน พอใจกับวิธีการและเข้าร่วมโครงการต่างๆมากขึ้น”

#### ผลการดำเนินงานของผู้นำฝ่ายปกครอง

##### ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่พบว่าก่อนการดำเนินงานนั้นในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะมีอุปสรรคมากพอสมควร โดยช่วงแรกๆจะมีเสียงต่อต้านจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางคนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ทั้งยังมีการแอบลูกของตนไม่ให้ผู้นำชุมชนทราบ รวมถึงผู้นำบางคนไม่กล้าพอที่จะร่วมทีมงานอย่างเต็มที่เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในพื้นที่

ดังคำกล่าวของ บาฮารุดดีน ยูโซะ ที่ว่า “ก่อนมีปัญหาอุปสรรค ก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติ การที่เราเริ่มนับหนึ่งใหม่ต้องเจอเป็นเรื่องธรรมดา เช่น การไม่ยอมรับความจริง หมายถึงว่า ผู้ปกครองไม่ยอมรับว่าลูกตัวเองติดยาเสพติด ทีมเวิร์คเกิดความกลัว เพราะว่ายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีอิทธิพลในเรื่องของการเสี่ยงต่อตัวบุคคล”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “แรกๆก็กลัวที่จะทำงานเต็มที่ พ่อแม่บางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือ”

สำหรับ แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง ได้กล่าวไว้ว่า “แน่นอนการทำงานก็ต้องมีอุปสรรคเป็นเรื่องธรรมดา ยิ่งเป็นเรื่องปัญหายาเสพติด ยิ่งต้องมอดทน ผู้นำบางคนก็ต้องมีบ้างที่กลัวเป็นเรื่องปกติ”



### ผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่หลังจากการดำเนินงาน พบว่า พื้นที่ตำบลไม่มีผู้ค้า อาจมีบางผู้เสพ แต่เพียงเล็กน้อยมาก ทั้งประชาชนให้เสียงตอบรับเป็นอย่างดี ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง ฝ่ายท้องถิ่น ฝ่ายศาสนา และ ประชาชนชาวบ้าน รวมถึงประชาชนทุกคน อีกทั้งเด็กๆและเยาวชนอยู่ในหนทางศาสนามากยิ่งขึ้น เชื่อฟังผู้ปกครอง มีความเคารพมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่

ตั้งคำถามของ บารุฮุดดิน ยูโซะ ที่ว่า “หลังจากที่เราแก้ไขปัญหามาผ่านไปได้ระดับหนึ่งเราสามารถควบคุมพื้นที่ได้ ไม่มีผู้ค้า มีผู้เสพน้อยมาก ถ้าคิดเปอร์เซ็นต์ประมาณ 99 เปอร์เซ็นต์ ผู้ค้าไม่มีเลยในพื้นที่ แต่ผู้เสพน้อย เพราะเด็กอยากลอง อยากเสพ อยากเห็นประมาณ 0.1 เปอร์เซ็นต์”

เช่นเดียวกับคำถามของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “พ่อแม่เขาชื่นชม ชอบวิธีการแบบนี้ ที่ลูกเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดี จากที่ลูกไม่เชื่อฟัง ไม่เคารพก็เปลี่ยนเป็นคนละคนเลย คือ เด็กจะเชื่อฟังเคารพและมีมารยาทดีขึ้นจากเดิม แล้วอีกอย่างนะผู้นำก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี”

สำหรับ แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานูง ได้กล่าวไว้ว่า “ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือ เพราะผู้นำของเราเข้มแข็ง อย่างเช่นเวลามีประชุมมีอะไร จะเรียกโต๊ะอิหม่าม ประชาชนก็ต้องออกมาหมด โดยที่จะปฏิเสธไม่ได้ ถ้ากำนันขอความร่วมมือ เพราะเป็นการกระทำที่ดี เช่น พามาที่นี่ ให้ละหมาดพาออกไปเตะวะห์ ทั้งหมดนี้คือ การทำความดี ดังนั้นจึงไม่มีใครปฏิเสธ และเราทำอย่างเป็นระบบ แล้วผู้ปกครองที่พาลูกๆ มา เราให้โอกาสได้เข้ามาเยี่ยมตลอด 24 ชั่วโมง

### ผลการดำเนินงานของผู้นำทางศาสนา

#### ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่พบว่าก่อนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมักจะมีอุปสรรคในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการชักชวนให้ออกไปเตะวะห์ เด็กไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร การไม่เชื่อฟังของเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดที่แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีการลักขโมยเกิดขึ้นในตำบล ทั้งมีเสียงต่อต้านจากผู้ปกครองบางกลุ่มที่ไม่ยอมรับว่าลูกตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตั้งคำถามของ อับดุลรอซซะ ดอเลาะ ที่ว่า “เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อพ่อแม่ ไม่เชื่อฟัง พ่อแม่บางคนพอรู้ว่าลูกติดยาเสพติด จะไม่ยอมรับเวลาที่ผู้นำมาทักถาม”

เช่นเดียวกับคำถามของ อับดุลรอซนิง แวนิ ที่ว่า “เราเป็นผู้นำศาสนาต่อให้มีเสียงต่อต้านจากชาวบ้าน ก็ต้องสอนและบอกจนกว่าเด็กจะสำนึก เพราะถ้าบอกร้อยๆ เดี่ยวเด็กก็เปลี่ยนไปเอง”

และคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “เด็กไม่เชื่อฟัง เหลวไหล แสดงกิริยาท่าทีและ วาจาไม่ดีกับพ่อแม่ ศาสนาก็จะห่างเหิน เด็กบางคนถึงขั้นขโมยสิ่งของต่างๆ ที่จะไปซื้อยา”

### หลังการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่หลังจากการดำเนินงาน พบว่า พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความเคารพและเชื่อฟังผู้ปกครอง รวมถึงเชื่อฟังผู้นำชุมชนด้วย ทั้งอยู่ในหนทาง ของศาสนามากยิ่งขึ้น อาทิเช่น เด็กๆและเยาวชนพอถึงวันศุกร์ทุกคนก็จะไปละหมาดพร้อมกันที่ มัสยิด เมื่อมีการบรรยายธรรมจากผู้นำศาสนา เด็กและเยาวชนจะมีความสนใจ และคิดตาม พร้อมกับ ความรู้สึกที่อยากจะเลิกและไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด นอกจากนี้ผู้นำทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี ผู้ปกครองจะคอยสนับสนุน เป็นหูเป็นตาให้กับผู้นำ อีกทั้งยังมีการจัดตั้งเวรยามในการเฝ้า ระวัง โดยเฉพาะฝ่ายปกครอง มีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน

ดังคำกล่าวของ อับดุลรอซซะ ดอเลาะ ที่ว่า “ได้เห็นพฤติกรรมของเด็กดีมากขึ้น เห็น การเปลี่ยนแปลงไปเยอะมาก เช่น เด็กที่อยู่บ้านแสนสุขนี้ ส่วนใหญ่จะไปละหมาดวันศุกร์ที่มีมัสยิดแถว บ้าน ได้ติดตามและสอดส่องก่อนที่จะมาบรรยาย เด็กที่นี่มีการเปลี่ยนไปเยอะ ส่วนเด็กที่มีพฤติกรรม ไม่เปลี่ยนแปลงก็จะไม่ให้ออกไปบริเวณข้างนอก สิ่งนี้แหละที่เห็นได้ชัดเจน เด็กที่ออกไปนั้นจะเป็น เด็กที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ถ้าไม่เปลี่ยนจะละหมาดในศูนย์บำบัด”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ อับดุลรอซันิง แวนิ ที่ว่า “เด็กๆเปลี่ยนไปเยอะ เวลาที่เรา สอนหรือบอกเขาก็สำนึกขึ้นมา เราต้องบอกต้องสอนเขาบ่อยๆ ที่นี้ถ้ามีเวลา บางวันก็ได้เอาเวลามา สอนอัลกุรอานให้กับเด็กๆ สอนเรื่องมารยาทให้เขา ซึ่งดูแล้วส่วนมากเด็กๆจะมีความสำนึกมากขึ้น ส่วนที่บ้านแสนสุขพอไปสอน เด็กๆจะมีความมุ่งมั่นมาก กระตือรือร้น พวกเขาเตรียมพร้อมตลอดเวลา บางคนคอยเรียกเพื่อนที่แต่งตัวยังไม่เสร็จให้ลงมาเรียน บางคนก็ไปนั่งรอเตรียมตัวเรียนแล้วก็มี พวกเขาให้ความสนใจและใส่ใจมาก พอโต๊ะอิหม่ามมาก็พากันมาจับมือสลาม ซึ่งแรกๆพวกเขาที่มาที่นี้กับ ตอนนี้เปลี่ยนแปลงไปเป็นคนละคนเลย จากที่ไม่ค่อยสนใจ กลับสนใจเรียนและขยันมากขึ้น”

และคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “ทุกคนเปลี่ยนไปเยอะมาก จากหน้ามือเป็น หลังมือเลย ตั้งแต่ผู้นำทุกฝ่ายร่วมจับมือเป็นหนึ่งเดียว และปราบปรามอย่างจริงจัง มีการเฝ้าระวัง อย่างเข้มงวด มีกฎที่เคร่งครัด และชาวบ้านมีความร่วมมือกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี”

### มุมมองของประชาชนต่อการดำเนินงานของผู้นำชุมชน

#### ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่มองว่าก่อนการดำเนินงานของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน ชุมชน ผู้นำจะประสบกับอุปสรรคมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเสียงที่ต่อต้านจากผู้คนในพื้นที่ที่ไม่เห็นด้วย ผู้นำชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือ สืบเนื่องมาจากกลัวไม่ปลอดภัยกับตนเองและครอบครัวของตน ทำให้ทำงานไม่เต็มที่ นอกจากนี้จะเป็นเพียงการปราบปรามมากกว่าไม่ได้มีการติดตามอย่างเคร่งครัด

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “...แต่ก่อนผู้นำไม่ได้เข้มแข็งนะ จะแยกกันอยู่บ้าง ผู้นำบางคนกลัวบ้าง เลยไม่ค่อยจะสามัคคีกันสักเท่าไร...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “ผู้นำแค่ปราบบางคนเอง ผู้นำบางคนก็กลัวๆล้าๆที่จะไปปราบปรามอย่างจริงจังๆ”

### หลังการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนใหญ่มองว่าหลังการดำเนินงานของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนดีขึ้นจากเดิม จากที่มีทั้งผู้ค้าและผู้เสพในพื้นที่ แต่ปัจจุบันไม่มีผู้ค้าจะมีเพียงผู้เสพล็กน้อย อีกทั้งผู้นำทุกฝ่ายมีการปราบปรามอย่างจริงจังและเข้มงวดมากยิ่งขึ้น มีการติดตามเด็กที่มีพฤติกรรมความเสี่ยงที่จะไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ในพื้นที่ยังมีศูนย์บำบัดในพื้นที่ โดยในศูนย์บำบัดนั้นจะใช้วิธีการนำหลักศาสนาเข้ามาบำบัด ให้กับเด็กและเยาวชนที่ได้รับบำบัด ทั้งยังมีโครงการต่างๆที่คอยสนับสนุน ส่งเสริมให้กับเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่ได้รับการบำบัดในบ้านแสนสุข เพื่อที่ออกมาจะได้มีอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ รวมถึงทำให้จิตใจของเด็กและเยาวชนไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “เดี๋ยวนี้พอมีศูนย์บำบัดแล้วจะเห็นผลจริง และฟังปากต่อปากจากการบำบัดโดยใช้หลักศาสนาของที่นี่ ทำให้ผู้คนที่ต่างพื้นที่เขามารับบำบัดที่นี่ด้วย จะเห็นการเปลี่ยนแปลงอีกอย่าง คือ เด็กในตำบลเดี๋ยวนี้ไม่มีเด็กที่เี่ยวตอนกลางคืนแล้ว ซึ่งแต่ก่อนนั้นกลางคืนมีกลุ่มวัยรุ่นเต็มเลยจับกลุ่มกันพูดคุยและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว แม้กระทั่งในป่าก็ไม่มีกลุ่มวัยรุ่นจับกลุ่มกัน และที่สำคัญผู้นำทุกฝ่ายมีความเข้มงวดมาก ทำให้เด็กในพื้นที่ไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ถ้ามีก็เพียงเล็กน้อยมาก โดยส่วนใหญ่เด็กที่ยังติดอยู่นั้น ถ้าอาการหนักแล้วไม่มาตามทีผู้นำสั่งให้มาบำบัดก็จะหนีออกจากพื้นที่หรือไม่ถึงขั้นย้ายจากพื้นที่ ถ้าอยู่นี้ก็ต้องทำตามกำนัน”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “...หน้ามือเป็นหลังมือเลยครับ ก็แต่ก่อนนั้นผู้นำเคร่งครัดมาก คือ คนที่ขายในหมู่บ้านก็ไม่มีให้เห็นเลย อย่างน้อยที่มีก็เป็นคนเสพน้อยมากๆ ส่วนคนที่เสพตอนนี้มาอยู่ในศูนย์บำบัดหมดแล้ว อีกอย่างนะถ้าคนในครอบครัวคนไหนยังมีคนเสพยาอยู่ แล้วยังมีรายชื่อในบุคคลที่เสพยา คราวเรือนั้น บ้านหลังนั้น ทำอะไรไม่ได้เลย เช่น แต่งงาน ก็ไม่มีคนมาร่วมงาน ถ้าตายคนอื่นในหมู่บ้านไม่ร่วมไปละหมาด จะมีแค่ 3 คน เท่านั้นที่ไปร่วมละหมาดได้ คือ โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บและโต๊ะบิลาล ส่วนตัวเด็กถ้าเจอ ก็จะไปรับที่บ้านแล้วมาบำบัดที่นี่ พออาการหายดีเมื่อไหร่ค่อยออกไป”

สำหรับคำกล่าวของ คุณห้า ที่ว่า “เมื่อก่อนเราไม่ใช่ว่าจะเรียนหนังสือเลยนะ เอากฎหมายมาจากไหน อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ไม่ได้ทำแบบนี้ เพราะในหมู่บ้านถ้าติดยาแล้วไม่มาบำบัด ตายไปแล้วละหมาดคนที่มาละหมาดได้แค่ 3 คนเอง โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บและโต๊ะบิลาล เมื่อก่อนเกลียด

แหละที่ไปเกี่ยวเรื่องแบบนี้ เพราะเรามีลูกเมียที่บ้านมันไม่ถูก เราไม่ได้ทำผิดกับกฎหมาย แต่เดี๋ยวนี้ต้องขบใจกำนันแล้ว ถ้าไม่ได้กำนันเราคงตายไปแล้ว ไม่รู้อยู่ที่ไหนแล้ว นั่นเขาให้มาดูแลเด็กที่บ้าน แสนสุขก็เลยมาเพื่อเป็นการตอบแทนที่เคยช่วยเหลือตอนที่เราดิตยาเสพติดให้หายขาดได้”

ส่วนคำกล่าวของ คุณสาม ที่ว่า “ในตำบลพวกเขา (หมายถึง ผู้นำ) ปราบผู้ชายไปหมดแล้ว แต่ถ้าจะมี ก็มีเด็กที่ยังเสพอยู่บ้างเล็กน้อย เด็กพวกนี้จะแอบๆ ไปเสพข้างนอกหรือไม่กล้ากลับมาถ้าตัวเองเสพ พวกเขาเข้มงวดเอามากๆ ติดตามเด็กทุกคนที่เสี่ยงต่อการดิตยา พวกเขาเป็นหนึ่งในเดียว ทำงานเป็นทีม ”

และเช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสี่ ที่ว่า “ตำบลเราไม่มีคนขาย และมีผู้นำที่เข้มแข็งอีกอย่างได้รับความร่วมมือทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้นำและผู้ปกครองในตำบลเรา ทำให้เด็กกลัวและอยู่ในหนทางศาสนามากขึ้น”

#### 4.2.8 ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยผู้นำชุมชน

##### ความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่นที่ตระหนักในเรื่องของการสนับสนุน ส่งเสริมในการช่วยบำบัดรักษาผู้ที่ดิตยาเสพติดและช่วยเป็นแนวทางในการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด เพราะว่าขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติที่กฎหมายรับรอง ทั้งนำหลักศาสนาเข้ามาเป็นปัจจัยในการส่งเสริม และจัดโครงการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในพื้นที่

ดังคำกล่าวของ รอฮีมะ เหละดูหวิ ที่ว่า “...มีการจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ พาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงไปดูงานนอกพื้นที่ เพราะเด็กจะได้เห็นของจริงเลย รวมถึงเรียกประชุมผู้ปกครองเวลามีโครงการของ อบต. ...”

สำหรับคำกล่าวของ แวอุสมัน แวกาเดร์ ที่ว่า “ในเวลากลางคืน เราขับรถตระเวนในเวลา 2-3 ทุ่ม ในหมู่บ้าน ทำให้เราได้เห็นภาพหลายๆอย่างที่ เป็นภาพบาดตาเรา เช่น ผู้หญิงกับผู้ชายอยู่ด้วยกันที่ริมถนน ในตำบลเราไม่มี แต่ในตำบลเคียงข้างเรามี ทำให้เกิดโอเคียขึ้นมาว่า ถ้าหากเราไม่ทำต่อไปจะเป็นอย่างไร ในขณะที่รุ่นเรามันเกิดพิตนะห์ (โดนกล่าวหาหรือใส่ร้าย) หันไปทางไหนเราก็โดนพิตนะห์ เพราะ ณ ตอนนีเราว่าน้ำในโลกอบายมุข หากเราไม่ทำในวันนี้ วันข้างหน้าลูกหลานเราจะอยู่อย่างไร ต่อไปวันข้างหน้าลูกหลานเราจะรู้จักแค่ชื่อศาสนา แต่จะไม่รู้จักอามัลของศาสนา (การปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม) เพราะว่ามันสูญหายไป ในวันข้างหน้าคือ มีมัสยิดอาจไม่มีผู้นำละหมาด เพราะว่าอิหม่ามที่ทำละหมาดปัจจุบันได้เสียชีวิตลงไป แต่ก็มีเด็กรุ่นใหม่ขึ้นมา ปีต่อปีไปเล่นยาเสพติด ไม่เรียนหนังสือ ก็จะไม่มีความรู้ เพราะเด็กไปเล่นยาเสพติดกันหมดเลย เป็นปัจจัยอยากให้ลูกหลานเราที่มีอยู่ มองว่าวันข้างหน้าจะมีศาสนาที่สมบูรณ์และมีผู้นำ

ละหมาดมืออยู่ในมัสยิด และจะมีอาเล็ม(ผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา)ในหมู่บ้านเรา ศาสนาจึงเป็นเสาหลัก เพราะถ้ามีศาสนาในจิตใจ เด็กก็จะไม่ไปติดยาเสพติด นอกจากนี้เราต้องบำบัดใช้หลักศาสนา เราคิดอย่างหนึ่งว่า ระบบศาสนา ทางด้านการแพทย์ทุกส่วนในอวัยวะร่างกาย เวลาเขาป่วยแล้ว ไม่ว่าจะปวดหัว ปวดฟัน เจ็บตรงไหนก็แล้วแต่ ส่วนมากแพทย์จะเอาเครื่องวัดชีพจรไปตรวจที่หัวใจ จับที่หัวใจ เช่นเดียวกันกับศาสนาเรา คือ เราจะแก้ไขให้คนนั้นต้องอยู่ในขอบเขตตามหลักศาสนา ต้องแก้บนหัวใจ จะทำอะไรให้หัวใจของเราเข้าใจศาสนา โดยเอาศาสนาเข้าไปป้อนในหัวใจเขา คือ หลักในการแก้ปัญหา โดยเราเอาหลักศาสนาให้เขามาในการดำรงชีวิตของเขา พยายามให้อยู่ในหัวใจของเขา”

จากการพูดคุยกับผู้นำชุมชนฝ่ายท้องถิ่น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทุกคนให้ข้อมูลที่เหมือนกัน คือ การจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ สิ่งที่สำคัญต้องนำหลักศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อที่จะให้สอดคล้องตรงกับวัฒนธรรมในพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุน ส่งเสริมอาชีพ จัดอบรม และช่วยเหลือในด้านวัสดุ- อุปกรณ์ในการจัดโครงการต่างๆ

#### ความเห็นของผู้นำฝ่ายปกครอง

ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล มีความตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด โดยเฉพาะการทำความเข้าใจกับผู้นำทุกคนของตนเองก่อน การปราบปราม การนำผู้ที่ติดยาเสพติดมาบำบัดรักษาในศูนย์บำบัดที่มีอยู่ในพื้นที่ การให้ออกไปต่อชะงักข้างนอก และการส่งเสริมอาชีพต่างๆ อีกทั้งมีการบูรณาการให้เด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดและที่มีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดเข้าร่วมโครงการต่างๆที่ฝ่ายท้องถิ่นจัดขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือหลงกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

ดังคำกล่าวของ บารฮารุดดีน ยูโซะ ที่ว่า “เราจะให้ความรู้ในเรื่องของผู้นำก่อน และรับนโยบายจากส่วนกลางและลงมาถ่ายทอดสู่หมู่บ้าน หมายความว่า พิษภัยยาเสพติดคืออะไร เหมือนผู้นำศาสนาก็จะให้หลักเกี่ยวกับศาสนา ส่วนผู้ใหญ่บ้านเราก็จะให้คุยเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด กฎ ความผิด ตรงนี้ แล้วในส่วนของเด็กเราที่มาอยู่บ้านแสนสุข ในชุมชนเราไม่ได้เก็บเงิน แต่ถ้าข้างนอกนั้น แล้วเป็นเด็กยากจน กำพร้า เด็กมีปัญหาในครอบครัว ฐานะไม่ดี ทางเราก็ไม่เอา บางทีอาจจะให้ครั้งหนึ่ง แต่ถ้าเด็กที่มาเราพูดคุยแล้วเราจะให้ก็จะให้เดือนละ 2000 บาท ต่อเดือน หมายถึงว่ากับข้าววันละ 3 มื้อ นอกจากนี้ก็มีหน่วยงานอื่นที่เข้ามาบาง เช่น จังหวัด อำเภอก็จะมาดูกันนานๆจะให้ข่าวสาร ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ นิลี นิเฮ็ง ที่ว่า “...จะพาเด็กไปร่วมโครงการบำบัด ส่วนมากจะเป็นของอำเภอเป็นโครงการบำบัดของค่าย อส. โครงการค่ายที่ตำบลปายามมั่ง แต่ถ้าโครงการจบจะส่งเสริมให้ด้านอาชีพ เราจะส่งเด็กที่ติดยา เพื่อปรับพฤติกรรม ส่งเสริมด้านอาชีพต่อเด็กก็จะไปฝึกอาชีพ ส่วนมากจะเป็นช่างตัดผม ช่างยนต์ โดยทางโครงการจะให้อุปกรณ์แก่เด็กเลย ใครเข้าอบรมคนนั้นได้ แต่โครงการมีจำกัด ว่ารับได้กี่คน โดยทางเราเป็นคนส่งไปโดยอำนาจอยู่ที่

ผู้ใหญ่บ้านว่าจะส่งใครไป โดยเกณฑ์การตัดสินคือ เด็กที่มีพฤติกรรมที่ดีแล้ว 1.ไม่ยุ่ง 2.ดูฐานะทางบ้าน ที่จะพาไป โดยโซนของเรานั้นมีผู้ช่วยคอยติดตาม โดยทางเรานั้นแบ่งโซนผู้ช่วยแล้วว่าใครรับผิดชอบบ้านเลขที่ไหนถึงบ้านเลขที่ไหนของตำบลบาราเฮาะ ส่วนมาก 8 หมู่บ้าน จะเกณฑ์ใช้เดียวกันหมด ส่วนกลุ่มที่ติดก็จะพาออกตะวะห์ อยู่ในศาสนา พออยู่ในบ้านแสนสุขก็จะมีนะที่ให้เราฝึกอาชีพ”

แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง ได้กล่าวไว้ว่า “เรามีการตะวะห์ และให้ออกไปตะวะห์ จะคอยดูแลและติดตาม แล้วอีกอย่างเรามีกิจกรรมให้ออกกำลังกายด้วย”

จากการพูดคุยกับผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนทุกคนให้ข้อมูลที่เหมือนกัน คือ การให้เด็กและเยาวชนอยู่ในหนทางของศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางอำเภอและส่วยท้องถิ่นจัดขึ้น การเฝ้าระวังและติดตาม สิ่งสำคัญคือการทำมาความเข้าใจกับผู้นำทุกฝ่ายให้เข้าใจตรงกัน เพื่อที่จะขับเคลื่อนนโยบายต่างๆได้อย่างราบรื่นและเป็นรูปธรรม

#### ความเห็นของผู้นำศาสนา

ส่วนใหญ่มองว่าปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน พบว่า ผู้นำได้มีการชักชวนเด็กและเยาวชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ออกไปตะวะห์ ตักเตือนอยู่ตลอดเวลา ฟังบรรยายธรรมเกี่ยวกับศาสนามากขึ้น ทั้งยังมีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กๆและเยาวชนที่มีความเสี่ยงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจะเฝ้าระวัง เวลาที่มีการบรรยายก็จะสังเกตเด็กๆและเยาวชน รวมถึงการร่วมละหมาดวันศุกร์ ว่าได้มาละหมาดหรือไม่ นอกจากนี้ยังได้มีการพูดคุยกับผู้ปกครองให้ดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งยังมีกฎฮุกุมปากัดในชุมชนที่ทุกคนต้องปฏิบัติ รวมถึงผู้นำในชุมชนทุกคนด้วยเช่นกันที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่

ดังคำกล่าวของ อับดุลรอญิง แวนี ที่ว่า “หลักๆปัจจัยที่ส่งเสริมก็ต้องเป็นพ่อแม่ที่ตระหนักและเข้มงวดในการดูแลลูกๆ เพื่อไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดพวกนั้น ส่วนเด็กๆที่มาอยู่บ้านแสนสุขนี้พ่อแม่ไม่มีวิธีจัดการเลยส่งให้ทางเราดูแลแทน ลูกออกจากบ้านไปไหนมาไหนพ่อแม่ไม่คอยได้สนใจเพราะยุ่งแต่ทำงาน ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกๆ ซึ่งเราได้อบรมสั่งสอนพวกเขาที่นี่ นานๆเขาจะสำนึกสิ่งที่เขาทำกับพ่อแม่ แล้วกลับตัวเป็นคนดีได้ ในฐานะผู้นำศาสนาก็จะบรรยายให้เขาได้เข้าใจและสำนึกถึงเรื่องศาสนา”

“การมีฮุกุมปากัดนี้เป็นกฎที่ที่ผู้นำทุกฝ่ายตั้งขึ้นร่วมกัน ถ้าเด็กที่ติดยาเสพติดหนักๆ ก็จะเอาเด็กคนนั้นมาเข้าร่วมโครงการบ้านแสนสุขให้มาอยู่ที่นี่ แต่ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือหรือเขาหลบหนี ทางกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะไม่รับเรื่องต่างๆ และไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆหากเขาเจอปัญหาขึ้นมา ทุกคนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือกัน บ้านหลังไหนมีลูกที่ติดยา พ่อแม่จะพาลูกๆมาร่วมเข้าโครงการบ้านแสนสุขที่นี่ แต่ก็มีอยู่ที่ไม่ให้ความร่วมมือ น่าจะ 1-2 หลังคาเรือน กำนันได้ให้ผู้นำศาสนา

มาบอกและตักเตือนเสมอ ถ้าบ้านไหนมีลูกที่ติดยาแล้วไม่ให้ลูกมาบำบัดและเข้าร่วมโครงการบ้านแสนสุขนี้ ถ้าเกิดวันใดมีการตาย/เสียชีวิตจะไม่ให้คนอื่นร่วมละหมาดบ้านนั้นและอาบน้ำศพรวมถึงฝังศพจะให้แค่โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บ และโต๊ะบิลาล แค่นสามคนมาละหมาด ชาวบ้านอื่นจะไม่ช่วยถ้าจะแต่งงานก็เหมือนกัน บางคนที่ไม่ให้ความร่วมมือนั้น เขาออกไปแต่งงานที่หมู่บ้านอื่นที่ไกลจากหมู่บ้านเราก็มี เพราะผู้นำศาสนา ฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่น รวมถึงประชาชนที่มาประชุมวันนั้นต่างก็เห็นด้วยเสียงเดียวกันหมดกับการตั้งกฎของหมู่บ้านนี้ขึ้นมา และอีกอย่างอาจเป็นแบบอย่างที่ดีให้หมู่บ้านอื่นๆได้ดูด้วยว่าเราทำแบบนี้ มันดีอย่างไร เพราะเป้าหมายหลักก็คือ เพื่อขจัดยาเสพติดในหมู่บ้านให้หมดไป”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “...ชักชวนนำเด็กที่มีแนวโน้มติดยาเสพติดหรือเด็กที่ติดยาเสพติดแล้ว ให้ทำงานร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะให้เด็กให้ห่างไกลยาเสพติดได้เร็วขึ้น แล้วออกไปเตะวะห์...”

และคำกล่าวของ อับดุลรอซซะ ดอเลาะ ที่ว่า “เจ๊ะฮูเองจะตักเตือนเด็กๆอยู่แล้ว ชวนออกไปเตะวะห์ และบรรยายศาสนาให้เขาได้ฟังให้มากๆจะได้เข้าซิมซัปในจิตใจเขา”

#### ความเห็นของประชาชน

โดยส่วนใหญ่มองว่าปัจจัยที่ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน จะเป็นในเรื่องของการส่งเสริม ป้องกัน และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการต่างๆที่ฝ่ายท้องถิ่นจัดทำขึ้น อาทิเช่น การร่วมแข่งขันเล่นกีฬาฟุตบอลต่อต้านยาเสพติด การณรงค์และป้องกันปัญหายาเสพติด อีกสิ่งที่สำคัญมาก คือ การส่งเสริมในเรื่องของหลักศาสนาเข้าในพื้นที่ โดยที่ผู้นำจะชักชวนเด็กๆและเยาวชนที่เป็นกลุ่มที่ได้รับการบำบัดและกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด รวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่สนใจให้ออกไปเตะวะห์ร่วมกัน เพราะการออกเตะวะห์จะเป็นการชักชวนให้ผู้คนฟื้นฟูศาสนา ปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจของตนเอง ผู้คนในครอบครัว สังคม ตลอดจนกว้างไกลขนาดเชิญชวนทุกคนในโลกที่เป็นมุสลิม ให้สนใจปรับปรุงตนเองในเรื่องของหน้าที่ต่อพระเจ้า อาทิเช่น การปฏิบัติศาสนกิจ การรำลึกถึงพระเจ้าตลอดจนฟื้นฟูแบบอย่างของท่านศาสดา ไม่ว่าจะเป็นการกิน อยู่ นอน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในทุกด้านให้มาอยู่ในการดำเนินชีวิตของผู้คน เป็นงานที่ท่านศาสดาเคยปฏิบัติและสาวกทั้งหลายก็สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “จะออกเตะวะห์ 40 วัน 3 วันย้ายไปที่อื่นต่อ เราเองเคยไปมาแล้ว 2-3 ครั้งแล้ว เพราะที่นี้ 1 เดือนออก 3 วัน ทุกๆเดือน ส่วน 40 วันนั้น ต้องดูอีกทีว่าออกไปกี่วัน นอกจากนี้ได้สอนฝึกอาชีพเรื่องทำแก้อ้อจากปูน ตัดผม โดยเอาผู้เชี่ยวชาญหรือประสบการณ์มาสอนที่ศูนย์และมาสอนให้กับเด็กในศูนย์บำบัด เพื่อที่จะออกไปเป็นอาชีพได้”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “ไปออกเตะวะห์จะออกประมาณ 40 วัน ตามมัฮยิดต่างๆในจังหวัดปัตตานี และต่างจังหวัด ประมาณ 40 กว่าคน ส่วนที่ออกไปเอาเด็กในนี้ 20

คน โดยจะดูพฤติกรรมและว่าอาการดีขึ้นไหม และเด็กข้างนอกที่ไม่ได้ติดยาออกไปด้วย และยังคงพาไปทัศนศึกษา ไปบำบัด ทำจิตอาสาในหมู่บ้าน ส่งเสริมอาชีพด้วย ส่วนกรณีที่อยู่ในนี้แต่มีงานทำ ก็สามารออกไปทำงานข้างนอกได้ แล้วจะกลับมาอยู่ในนี้เหมือนเดิม”

คุณสี่ ได้กล่าวไว้ว่า “ที่นี่จะเน้นศาสนามากในหมู่บ้านและจัดโครงการต่างๆให้เด็กเข้าร่วม พร้อมกับส่งเสริมอาชีพไปด้วย”

คุณห้า ที่ว่า “...ออกไปตระเวห์ และมาฟังบรรยายบ่อยๆ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และคำกล่าวของ คุณสาม ที่ว่า “ออกไปตระเวห์ อยู่กับศาสนาให้มากๆ ฝึกอาชีพ และเล่นกีฬา”

#### 4.2.9 แนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

##### ความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

ส่วนใหญ่พบว่า ในมุมมองของผู้นำชุมชนฝ่ายท้องถิ่นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บอกว่าจะต้องเริ่มแก้ไขตรงจุดหรือต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเสพติด นั่นก็คือ การลำเลียงของยาเสพติดที่เข้ามาในพื้นที่สามจังหวัด ซึ่งเบื้องต้นจะต้องมีความเข้มงวดมากกว่าเดิมในการสกัดผ่านของผู้ค้าที่ผ่านมาจากข้างบนลงสู่พื้นที่ภาคใต้ และที่สำคัญแนวทางการแก้ไขปัญหาต้องควบคู่กับหลักศาสนาเข้ามาบำบัดให้อยู่ในจิตใจของคนในพื้นที่ รวมถึงผู้นำชุมชนทุกฝ่ายต้องมีอุดมการณ์เดียวกันที่จะแก้ไขปัญหาเสพติด โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง แต่ให้นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้ต้องมีการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่และการเอาใจใส่ของสถาบันครอบครัวเป็นหลัก

ดังคำกล่าวของ เณริมชัย ขุนทอง ที่ว่า “...จะต้องป้องกันที่ต้นเหตุ และกำจัดความยากจน คือ ถ้าต้นเหตุดี ปลายทางก็จะดี แต่ถ้าเกิดแล้วปลายทางแล้ว เราก็ต้องส่งเสริมอาชีพ เพราะคนเราถ้ามีอาชีพที่ดี คิดว่าปัญหาเสพติดก็ไม่มี ภาครัฐพยายามที่จะส่งเสริมอาชีพ รัฐจะทุ่มค่านนี้ สักส่วนใหญ่ เพราะปัญหาเสพติดจะอยู่ที่การศึกษา ความยากจน คือ ถ้าเขามีกิจกรรมทำ ไม่ว่างงาน เขาก็จะไม่ฟุ้งซ่านและประกอบอาชีพของเขา...”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ รอธิมะ เหลลุดุหวิ ที่ว่า “ประการแรกจะต้องแก้ที่ข้างบนก่อน เพราะส่วนใหญ่มาจากระดับสูงๆ โดยที่อย่าให้ยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประการที่สองต้องจัดหางานทำ เพราะส่วนใหญ่คนจะว่างงานเป็นจำนวนมาก เมื่อไรที่ว่างงานก็จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและประการสุดท้ายจะต้องส่งเสริมอาชีพแบบจริงๆจังๆ โดย มีหน่วยงานจากภาครัฐตั้งไว้ คอยรองรับผู้ที่ว่างงานให้มีงานทำให้ได้”



และคำกล่าวของ นูร์ปาซีเยห์ ฎนา ที่ว่า “ควรส่งเสริม สนับสนุนมากกว่า ถ้าเข้าไป แก่จริงๆ มองว่าเป็นเรื่องเศรษฐกิจ เพราะเท่าที่ทราบมาและด้วยที่เราอยู่ตรงนี้ มองว่า เมื่อเด็กวัยรุ่น อยากรู้ อยากลอง เพราะเขาไม่มีงาน คือ เขายังไม่ใช้วัยทำงาน เขาจึงอยากได้มีเงินใช้ บางที ค่าตอบแทนน้อยๆ เขาก็ทำ ซึ่งจะมองในมุมมองคนขาย ถ้าเศรษฐกิจมองว่า ถ้าที่บ้านเศรษฐกิจไม่ดี พ่อแม่ต้องออกไปทำงาน เด็กก็เครียดเลยออกไปเล่นกับเพื่อน ปัญหาครอบครัวก็ตามมา ฉะนั้น ควร แก้ไขปัญหาที่สถาบันครอบครัวเป็นอันดับแรก สังคมที่เขาอยู่ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สถานการณ์ ผู้นำชุมชน และอยู่ที่แต่ละชุมชนด้วย บางชุมชนผู้นำเป็นตัวตีตัวตึง ก็ออกโอเค เริ่มจากพ่อแม่และ ผู้นำสนับสนุนด้วย แต่เนี่ยถ้าพ่อแม่จะแก้แต่ผู้นำไม่ช่วยเหลือ ก็ไม่ได้เหมือนกัน เพราะพ่อแม่ไม่มีความรู้ แต่ถ้าผู้นำจะแก้ พ่อแม่ไม่ให้ความร่วมมือก็ไม่ได้เหมือนกัน ซึ่งสถาบันครอบครัวและ ผู้นำชุมชน จึง สำคัญและทั้งหมดนี้ต้องให้ความร่วมมือกัน”

วันนูรียา สะแปอิง กล่าวไว้ว่า “ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อ่านบทความหนึ่งว่า สามจังหวัดเป็นแหล่ง ตั้งแต่ปี 2547 ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและได้รับจากหน่วยงานราชการ เป็นจำนวนมาก มองว่าไม่แน่ใจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โคนอะไรหรือเปล่า เพราะเคยอ่านเจอ ว่า วัยรุ่นในสามจังหวัด เหมือนผ่านด่านแล้วถือใบกระท่อมไปด้วย เจ้าหน้าที่เขาจะไม่จับนะ เหมือนกับว่าเขาตั้งใจทำลายกำลังของเรา เพราะเด็กและเยาวชนเป็นกำลังที่จะพัฒนาในสามจังหวัด ของเรา แต่กลายเป็นว่าไม่แน่ใจฝ่ายรัฐ หรือฝ่ายอะไรเกิดอะไรขึ้น ทำไมจงใจหรืออะไรก็ตามแต่ เหมือนมีอะไรแอบแฝงหรือเปล่าที่จะทำให้คน ทำให้กำลังสำคัญของเราอ่อนแอ เพราะว่าอ่านข่าวเจอ พอเจ้าหน้าที่ให้เปิดเบาะก็ให้ผ่านไปเลย จึงมองว่า จริงๆแล้วคุณมาเพื่ออะไร โดยส่วนใหญ่เด็กเดี๋ยวนี้ ไม่ค่อยเรียนหนังสือ เด็กที่มีการศึกษาเป็นคนกลุ่มน้อย เรียนไม่ที่บ้าน เด็กที่เรียนสูง มีไม่กี่บ้านที่พ่อแม่ให้เรียน อาจจะช่วยฐานะ การดูแลของพ่อแม่ ก็เรียนจนจบปริญญาตรี ปริญญาโท แต่พอเอาจริงๆ ส่วนใหญ่เข้าไปอยู่ในป่าเกือบหมด เนื่องจากเข้าไปมั่วสุมยาเสพติด”

“...จริงๆแล้วอยากให้รัฐบาลชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารประเทศที่ได้แก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ด้วยปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องเดินหน้าปราบปราม ขจัดให้หมดทุกพื้นที่ ส่วนหน่วยงานราชการต่างๆมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดควรใช้งบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อที่จะให้แก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นไปอย่างรูปธรรม ส่งผลให้สังคม สภาพแวดล้อมน่าอยู่มากยิ่งขึ้น สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการขจัดปัญหายาเสพติดในพื้นที่นั้นคงเป็นความขัดแย้ง ที่มีผลประโยชน์เกื้อกูลกันและมีการแอบแฝงบางอย่าง ซึ่งผู้มีอำนาจทางการเมืองต้องเข้ามาปฏิรูปเปลี่ยนแปลงประเทศอย่างจริงจัง”

### ความเห็นของผู้นำฝ่ายปกครอง

ส่วนใหญ่พบว่า ในมุมมองของผู้นำฝ่ายปกครองแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเริ่มจากผู้นำก่อน คือ ผู้นำทุกฝ่ายต้อง ให้ความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียว รักใคร่ สามัคคีกันในการทำงานเป็นทีม เพราะเมื่อไรที่รักใคร่

สามัคคีการทำงานก็ย่อมเป็นไปตามทิศทางเดียวกัน ทั้งยังไม่มี ความขัดแย้งระหว่างการทำงาน ซึ่งจะส่งผลในการแก้ไขปัญหาเสพติดให้หมดไป ควบคู่กับการใช้หลักศาสนาเข้ามา และที่สำคัญสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่จะช่วยลดปัญหาต่างๆในพื้นที่ที่จะเกิดขึ้น

ดังคำกล่าวของ บารุคติน ยูโซะ ที่ว่า “ด้วยส่วนใหญ่เรานับถือศาสนาอิสลาม 80 % แนวทางการแก้ไขปัญหาที่นั้นไม่ยากและสามารถแก้ไขได้ โดยต้องใช้ 4 เสาหลัก และที่สำคัญคือผู้นำศาสนาต้องให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามทั้งโลกนี้และโลกหน้า ให้เข้าซึมซาบเข้าไปข้างใน ไม่ใช่ศาสนาอยู่ข้างนอก คือศาสนาต้องอยู่ข้างในจริงๆ ศาสนานี้ คือ ไม่ใช่เรื่องละหมาด ปอสู (บวช) จ่ายซากะ อย่างเดียวไม่ใช่ทำฮัจญ์(การปฏิบัติศาสนกิจสำคัญของชาวมุสลิมตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม ซึ่งจะต้องทำพิธีที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย) อย่างเดียว แต่ศาสนา คือ ความรัก ความสามัคคี สอนให้เป็นหนึ่งเดียว เราเป็นพี่น้องกัน ถ้าเราไม่สามารถเป็นหนึ่งเดียวกันนั้น ยากในการแก้ไขปัญหาหลักๆนำศาสนาเข้ามาแก้ไขก่อน โดยการปลูกฝังให้กับเด็กๆ นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญคือ ความขัดแย้ง ซึ่งปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เรานั้น ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สูง ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาการเลือกกำนัน นายก เลือคนใหญ่บ้าน และที่สำคัญเลือกผู้นำศาสนา พอเลือกแล้วทำให้เกิดความขัดแย้ง พอเลือกแล้ว คือ ไม่สามารถเป็นหนึ่งเดียวกันได้ โดยที่ต่างคนก็มีอุดมการณ์ของตัวเอง พอเกิดความขัดแย้งหรือแตกแยก ภัยแซงซอนก็เข้ามา นั่นก็คือ ปัญหาเสพติด”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ แวอับดุลกอเดร์ อับดุลฮานุง ที่ว่า “...ผู้นำต้องร่วมมือกันเป็นสาธุปาตุ (ร่วมมือร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว) แล้วเอาศาสนาบำบัด เราไม่ควรให้ยา เพราะถ้าเราให้ความสำคัญ และอิหม่าม ของเขาก็จะไม่หวนมาติดอีก...”

นาลี นิเฮ็ง ได้กล่าวไว้ว่า “อันดับแรกคือครัวเรือน รอบข้างและรอบตำบล ถ้าต่างคนต่างร่วมมือพูดคุยต่างคนต่างช่วยกันร่วมมือมันก็จะจบ ถ้าตำบลบาราเฮาะทำคนเดียว คนอื่นไม่ทำ ยามันก็จะทะเลาะอยู่ดี อยู่ที่ผู้นำด้วยที่ทุกภาคส่วนต้องมีความร่วมมือกัน ชาวบ้านก็มีส่วนร่วมด้วย บางทีรอบๆบ้านนั้นช่วยๆกันโทรประสานให้กับผู้นำของตำบลคนๆนั้นช่วยกันติดตามให้ แล้วให้มีศูนย์บำบัดในตำบล นำศาสนาเข้ามาบำบัด”

หัสดินทร์ และมะลี ได้กล่าวไว้ว่า “การดูแลสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งแรกที่พ่อแม่ต้องให้การดูแลเอาใจใส่ ให้พ่อแม่ดูแลลูกให้มากๆ ว่าลูกกลับมาหรือยังในช่วงกลางคืน ปลูกละหมาดตอนเช้า ถ้าไม่มีเวลาดูแลลูก ลูกกลับไม่กลับไม่สนใจ ว่าลูกจะไปเรียนหรือเปล่าตอนเช้าหรือนอนอยู่ พ่อแม่ไม่ได้สนใจว่าลูกจะกลับมาไม่กลับมาพอลูกติดยาฟังจะเสียใจ แล้วผู้นำศาสนา หรือโต๊ะอิหม่ามต้องอ่านคุตบะฮ์(ตักวา ตามที่บรรดาอุละมาอ์ได้อธิบายไว้ รวมทั้งอธิบายบทบาทและความสำคัญของตักวาในวิถีชีวิตของมุสลิม ซึ่งถูกเน้นและสั่งเสียโดยอัลลอฮ์และท่านนบี คืออัลลลอฮ์อะลยฮิวะฮ์สลัม ในหลายบริบทและวาระต่างๆ ที่มากมายครอบคลุมทุกอิริยาบถของมุสลิม)ในเรื่องยาเสพติดไม่ใช่ มุ่งแต่เรื่องการเมือง การบรรยายธรรมที่จะต้องพูดให้ผู้ปกครองและเด็กที่มาละหมาดในวันศุกร์ได้รับรู้ด้วยว่าผลของยาเสพติดสุดท้ายจะเป็นอย่างไร”

สำหรับ มะยามูติง มามะ ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำปกครอง ผู้นำศาสนา ทำงานร่วมกัน นำศาสนามาบำบัด ให้มีศูนย์บำบัดของตัวเองแต่ลพตาบล ส่งเสริมอาชีพไปด้วยเด็กจะได้ไม่ไปลองเล่นกับยา ผู้ปกครองสำคัญนะ ต้องดูแลเอาใจใส่ด้วย ไม่สั่งๆแต่ให้ไปเรียน แต่ไม่รู้ว่าลูกอยู่ไหนกับใคร ทำอะไรบ้าง”

และคำกล่าวของ มะตอลา อูมา ที่ว่า “ส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดเรา มีมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม เยอะ ก็ต้องศาสนาก่อนมาเป็นหลัก โดยยึดหลักศาสนามาแก้ไขปัญหายาเสพติด มีศูนย์บำบัดแต่ละที่ ผู้นำทุกคนก็เป็นสาธุปาตุ”

### ความเห็นของผู้นำศาสนา

ส่วนใหญ่พบว่า ในมุมมองของผู้นำชุมชนฝ่ายศาสนามีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บอกว่าจะต้องนำหลักศาสนาเข้ามาบำบัด เพื่อที่จะขัดเกลาคใจของคนในพื้นที่ให้มากที่สุด ทั้งยังต้องควบคู่กับการปราบปรามที่เข้มงวด ทั้งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางและเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นให้กระชับอย่างชัดเจนในเรื่องยาเสพติด นอกจากนี้มีศูนย์บำบัดให้กับทุกที่ แต่ต้องใช้หลักศาสนาเข้ามาบำบัด และที่สำคัญสถาบันครอบครัว เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งที่จะต้องเอาใจใส่คนในครอบครัว เพื่อที่จะไม่ให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ดังคำกล่าวของ มะฮาซัน ดอนิ ที่ว่า “สิ่งเดียวที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้นั้น คือ บำบัดด้วยหลักการทางศาสนา เนื่องจากประชากรในพื้นที่ดังกล่าว โดยส่วนใหญ่แล้วนับถือศาสนาอิสลาม และจะต้องหยุดผลิตยาเสพติด เพื่อที่จะไม่ให้ทำลายอนาคตของเด็กในวันข้างหน้า”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ อับดุลรอนิง แวนิ ที่ว่า “เราต้องแก้ที่ต้นตอของบ่อเกิดปัญหาก่อน ให้ระดับผู้นำประเทศหรือตำรวจ ทหารช่วยกันปราบปรามอย่างเข้มงวด สำหรับคนขายยาเสพติดเขาไม่คำนึงถึงอะไรแล้ว แม้แต่ศาสนาห้ามก็ยังขายอยู่ สำหรับผู้นำศาสนาเราก็ช่วยสอนบรรยายเพิ่มความสำนึกแก่เขา เราก็พยายามสุดความสามารถที่เรามี เพื่อที่จะให้เด็ก ๆ และเยาวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด”

สำหรับคำกล่าวของ อับดุลรอซเซ ดอเลาะ ที่ว่า “ถ้ามีผู้นำศาสนามาร่วมมือกันกับ 4 เสาหลัก คือ ผู้นำศาสนา ผู้นำฝ่ายปกครอง ผู้นำท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน ทุกที่ก็เป็นไปได้ ถ้ามีผู้นำเข้มแข็งและทำจริง ส่วนใหญ่จะพูดเองมากกว่าจะทำจริง แล้วอีกอย่างเอาหลักศาสนาเข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติด”

### ความเห็นของประชาชน

ส่วนใหญ่มองว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งแรกจะต้องเริ่มที่ผู้นำชุมชนก่อนในทุกๆพื้นที่ โดยผู้นำต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตกแยกและขัดแย้งผลประโยชน์ต่อกัน นึกถึงส่วนรวมเป็นที่หนึ่ง รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องปราบปรามและกระชับการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด อีกทั้งนำหลักศาสนาเข้ามาบำบัด และฟื้นฟูจิตใจด้วยศาสนาเป็นที่ตั้ง

ดังเช่นคำกล่าวของ คุณหนึ่ง ที่ว่า “ยาเสพติดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีมาก ซึ่งเด็กและเยาวชนเองก็มีมากที่ติดยา ทั้งติดน้ำกระท่อมบ้าง ยาบ้าบ้าง ก็อยากให้มีมาตรการเหมือนแม่ทัพภาคที่ 4 ให้กำชับ มีการตรวจฉีดยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน ทุกหน่วยงาน และรวมถึงผู้ปกครองหรือประชาชนทั่วไปด้วยเช่นกัน เพราะบางคนที่เป็นเจ้าหน้าที่นั้นยังมีการเสพยาเองด้วย ก็ยังทำงานอยู่ หากเจอแล้วให้เขาเข้าไปบำบัด โดยใช้หลักศาสนาของแต่ละคนที่น่าเชื่อถือ ไม่ควรใช้ยา เพราะพอใช้ยาแล้วที่สังเกตเห็นแล้ว จะมีอาการเบลอๆ ลอยๆ”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของ คุณสอง ที่ว่า “มีสถานที่บำบัดทุกตำบล เน้นศาสนาเป็นหลัก และให้ผู้นำทุกฝ่ายร่วมมือกันและมีความเข้มแข็งแบบผู้นำชุมชนตำบลบาราเฮาะ”

คุณสาม ได้กล่าวไว้ว่า “ให้เอาศาสนาเข้ามาแบบเคร่งครัด แล้วก็ร่วมมือกันทุกฝ่ายเลย เป็นหูเป็นตาพฤติกรรมเด็กในพื้นที่”

และคำกล่าวของ คุณสี่ ที่ว่า “เอาตัวอย่างแบบของตำบลบาราเฮาะ ที่ผู้นำทุกคนสามัคคีกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และเน้นศาสนาให้มากๆ”

สำหรับคำกล่าวของ คุณห้า ที่ว่า “ต้องเริ่มที่คนข้างบนก่อน ที่จะต้องเคร่งครัดในการให้ผ่านขมยาเสพติดลงในสามจังหวัด จากนั้นผู้นำชุมชนทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน และการบำบัดนำศาสนาเข้ามาเป็นหลัก”

### 4.3 สรุปสภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนและประชาชน

สภาพปัญหาเสพติดในชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ถึงเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจุบันสภาพปัญหาเสพติดไม่มีผู้จำหน่าย มีเพียงผู้เสพเพียงบางส่วนเท่านั้นหรือเล็กน้อยมาก สำหรับการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยส่วนใหญ่เป็นน้ำกระท่อม รองลงมา ยาบ้า กัญชา และยาไอซ์ ส่วนผู้ที่ติดยาเสพติดโดยส่วนใหญ่ มองว่าอยู่ช่วงประมาณ 15 ปีขึ้นไป

สาเหตุของการติดยาเสพติดของผู้นำในชุมชน พบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนและคนอื่นๆในชุมชนอันดับแรกมาจากครอบครัวเป็นหลัก ที่เกิดจากการไม่ดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนขาดความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก ความไม่เข้าใจของคนในครอบครัวส่งผลให้เด็กไม่รู้จะหันไปปรึกษาใคร จึงมักจะปรึกษาเพื่อนแทน ซึ่งการปรึกษาเพื่อนนั้นถ้าได้เพื่อนดีก็ติดตาม แต่ถ้าได้เพื่อนที่ไม่ดีก็จะหันมาให้ลองหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ อีกทั้งเกิดจากความอยากรู้อยากลอง รวมถึงปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ส่งผลให้เกิดการว่างงาน

สำหรับบทบาทของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า ผู้นำชุมชนทุกคนต่างมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งในภาพรวมจะคอยสนับสนุน ส่งเสริมและป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการปราบปราม ฝึกระวังติดตาม สอดส่องดูแลในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้นำฝ่ายปกครองจะมีบทบาทในการปฏิบัติเชิงรุกมากกว่า ทั้งยังได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำฝ่ายท้องถิ่น ผู้นำฝ่ายปกครอง และผู้นำทางศาสนา รวมถึงประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผู้นำชุมชนทุกฝ่ายสามารถที่จะร่วมมือกันเป็นหนึ่งเดียวได้ โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน การทำงานเป็นทีมและเป็นระบบ เพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็งด้านภัยยาเสพติด

ส่วนเป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พบว่า เป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอยากให้เป็นพื้นที่ปลอดยาเสพติดที่ไม่มีผู้เสพยาเสพติดแม้แต่คนเดียว รวมถึงประชาชนข้างเคียงด้วยเช่นกัน และประชาชนทุกคนอยู่ในหนทางของศาสนา โดยยึดหลักศาสนามาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และถูกต้องตามหลักการของศาสนาที่นับถือ นอกจากนี้การรวมเป็นหนึ่งเดียวของผู้นำชุมชนทุกฝ่ายมีความเข้มแข็งและสามัคคีกันตลอดเวลา ทั้งยังเปิดโอกาสกับผู้ที่เคยหลงกระทำผิดหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี สังคมพร้อมเปิดโอกาสและสนับสนุนอย่างเต็มที่

วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนได้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นระดับหน่วยงานท้องถิ่นและผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและ ชรบ. รวมทั้งผู้นำทางศาสนา โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บและโต๊ะบิลาล รวมถึงการมีส่วนร่วมจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้ปกครอง นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังมีบทบาทสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยกันเอง สามารถทำงานเป็นทีมและสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียวกันในการแก้ไขปัญหายาต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ที่สำคัญมีการประชุมและปรึกษาหารือร่วมกัน มีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดหรือเรียกได้ว่า "บ้านแสนสุข" ภายใต้โครงการตระวะฮ์สัจญ์รสร้างกำแพงแก้วสู่สันติสุขที่ยั่งยืนที่อยู่ในพื้นที่ของตนเอง โดยใช้หลักศาสนาบำบัด เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้เป็นการฟื้นฟูเยียวยารักษาจิตใจให้ผู้ที่ติดยาเสพติดมีความคิดและปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในแนวทางของศาสนาอิสลาม เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่งผลให้ผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถควบคุมสติอารมณ์ ความ

ต้องการของตนเองได้ ประกอบกับหลักปฏิบัติทางศาสนาเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือผู้ที่ติดยาเสพติด ได้หลีกเลี่ยงและเลิกเสพ เนื่องจากจิตใจมีความผูกพัน ลึกซึ้งและมีความใกล้ชิดต่อศาสนา จึงทำให้มีความเกรงกลัวในการทำผิดบาปต่อพระเจ้า (อัลลอฮ์ ซ.บ.)

ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด คือ "บ้านแสนสุข" เป็นสถานที่บำบัดรักษาผู้ที่ติดยาเสพติดสำหรับเด็กเยาวชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ โดยใช้หลักศาสนาหรือเรียกว่า "ศาสนบำบัด" เป็นวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งมีกฎระเบียบ ข้อตกลง และกิจกรรมประจำวันอย่างชัดเจน การเข้ามาบำบัดที่บ้านแสนสุข ผู้ปกครองทุกคนต้องยอมรับในกฎกติกา เพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน สิ่งนี้เป็นหลักฐานสำคัญที่เป็นการยืนยันได้ว่าผู้ปกครองได้มอบหมายให้ทางบ้านแสนสุขเป็นผู้ดูแล ส่วนในการดูแลเด็กและเยาวชน จะมีโต๊ะอิหม่ามประจำบ้านแสนสุขเป็นแกนหลักในการดูแลในเรื่องกิจกรรมประจำวัน ทั้งความเป็นอยู่ รวมถึงการปฏิบัติต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตประจำวันตามแนวทางศาสนาอิสลาม อีกทั้งยังมีรูปแบบการเปิดตะวะฮ์ภายในพื้นที่และต่างจังหวัดเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ทางศาสนาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญการเฝ้าระวังมีมาตรการอย่างเข้มงวด โดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล มีทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและพรส. ซึ่งจะมีการแบ่งเวรในแต่ละหมู่บ้านในการเข้าเวรประจำวัน อีกประการหนึ่งผู้ปกครองสามารถเข้าเยี่ยมเยียนได้ตลอดเวลา นอกจากนี้แล้วการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น "องค์การบริหารส่วนตำบล" มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดโครงการ 10 โครงการหลัก ประจำปีงบประมาณ 2561 คือ

1. โครงการแข่งขันกีฬาฟุตบอลต่อต้านยาเสพติด อบต. บาราเฮาะคัพ (ครั้งที่ 22) ได้ใช้กีฬาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน ประชาชน ในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. โครงการส่งเสริมการแข่งขันกีฬาของหน่วยงานราชการ
3. โครงการจุดประกายความคิด จุดประกายสร้างอาชีพ
4. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงต่อเด็กสตรีและบุคคลในครอบครัว
5. โครงการอบรมเยาวชนตำบลบาราเฮาะเพื่อเสริมสร้างสันติสุข
6. โครงการเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนในตำบลบาราเฮาะ
7. โครงการรักลูกให้ถูกทาง
8. โครงการสานสัมพันธ์ครอบครัวอบอุ่น
9. โครงการส่งเสริมศักยภาพบทบาทสตรี
10. โครงการณรงค์และป้องกันปัญหายาเสพติด อบต.บาราเฮาะ

ซึ่งการที่ผู้นำฝ่ายท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนในส่วนของโครงการเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนนโยบายของภาครัฐที่ตระหนักถึงปัญหายาเสพติด

ติดที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนถือได้ว่าเป็น "วาระแห่งชาติ" ที่ทุกภาคส่วนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีวิธีการป้องกันมากกว่าการแก้ไขปลายเหตุ เนื่องจากการป้องกันเป็นสิ่งจำเป็น ผ่านการอบรมให้ความรู้เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติด รวมถึงการส่งเสริมกีฬา เป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งให้เด็กและเยาวชนหันมาสนใจในด้านกีฬา เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และการอยู่ร่วมกันในสังคมให้ห่างไกลจากยาเสพติด รวมถึงจะเน้นกิจกรรมทางศาสนาบำบัด นอกจากนี้ผู้นำชุมชนได้จัดเวทีการประชุมประจำทุกเดือน มีทั้งผู้นำทางการและไม่ทางการเข้าร่วมประชุมในสถานีสันทิสุขเพื่อการหาหรือพูดคุยถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในตำบล รวมถึงมีกฎระเบียบของตำบลที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้นำชุมชนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดรวมเป็นหนึ่งเดียวได้ ถึงแม้ว่าพื้นฐานทางสังคมในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบมีความแตกต่างกัน แต่ผู้นำชุมชนสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อจุดประสงค์เดียวกัน คือ "บำบัดทุกข์บำรุงสุข" ต้องการให้ในพื้นที่ปลอดภัยจากพิษภัยของยาเสพติด ทำให้ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข อีกทั้งให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด เพื่ออนาคตที่ดีของลูกหลานสามารถให้มีจุดยืนในสังคม รวมถึงเป็นการพัฒนาตำบลให้มีความเจริญและเกิดความสงบสุขได้ สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชน และประชาชนที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขและทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากทุกปัญหาที่เกิดขึ้น มิใช่เป็นปัญหาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นปัญหาของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะในระดับหน่วยงานท้องถิ่น ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง รวมถึงผู้นำทางศาสนา และที่สำคัญภาคประชาชนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน

ฉะนั้นแล้วพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ การที่ผู้นำชุมชนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ยึดประชาชนเป็นหลักที่มีองค์ประกอบทั้งสามประการ การพัฒนาประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จึงถือว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดจากการสร้างแกนนำให้มีความสำนึก ตระหนักถึงปัญหายาเสพติด รู้ถึงศักยภาพของตนเองและแสดงบทบาทได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้เป็นกลไกหลักในการผลักดันให้ตำบลมีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำหลักการทางศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือสำคัญในการบำบัดผู้ติดยาเสพติดของตำบลบาราเฮาะ

#### ผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พบว่า ก่อนการดำเนินงานมีอุปสรรคเป็นอย่างมากในการที่จะให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่เข้าใจในแนวทางแก้ไขปัญหาของผู้นำ การเป็นหูเป็นตาหรือมีเปาะแสะที่จะบอกกับผู้นำ เนื่องด้วยผู้ปกครองบางคนไม่กล้าบอกผู้นำ ทั้งไม่ยอมรับว่าลูกของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงมักจะต่อต้านไม่เห็นด้วยกับวิธีการดำเนินงานของผู้นำ และผู้นำชุมชนบางคนให้ความร่วมมือไม่ค่อยเต็มที่ เพราะยังมีความ

หวาดกลัวในเรื่องที่จะเป็นภัยกับตัวเองและครอบครัวได้ ซึ่งในส่วนนี้เป็นอุปสรรคมากเช่นเดียวกันที่จะให้ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ

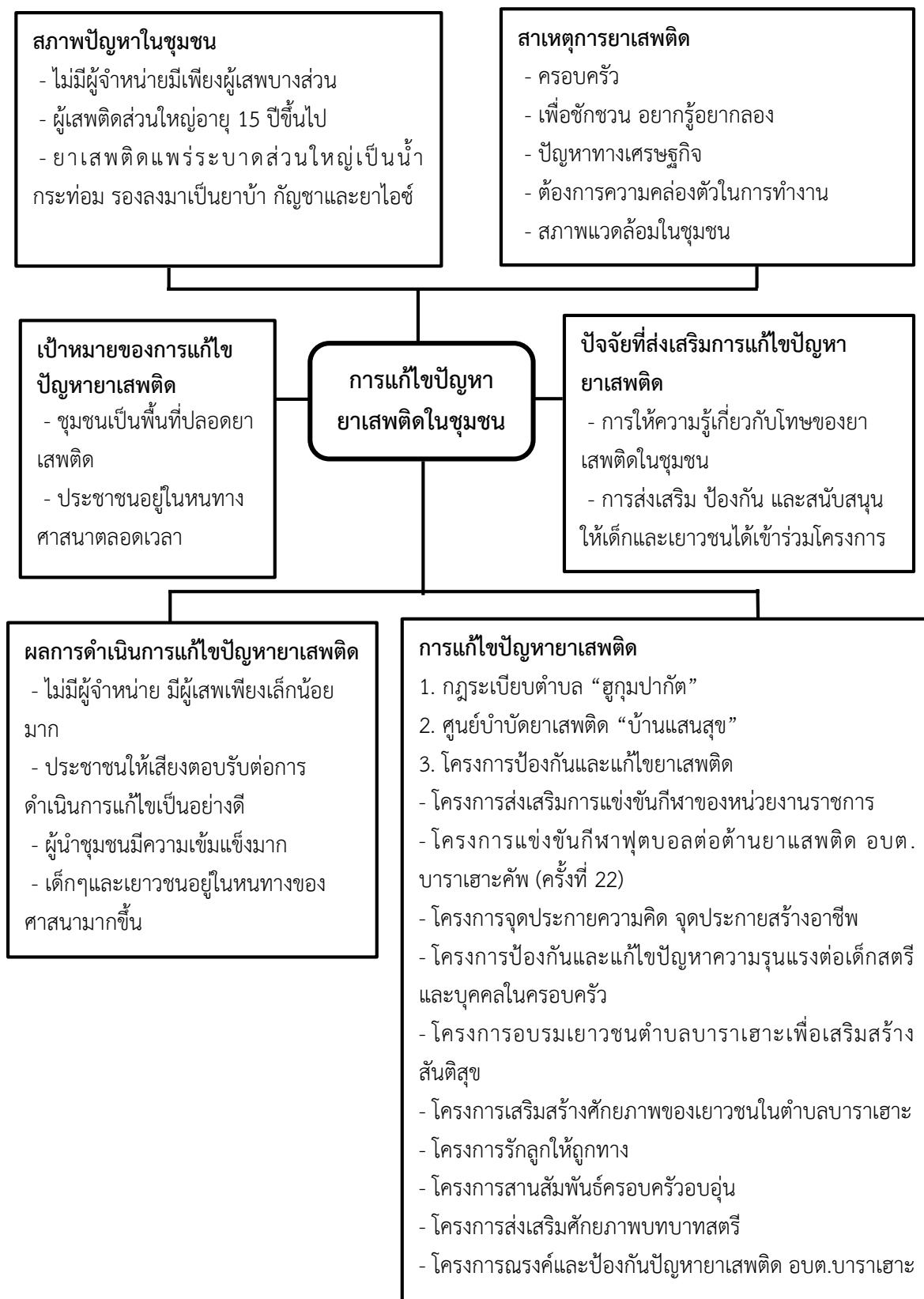
หลังการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พบว่า หลักการดำเนินงานที่มีการเรียกประชุมร่วมกันทุกฝ่าย เพื่อจัดตั้งกฎระเบียบของตำบล หรือเรียกว่า "สุกมปากัด" อย่างชัดเจน คือจะเป็นกฎระเบียบที่จัดตั้งโดยผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง ผู้นำฝ่ายท้องถิ่น และผู้นำทางศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งกฎขึ้นมา โดยเฉพาะผู้นำฝ่ายปกครองและผู้นำทางศาสนาที่จะเป็นฝ่ายที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด จะมีการลงพื้นที่ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และโต๊ะอิหม่ามไปละหมาดวันศุกร์จะเวียนไปทุกมัสยิดในตำบลบาราเฮาะ โดยการไปพูดและบรรยายเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดให้ผู้ปกครองที่มาละหมาดที่มีสยิดมาฟังร่วมกัน อีกทั้งยังได้พูดถึงการตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่จะส่งผลต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มขบวนการยาเสพติด เนื่องจากเป็นวัยที่เอื้อต่อการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายขึ้น รวมถึงเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ อยากรอง และเรียกร้องความสนใจ ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมได้ อาทิเช่น การลักขโมย การฉกชิงวิ่งราว ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกสะเทือนใจและมีความเจ็บปวด ยิ่งคนเป็นแม่หากรักลูกไม่ถูกทางเวลาที่ลูกขอเงินไปเสพยา ก็มักจะให้ ก็จะส่งผลเสียได้ ทั้งๆในความเป็นจริงควรนำไปบำบัด ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญในการดูแลเอาใจใส่ลูกหลาน โดยที่ผู้นำจะพูดในลักษณะการให้ความสำคัญถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางที่จะร่วมกันแก้ไข โดยจะยึดหลักศาสนาเข้ามาเป็นส่วนสำคัญให้กับประชาชนในพื้นที่ อีกสิ่งหนึ่งเมื่อลูกหลานของผู้นำชุมชนคนไหนติดยาเสพติดก็จะใช้มาตรการเดียวกันกับทุกคนในพื้นที่ เมื่อประชาชนได้เห็นสิ่งที่ผู้นำชุมชนทุกฝ่ายให้ความสำคัญ ทูมเทในการทำงาน ทั้งจริงใจกับประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้นำยึดหลักประโยชน์ส่วนร่วมเป็นกิจที่หนึ่ง จึงทำให้ได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งยังให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการคอยรายงานให้กับผู้นำ เมื่อมีเปาะแสว่าเด็กคนไหนไปเกี่ยวกับยา ก็จะนำมาบอกทันที และพร้อมที่จะเอาลูกหลานของตนเองมาบำบัดที่บ้านแสนสุข

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนทุกฝ่ายกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงาน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย สามารถทำงานได้อย่างสะดวกและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนได้ เพราะฉะนั้นคนในชุมชนมีบทบาทสำคัญที่ต้องมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนในแก้ไขปัญหายาเสพติดสามารถแก้ไขได้ตรงจุดเพราะรู้ถึงสภาพความเป็นจริงของพื้นที่เป็นอย่างดี หน่วยงานของรัฐบาลต้องทำหน้าที่เพียงสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อแก้ไขและตัดสินใจในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีเกื้อกูลต่อกันและที่สำคัญสามารถเป็นแรงผลักดันให้คนในพื้นที่มีจิตสำนึกในการดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความสงบสุขเกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น



ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเป็นในเรื่องของการส่งเสริม ป้องกัน และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมโครงการต่างๆ ทั้งยังมีการให้ความรู้ต่างๆในชุมชน และมีการเฝ้าระวัง มีการปราบปรามอย่างเข้มงวด รวมถึงมีการส่งเสริมนำเรื่องศาสนาเข้ามาบำบัดในพื้นที่และให้ความรู้กับชุมชน นอกจากนี้ยังมีการชักชวนให้ร่วมออกไปตระเวนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพราะการออกไปตระเวนจะช่วยในการฟื้นฟูศาสนา สร้างจิตใจให้เข้มแข็งไม่ทำให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งไม่ดีต่างๆ ตลอดจนสามารถอยู่ในหนทางของศาสนาได้ถูกตามหลักของศาสนาอิสลาม

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัด พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องเริ่มจากการสร้างผู้นำชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือและสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวพร้อมที่จะทำงาน โดยนึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก นอกจากนี้แล้วสถาบันครอบครัวเป็นเสาหลักที่สำคัญในการช่วยลดปัญหาต่างๆในพื้นที่ได้ รวมถึงการนำหลักศาสนาเข้ามาบำบัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการปฏิบัติของผู้คนในพื้นที่ ทั้งควบคู่กับการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในพื้นที่



ภาพประกอบ 4.21 แผนผังสรุปผลการวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสบบิดในชุมชนโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการศึกษา ได้แก่ เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและสมุดบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า สภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะไม่ค่อยมีความรุนแรงมากนัก เนื่องจากมีเพียงผู้เสพแต่ไม่มีผู้จำหน่ายยาเสพติด ดังนั้น ผู้นำชุมชนเองมีความง่ายต่อการทำงานด้านปัญหายาเสพติด ถือได้ว่าได้ลดภาระหน้าที่ได้อย่างมาก เนื่องจากผู้จำหน่ายยาเสพติดภายในพื้นที่สามารถทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีความสะดวกในการหาซื้อยามาเสพ เมื่อผู้นำชุมชนได้ปราบปรามผู้จำหน่ายออกจากพื้นที่ได้แล้ว ทำให้การทำงานในด้านการแก้ไข ปัญหายาเสพติดสะดวกและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น สำหรับวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชน มีดังต่อไปนี้

ผู้นำชุมชนในระดับหน่วยงานท้องถิ่น “องค์การบริหารส่วนตำบล” จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การให้ความรู้ถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติด และ

การพัฒนาในด้านการกีฬา ออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง รวมถึงการจัดโครงการในลักษณะสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว

ฉะนั้นจึงมีรูปแบบของการป้องกันเด็กและเยาวชนในการต่อต้านและการแพร่ระบาดของยาเสพติด นอกจากนี้แล้วยังมีรูปแบบของการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งมีการส่งเสริมการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและส่งเสริมการฝึกอาชีพ ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์รวมของอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี โดยผู้นำชุมชนระดับฝ่ายปกครองและผู้นำทางศาสนา จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนระดับฝ่ายปกครองและผู้นำทางศาสนา มีวิธีการทำงานแบบเชิงรุก มีความจริงจัง เด็ดขาด และทำงานอย่างเป็นระบบได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอย่างดี สามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งกฎระเบียบของตำบล “ฮุกุมปากัด” เพื่อกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันในชุมชนไว้อย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติตามกฎที่วางไว้ได้จริง และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่
2. การจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเป็นของตำบลตนเอง มีกฎ กติกา และข้อตกลง รวมทั้งกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามแนวทางของศาสนาอิสลาม
3. การติดตาม เฝ้าระวัง พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดอย่างใกล้ชิด และมีมาตรการขั้นเด็ดขาดในการดูแลผู้ติดยาเสพติด
4. การจัดเวทีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความคืบหน้าได้เสนอความคิดเห็นในที่ประชุม และการมอบหมายให้แต่ละฝ่ายมีหน้ารับผิดชอบร่วมกัน
5. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความปรองดอง รักใคร่และสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นได้

## 5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจุบันสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะไม่ค่อยมีความรุนแรงมากนัก ไม่มีผู้จำหน่าย มีเพียงผู้เสพเพียงบางส่วนเท่านั้นหรือเล็กน้อยมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนและประชาชนสามารถอภิปรายได้ดังนี้

การดำเนินงานของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ผู้นำชุมชนจะใช้หลักคำสอนทางศาสนาในการบำบัดผู้ที่ได้รับการบำบัดในบ้านแสนสุข ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองตามหลักศาสนาได้ ทั้งทำให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดได้ชำระจิตใจ และทำให้จิตใจเข้มแข็ง รวมถึงกิจกรรมต่างๆที่ได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาของบทเทศนาธรรมที่เกี่ยวกับการณรงค์และการแก้ไขปัญหาเสพติด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจพร ทองสุข (2540) เรื่องความค่านิ่งทางศาสนากรณี : ปัญหาเสพติดในชุมชนมุสลิม จังหวัดยะลา พบว่าการแก้ไขปัญหาเสพติดของสังคม ได้นำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ในการบำบัดรักษามุสลิมที่ติดยาเสพติด โดยการดำเนินงานของศูนย์บำบัดรักษาบ้านอิกรอมและศูนย์ฟื้นฟูดารุลอิมาน ทั้งสองแห่งใช้วิธีการสร้างพลังใจ สร้างความหวังใหม่ให้แก่ชีวิตของผู้ที่เคยติดยาเสพติดและนำหลักศาสนาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการบำบัด เกิดความมานะพยายามในการที่จะรับการบำบัดรักษา ซึ่งผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จะเชื่อและยอมรับว่าวิธีการทางศาสนาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองตามหลักศาสนาได้ และทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาตีเมาะ นิมา (2549) เรื่องการพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลเขาตูม พบว่า กิจกรรมการรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาของคุตบะห์ (บทเทศนาธรรม) ที่เกี่ยวกับการณรงค์และแก้ไขปัญหาเสพติดในตำบลเขาตูม โดยให้โต๊ะอิหม่ามได้ร่วมกันกำหนดหัวข้อและแบ่งงานกันรับผิดชอบในการเรียบเรียงเนื้อหาทั้งสิ้น 15 บท โดยเป็นภาษามลายูและให้นักวิชาการในวิทยาลัยอิสลามยะลาและวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานีเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของ

ในส่วนการดำเนินงานของหรือศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่จะเป็นลักษณะการป้องกัน การสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และร่วมมือกับทุกภาคส่วน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสุทธิ ภูเงิน (2552) เรื่องศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงโสภนระ อำเภอลพบุรี จังหวัดขอนแก่น พบว่า ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนและประชาชนเองก็เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นอย่างมาก โดยมีศักยภาพด้านการป้องกันมากกว่าด้านแก้ไขปัญหาเสพติดกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่สิ่งนี้จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้ยั่งยืนตลอดไป

สำหรับการดำเนินงานปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซูเพียน มาหะมะ (2550) เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเข้มแข็งเอาชชะยาเสพตติ จังหวัดนราธิวาส พบว่า ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเข้มแข็งเอาชชะยาเสพตติ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้านในชุมชน ยังให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเสพตติไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดหลักประกันความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิตและครอบครัว ขาดการดูแลติดตามจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร การดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพตติหมู่บ้านในชุมชน ไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพต้องมีการกระตุ้น และปลุกจิตสำนึกของชุมชนให้เกิดกระแสต่อต้านและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

แต่สำหรับพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง รักใคร่ สามัคคี ตลอดเวลา มีการทำงานที่เป็นระบบ อีกทั้งมีการติดตาม ใฝ่ระวัง และติดต่อประสานงาน รวมถึงตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตลอดเวลา จึงทำให้การแก้ไขปัญหาเสพตติ เป็นระบบและประสบความสำเร็จ

บทบาทของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพตติในพื้นที่ พบว่า ผู้นำทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมถึงประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาเสพตติ อีกทั้งผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยกันเอง สามารถทำงานเป็นทีมและสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียว นอกจากนี้ผู้นำยังสามารถประยุกต์ภูมิปัญญาไปสู่กิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตการเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสิทธิ์ มะโนกิจ (2553) เรื่อง ความเข้มแข็งของชนเผ่าปกากะญอ ในการแก้ไขปัญหาเสพตติ : กรณีศึกษาบ้านแม่สายนาเลา ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เป็นชนเผ่าปกากะญอ ที่มีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาเสพตติ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาใช้ตามเงื่อนไขของชุมชน มีผู้นำทางความคิดประยุกต์ภูมิปัญญาไปสู่กิจกรรมเพื่อการบริหารจัดการผู้คนมีความรู้สึกเกิดการเป็นเจ้าของแก้ไขปัญหาผู้นำชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน เกิดขบวนการและมีเครือข่ายการเรียนรู้และป้องกันแก้ไขปัญหาเสพตติอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครอง มีทั้งสอดคล้องกับไม่สอดคล้องงานวิจัย กล่าวคือ ในส่วนที่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุเทพ แก้วประดิษฐ์ (2550) เรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพตติ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพตติ เช่น การประชาสัมพันธ์ถึงพิษภัยของยาเสพตติ สอดส่องดูแลการแพร่ระบาดในพื้นที่ ประชุมชี้แจงต่อลูกบ้านให้ทราบถึงปัญหาเสพตติ อยู่ในเกณฑ์สูงตรงตามบทบาทที่ทางราชการ คาดหวัง และส่วนที่ไม่สอดคล้อง พบว่า บทบาทในด้านการบำบัดอยู่ในระดับปานกลาง และ

บทบาทในการปราบปรามอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งตรงกันข้ามกับพื้นที่ตำบลบาราเฮาะที่ผู้นำฝ่ายปกครองมีบทบาทที่อยู่ในเกณฑ์สูง เป็นแกนหลักในการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ทั้งบทบาทการนำประชาชนที่ติดยาเสพติดให้เข้ารับบำบัดในบ้านแสนสุขอยู่ในเกณฑ์สูงเช่นกัน

### 5.3 ข้อเสนอแนะ

#### 5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีดังนี้

1. ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้กับคนในชุมชนมีบทบาทร่วมมือในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้มากขึ้นไปอีก เพื่อเป็นชุมชนตัวอย่างที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและสามารถดำรงอยู่ในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นตามกระแสสังคมในอนาคต

2. ชุมชนต้องมีการจัดให้สมาชิกในชุมชนได้ศึกษาดูงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ให้กับชุมชนมีศักยภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจะมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมมากยิ่งขึ้น หากได้มีการร่วมมือจากหลากหลายชุมชนในพื้นที่ทำให้เกิดเป็นเครือข่ายชุมชนขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก

#### 5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากทำแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กัน อีกทั้งการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบกับพื้นที่ข้างเคียงว่ามีผลการศึกษามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร หรืออาจศึกษาพื้นที่โดยการเก็บข้อมูลทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

## บรรณานุกรม

- กรกนก เจริญมาศ. (2553). *บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการการเมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษา เทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2548). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดน.
- กษมา วรธนโร. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- จรูญ จิตติวุฒิการ. (2544). *กลไกทางสมองของการติดยาและสารเสพติด. ตำราการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด*. กรุงเทพมหานคร : วัชระอินทร์ปรีณัตติง จำกัด.
- เจษฎา บุญมาโฮม. (2546). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.
- เฉลิม มากจดี. (2541). *การประเมินโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยเน้นการสอนจริยธรรมศาสนาอิสลาม : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ดารุลอีมาน ตำบลบุঢิ อำเภอมืองจังหวัดยะลา*. (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน).
- ชูเพียน มาหะมะ. (2550). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด จังหวัดนราธิวาส*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา, ยะลา.
- ชาลามา เจมะแซ ฮูเซน หมัดหมัน. (2559). *ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐ ในพื้นที่อำเภอมือง จังหวัดนราธิวาส*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2561, จาก [https://tcithaijo.org/index.php/NUR\\_YIU/article/view/77804?fbclid=IwAR20TDKQNaGIA1RHL79P7nLctBient5T7TUhE9htmv4RPrbAALg\\_dd3RXs](https://tcithaijo.org/index.php/NUR_YIU/article/view/77804?fbclid=IwAR20TDKQNaGIA1RHL79P7nLctBient5T7TUhE9htmv4RPrbAALg_dd3RXs).
- จิตยา สุวรรณชฎ. (2510). *พัฒนากร : ความคาดหวังบทบาทของพัฒนากร คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับตำบล*. กรุงเทพฯ : ไทยพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ทรงเกียรติ ปิยะกะ. (2542). *คู่มือการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดระบบจิตอาสาสำหรับประชาคมไทย*. สงขลา: บริษัทลิมบราเตอร์การพิมพ์ จำกัด.



## บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิตย์ ประจงแต่ง. (2548). *บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีเขต 2. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีชลบุรี, ลพบุรี.*
- นันทชนก วงษ์สมุทร. (2560). *ผลสำรวจของศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.bbc.com/thai/40024683>.*
- เบญจพร ทองสุข. (2540). *อิสลามกับปัญหายาเสพติด : ศึกษาความค้ำึงทางศาสนา กรณีปัญหายาเสพติดในชุมชนมุสลิม จังหวัดยะลา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ประสิทธิ์ มะโนกิจ. (2553). *ความเข้มแข็งของชนเผ่าปกากะญอในการแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาบ้านแม่สายนาเลา ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.*
- พนิดา ไชยแก้ว. (2559). *อิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ กรณีศึกษาผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์การศึกษาปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- พาตีเมาะ นิมา และคณะ. (2549). *การพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่สอดคล้องกับ วิถีวัฒนธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลเขาต้อม. รายงาน การวิจัยศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลติดปัตตานี.*
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.*
- แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2557). *โครงการยาเสพติดกับวิถีชีวิตมุสลิมในจังหวัดใต้ตอนล่าง. สืบค้น 16 สิงหาคม 2561, จาก <http://elibry.trf.or.th/ctrlibrary.asp>.*
- พิสุทธิ์ ภูเงิน. (2552). *ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงโลกพระ อำเภอพล จังหวัด ขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- มาราพี มะแซสะอิ. (2555). *บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย รักษาความสงบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.*

## บรรณานุกรม (ต่อ)

- วจิรา ชุตติกชุษณพงศ์. (2553). *แผนการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ตอนที่ 1)*.  
สืบค้น 5 สิงหาคม 2561, จาก [www.southpeace.go.th](http://www.southpeace.go.th)
- วรางคณา กาญจนพาที. (2556). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้ตามที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์กร : กรณีศึกษาระบบราชการเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ศรีสมภพ จิตรภรณ์ศรี และ สุกรี หลั่งปุเต๊ะ. (2551). *การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. รายงานโครงการวิจัยการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2519). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมคิด บางโม. (2545). *องค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2542). *การบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรียพร หวันอาหลี. (2558). *บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด : กรณีศึกษา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุรพล ดุติง. (2553). *ภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสถานีตำรวจภูธรบางกล่ำ จังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานกฤษฎีกา. (2549). *สาระสำคัญของการดำเนินงานภายใต้คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี. (เอกสารอัดสำเนา)*
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน. (2550). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพแผนชุมชน*. กรุงเทพฯ
- สมพร จันทา. (2554). *การมีส่วนร่วมผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษา)*.
- สุเทพ แก้วประดิษฐ์. (2550). *บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติดศึกษาเฉพาะกรณี : เขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2543). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- องค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลทั่วไป*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2561,  
จาก [http://barahoh.go.th /index.php/ct-menu-item-5/ct-menu-item-6](http://barahoh.go.th/index.php/ct-menu-item-5/ct-menu-item-6).
- สารีเฝ้า แวสารี. (2556). *ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่  
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อัญญารัตน์ สุวรรณโณ. (2545). *บทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด :  
กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อุทัย หิรัญโต. (2519). *สังคมวิทยาประยุกต์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนโตร์
- เอกรัฐ ชูหวาน. (2553). *บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบด้านการป้องกันและแก้ไข  
ปัญหาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร  
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก  
แบบสัมภาษณ์การวิจัย



## แบบสัมภาษณ์

“แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

### ผู้วิจัย

นางสาวกรรณทิวา มุณีแนม  
 นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

### ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน

สัมภาษณ์เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. เลิกเวลา.....น. รวมเวลาสัมภาษณ์..... ชั่วโมง..... นาที

สัมภาษณ์ที่.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

## ตอนที่ 2 สภาพปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาสาเหตุของผู้นำชุมชน

1. สภาพปัญหาสาเหตุในชุมชนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. สาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนและคนอื่นๆในชุมชนคืออะไร

.....

.....

.....

3. ท่านมีวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชนอย่างไรและมีจุดเด่นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. เป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. ผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชน เป็นอย่างไร

5.1 ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชน

.....

.....

.....

5.2 หลังการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชน

.....

.....

.....

6. ปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

7. บทบาทของท่านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ



แบบสัมภาษณ์

สารนิพนธ์เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่  
ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

.....

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของประชาชน



## แบบสัมภาษณ์

“แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ  
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

### ผู้วิจัย

นางสาวกรรณทิวา มุณีแนม  
นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

### ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

สัมภาษณ์เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. เลิกเวลา.....น. รวมเวลาสัมภาษณ์..... ชั่วโมง..... นาที

สัมภาษณ์ที่.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ลงชื่อ.....

(.....)

## ตอนที่ 2 สภาพปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาสาเหตุของประชาชน

1. ท่านคิดว่าสภาพปัญหาสาเหตุในชุมชนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนและคนอื่นๆในชุมชนคืออะไร

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าผู้นำของท่านมีวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชนอย่างไรและมีจุดเด่นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าเป้าหมายและความคาดหวังที่จะได้รับจากการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าผู้นำของท่านมีผลการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชน เป็นอย่างไร

5.1 ก่อนการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชน

.....

.....

.....

5.2 หลังการดำเนินงานของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

.....  
.....

6. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งเสริมของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยผู้นำชุมชนมีอะไรบ้าง

.....  
.....  
.....

7. ท่านคิดว่าบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ผู้นำฝ่ายปกครอง และผู้นำทางศาสนาของท่านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเป็นอย่างไร

.....  
.....  
.....

8. ท่านคิดว่าผู้นำของท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไร

.....  
.....  
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

คำชี้แจงและพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

### คำชี้แจงและพื้ทกษลัทธิของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้าพเจ้า นางสาวกรรณทิวา มุณีแนม นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะดำเนินการวิจัย เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นาชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี (Drug Problem Solving by Community Leaders and People in Barahor Sub-district Area, Mueang District, Pattani Province) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นาชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

ข้าพเจ้าใคร่ขอแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการวิจัยดังกล่าว และเชิญชวนผู้นาข้อมูลกลุ่มต่างๆได้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นาชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี โดยผู้นาข้อมูลทุกกลุ่มมีสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ระหว่างการสัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมกิจกรรม หากท่านใดรู้สึกอึดอัดใจหรือไม่สบายใจ สามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ทันที โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้นาชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ในการตอบคำถามขอให้ท่านตอบคำถามให้ตรงกับท่านมากที่สุด ซึ่งจะไม่มีการถูกหรือผิด คำตอบและข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ การรายงานผลการวิจัยจะรายงานในภาพรวมโดยไม่ใช้ชื่อคิตส่วนตัวในการคัดเลือกข้อมูลและผู้นาข้อมูล ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวจะมีประโยชน์และมีคุณค่าต่อวงการสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ซึ่งจะไม่มีการกระทบใดๆต่อท่านแต่ประการใด ในระหว่างการให้ข้อมูลหากท่านมีข้อสงสัยประการใด สามารถสอบถามข้าพเจ้าได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 0822608852

ลายเซ็นของผู้นาวิจัย.....

(นางสาวกรรณทิวา มุณีแนม)

นักศึกษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

### หนังสือแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านเอกสารคำชี้แจงข้อมูล สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยและได้มีโอกาสซักถามข้อสงสัยจนเป็นที่พอใจแล้ว ข้าพเจ้ารับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยครั้งนี้โดยรายละเอียด ข้าพเจ้ามีสิทธิจะถอนตัวจากการศึกษาครั้งนี้ได้โดยตลอดเวลาเมื่อต้องการ โดยไม่เกิดผลกระทบต่อตัวข้าพเจ้าแต่อย่างใด

ลายเซ็นผู้เข้าร่วมวิจัย.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลายเซ็นพยาน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลายเซ็นพยาน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ภาคสนาม





ประตูทางเข้าข้างในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข



บริเวณอาคารภายนอกศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข



สวนมะนาวบ้านแสนสุข



ศาลาเยี่ยมญาติของผู้เข้ารับมาบำบัดบ้านแสนสุข





บริเวณอาคารละหมาดรวมข้างหอพักรวม



บริเวณภายในบ้านแสนสุข



ศาลาซักฟ่อนหย่อนใจข้างในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข



บริเวณตากผ้า





กิจกรรมออกกำลังกายตอนเย็น



กิจกรรมออกกำลังกายตอนเย็น



กิจกรรมฟังบรรยายธรรมทางศาสนา จากโต๊ะอิหม่าม



กิจกรรมฟังบรรยายธรรมทางศาสนา จากโต๊ะอิหม่าม





เกียรติบัตรต่างๆที่ผู้นำได้รับ



ภาพถ่ายของผู้นำชุมชนที่ได้รับรางวัล

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวกรรณทิวา มุณีแนม

รหัสนักศึกษา 6010521502

วุฒิการศึกษา

วุฒิ  
รัฐศาสตรบัณฑิต  
(การปกครองท้องถิ่น)

ชื่อสถาบัน  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีที่สำเร็จการศึกษา  
พ.ศ. 2559